

การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

นางสาวเพลงไพโร รัตนวงศ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A PROPOSED GUIDELINE FOR TEACHERS IN ORGANIZING OUTDOOR PLAY
FOR PRESCHOOLERS

Miss Plengprai Rattanawong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education
Department of Curriculum and Instruction
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
โดย	นางสาวเพลงไพโร รัตนวงศ์
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวรรณ เหมชะญาติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. นฤมล เนียมหอม)

เพลงไพเราะ รัตนวงศ์ : การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล (A PROPOSED GUIDELINE FOR TEACHERS IN ORGANIZING OUTDOOR PLAY FOR PRESCHOOLERS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร. ปัทมาศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์, 160 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 3) เพื่อกำหนดแนวทางในการสนับสนุนครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ตัวอย่างประชากร ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั่วประเทศ จำนวน 397คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที ด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ (Paired – Samples T-Test) และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ได้แก่ การจัดสรรเวลา การจัดพื้นที่ และการจัดสื่อ อุปกรณ์ ด้านการจัดการเล่น คือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ด้านบทบาทครู ได้แก่ การมีส่วนร่วม การเป็นผู้สนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือ แสดงว่าครูอนุบาลมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทุกด้าน

2. ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การวางแผน รองลงมาคือการจัดการเล่น และบทบาทครู ตามลำดับ โดยด้านการวางแผน พบว่า การจัดพื้นที่ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ด้านการจัดการเล่น พบว่า การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญามีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ด้านบทบาทครู พบว่า การมีส่วนร่วมและการเป็นผู้สนับสนุนมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด

3. แนวทางการส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ที่สำคัญที่สุดของแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจให้ครูเห็นความสำคัญของพื้นที่นอกห้องเรียน ด้านการจัดการเล่น ได้แก่ การให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นที่บูรณาการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ด้านบทบาทครู ได้แก่ การสร้างความตระหนักให้แก่ครูเกี่ยวกับบทบาทในการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนการเล่นและเรียนรู้นอกห้องเรียนของเด็กให้แก่ครู

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5483406627 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORDS: PRESCHOOL TEACHERS / NEEDS ASSESSMENT / TEACHERS DEVELOPMENT / ORGANIZING OUTDOOR PLAY

PLENGPRAI RATTANAWONG: A PROPOSED GUIDELINE FOR TEACHERS IN ORGANIZING OUTDOOR PLAY FOR PRESCHOOLERS. ADVISOR: PATTAMASIRI TEERANURAK JARUCHAINIWAT, Ph.D., 160 pp.

The objectives of this research were 1) to study the need of teachers organizing outdoor play for preschoolers, 2) to prioritize organizing outdoor play for preschoolers by teachers, and 3) to propose the approach in supporting teachers in organizing outdoor play for preschoolers. The sample was 397 preschool teachers in school under the office of the basic education commission from every region in Thailand. Research instruments were questionnaire and focus group. Data were analyzed using frequency, percentage, standard deviation, and paired-samples t-test. Additionally, Modified Priority Needs Index and content analysis were also utilized. The results were as follows;

1. The mean scores of the performance for teachers organizing outdoor play for preschoolers competency in reality were significantly different from the mean scores of it should be at .01 in all aspects as follows; planning aspect included time, space and material management. Play organizing aspect included playing which foster physical, socio-emotional and cognitive improvement. Teachers' role aspect included teachers' role as participant, supporter and helper. That means the preschool teachers needs to develop organizing outdoor play and learning activity for preschool in all aspect

2. The most critical needs was planning, followed by play organizing and teachers' role. The most critical needs in planning was outdoor space management. The most critical needs in play organizing was playing which promoting cognitive development. The most critical needs in teachers' role were teachers' role as participant and supporter.

3. The important guideline for teacher in organizing outdoor play for preschoolers in each aspect are: planning aspect, motivating teachers to recognize the value of outdoor space. In organizing outdoor play aspect, educating teachers about organizing integration play. In teachers' role aspect, creating awareness of teachers' role in participant and supporter children in outdoor play.

Department: Curriculum and Instruction Student's Signature .....

Field of Study: Early Childhood Education Advisor's Signature .....

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณา และความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก ท่าน อาจารย์ ดร.ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ ให้ความรู้แก้ไขข้อบกพร่อง ดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ และให้โอกาสผู้วิจัยได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนเป็นแรงผลักดันผู้วิจัยในการทำงาน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.นฤมล เนียมหอม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วรนาท รักสกุลไทย อาจารย์ ดร.อรชา ตูลานันท์ และ อาจารย์ รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาและสละเวลาในการตรวจเครื่องมือวิจัย ให้คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะที่ล้วนมีคุณค่าต่องานวิจัย ซึ่งทำให้เครื่องมือวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วรนาท รักสกุลไทย อาจารย์ ดร.สุภัทรา คงเรือง อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์ อาจารย์ วิภา ตัณฑุลพงษ์ อาจารย์ สุรัสวดี จันทสกุล อาจารย์ อารมณ วังศ์บัณฑิต อาจารย์ รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี อาจารย์ แฉ่งน้อย แจ้งศิริกุล และอาจารย์ สายสมร นาคประเสริฐ ผู้ทรงคุณวุฒิที่สละเวลามาร่วมอภิปรายในการสนทนากลุ่ม งานวิจัยชิ้นนี้ จะไม่สามารถลุล่วงได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกท่าน

ขอขอบคุณคณาจารย์ และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคน และเพื่อนๆ ชาวโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากรที่ช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัว และคนสำคัญของผู้วิจัย ผู้ที่รักและห่วงใย คอยสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจสำคัญของผู้วิจัยมาโดยตลอด

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของการวิจัย	1
คำถามการวิจัย	7
วัตถุประสงค์	7
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล	10
1.1 ความหมายของการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล	10
1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นของเด็กวัยอนุบาล	10
1.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	13
1.4 ประเภทของการเล่นนอกห้องเรียน	18
1.5 แนวการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	21
1.6 หลักการจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน	28

1.6.1 ความหมายของพื้นที่นอกห้องเรียน	28
1.6.2 หลักการจัดพื้นที่นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	29
1.7 บทบาทครูในการส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล	36
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น	40
2.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น	40
2.2 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น	41
2.3 การจัดลำดับความต้องการจำเป็น	42
2.4 รูปแบบการตอบคำถามความต้องการจำเป็น	44
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
3.1 งานวิจัยในประเทศ	45
3.2 งานวิจัยต่างประเทศ	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น	48
2. การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร	53
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
6. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	60
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู	63
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	68
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	74

ตอนที่ 4 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการ เล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	77
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางส่งเสริมครูในการจัด การเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจากการสนทนากลุ่ม.....	79
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
สรุปผลการวิจัย.....	83
อภิปรายผลการวิจัย.....	91
รายการอ้างอิง	98
ภาคผนวก.....	103
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	104
ภาคผนวก ข รายงานผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม.....	106
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC).....	108
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน สำหรับเด็ก วัยอนุบาลรายด้าน.....	114
ภาคผนวก จ ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครู ในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน สำหรับเด็กวัยอนุบาล จำแนกตามรายการ.....	118
ภาคผนวก ฉ สาเหตุและแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัย อนุบาล	122
ภาคผนวก ช ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	127
ภาคผนวก ซ รายชื่อโรงเรียนนำร่องที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือวิจัย	142
ภาคผนวก ฌ รายชื่อโรงเรียนตัวอย่างประชากร จำแนกรายภาค.....	145
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	160

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	กรอบแนวคิดในการวิจัย จำแนกตามความหมายและองค์ประกอบย่อย	50
ตารางที่ 2	ประชากร จำแนกตามเขตการปกครอง	53
ตารางที่ 3	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสังกัดและภาค.....	53
ตารางที่ 4	โครงสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน สำหรับเด็กวัยอนุบาล.....	56
ตารางที่ 5	โครงสร้างแนวคำถามในการสนทนากลุ่มเรื่องการนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการ จัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล.....	57
ตารางที่ 6	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและประเด็นปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม	58
ตารางที่ 7	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและประเด็นปรับปรุงแก้ไขแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม	58
ตารางที่ 8	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวน และค่าร้อยละ	63
ตารางที่ 9	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน สำหรับเด็กวัยอนุบาลภาพรวม จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น	68
ตารางที่ 10	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และผลการวิเคราะห์ความต้องการ จำเป็น	69
ตารางที่ 11	ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นรายด้านของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน สำหรับเด็กวัยอนุบาล.....	77
ตารางที่ 12	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC).....	109
ตารางที่ 13	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (IOC)	113
ตารางที่ 14	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัย อนุบาลด้านการวางแผน จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น	115
ตารางที่ 15	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัย อนุบาลด้านการจัดการเล่น จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น....	116

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลด้านบทบาทครู จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น	117
ตารางที่ 17 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการวางแผนเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล.....	119
ตารางที่ 18 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเล่น เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล.....	120
ตารางที่ 19 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านบทบาทครูเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล.....	121
ตารางที่ 20 สาเหตุของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล.....	123
ตารางที่ 21 แนวทางการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	125
ตารางที่ 22 รายชื่อโรงเรียนนาร่องที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือวิจัย.....	143
ตารางที่ 23 รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	146
ตารางที่ 24 รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคกลาง.....	151
ตารางที่ 25 รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคเหนือ	154
ตารางที่ 26 รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคใต้	157

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 การแสดงขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.....	44
แผนภาพที่ 2 การสังเคราะห์กรอบแนวคิดการจัดการเล่นนอกรั้วโรงเรียนสำหรับ เด็กวัยอนุบาล.....	49

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่วัยแรกเกิด การพัฒนาเด็กปฐมวัยถือเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์อย่างยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมได้ในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) เด็กวัย 3-5 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมองกำลังเจริญเติบโต สามารถเรียนรู้ได้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ผู้ที่รับผิดชอบในการพัฒนาเด็กควรมีหน้าที่สำคัญในการดูแลและจัดประสบการณ์ให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ โดยการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) การที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสและได้เคลื่อนไหววัยต่างๆ นอกจากจะช่วยตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อใหญ่ เสริมสร้างสมรรถภาพกลไกต่างๆ ของร่างกาย และพัฒนาขนาดโครงสร้างของร่างกายให้เป็นไปตามธรรมชาติแล้ว ยังมีผลต่อการทำงานของระบบประสาทและโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็กอีกด้วย การที่เด็กจะสามารถควบคุมร่างกายของตนเองให้เป็นไปตามความประสงค์มากขึ้นขึ้นอยู่กับการทำซ้ำซึ่งได้จากการเล่น (สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์, 2544) ดังนั้นกิจกรรมทางกายจึงเป็นรากฐานสำคัญยิ่งสำหรับเด็กวัยนี้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ระบุถึงแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปีว่าควรจัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับเด็กนั้น ไม่ควรจัดเฉพาะการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ควรจัดการศึกษานอกห้องเรียนด้วย หลักสูตรอนุบาลจุฬาลักษณ์ (2551) ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี ได้ระบุว่าการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกห้องเรียนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากสภาพแวดล้อมรอบตัวสามารถสร้างความรู้สึกกระตือรือร้น และจูงใจให้เด็กอยากรู้อยากเห็น นอกจากนี้ Swaminatha (1990) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกเพิ่มเติมว่า ครูผู้ดูแลเด็กควรจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และมีบรรยากาศเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทุกด้าน

การเล่นนอกห้องเรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กวัยอนุบาลต้องการพื้นที่สำหรับวิ่งเล่น ปีนป่าย ฝึกการทรงตัว เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย พื้นที่สำหรับการทำงานร่วมกับผู้อื่น และพื้นที่สำหรับการทำงานที่ท้าทายความสามารถของตนเองผ่านการที่เด็กได้เล่นและเรียนรู้ การลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ อย่างอิสระตามความสนใจ ได้ตัดสินใจและออกแบบการเล่นด้วยตนเอง การเรียนรู้จากชุมชนและธรรมชาติรอบตัวถือเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ไม่สามารถหาได้ในห้องเรียน นอกจากนี้การเล่นนอกห้องเรียนยังสามารถตอบสนองรูปแบบการเล่นของเด็กได้อย่างหลากหลาย ทั้งในด้านการใช้พื้นที่ การตอบสนองความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ (Leicestershire Learning for Life, 2006) โดยการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็ก ซึ่ง DeBord และคณะ (2002) ได้ระบุหลักการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ดีสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านด้วยกัน คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม หมายถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ปลอดภัย และเป็นธรรมชาติ ด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็ก เด็กกับผู้ใหญ่ และเด็กกับธรรมชาติรอบตัว ด้านการจัดสรรพื้นที่ หมายถึงความหลากหลาย ความยืดหยุ่น และความพอเพียงสำหรับการเล่นของเด็ก ด้านการจัดการเล่น หมายถึงการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน บูรณาการสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร และจัดตามความสนใจของเด็ก และด้านสุดท้ายคือ ด้านบทบาทครู หมายถึงการอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และช่วยเหลือเด็กในการเล่นนอกห้องเรียน

Department of education and Children's Service (2006) ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนควรคำนึงถึงความหลากหลาย สวยงาม และเป็นธรรมชาติ และใช้สีที่เป็นธรรมชาติเพื่อให้เกิดความรู้สึกสงบ มีพื้นที่ที่สามารถใช้เสียงดัง มีมุมสงบสำหรับเด็กและมีพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างในและนอกห้องเรียน นอกจากนี้ครูควรจัดกิจกรรมที่มีการสำรวจและกระตุ้นประสาทสัมผัส พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการออกแบบพื้นที่การเล่นและเรียนรู้ในห้องเรียนด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นตามจินตนาการและแสดงออกอย่างอิสระโดยไม่กำหนดเวลา นอกจากนี้ Decker และ Decker (2005) ได้กล่าวว่าการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความต้องการของเด็ก และการจัดกิจกรรมควรตอบสนองต่อเป้าหมายหลักสูตร พร้อมทั้งส่งเสริมการดูแลอนุรักษ์ธรรมชาติ

การเล่นนอกห้องเรียนไม่ว่าจะอยู่ในร่มหรือกลางแจ้ง ไม่ควรเป็นกิจกรรมที่ปล่อยให้เด็กเล่นโดยไร้จุดหมาย แต่ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความคิด และทักษะใหม่ๆ สอดคล้องกับกุหลาบ ต้นติผลาชีวะ (2551) ที่กล่าวว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนมีความสำคัญเทียบเท่ากับกิจกรรมในห้องเรียน เนื่องจากกิจกรรมและสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนสามารถเอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้หลายด้าน เช่น การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์กันของร่างกาย การพัฒนาภาษา สังคม และการสร้างสรรค์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อครูได้ใช้สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนอย่างคุ้มค่า และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นอกจากนี้ White (2011) กล่าวเพิ่มเติมว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้ออกมาเล่นนอกห้องเรียน เป็นการกระตุ้นให้เด็กได้ทำสิ่งใหม่ที่ท้าทาย ได้รู้จักความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในหลายด้าน เช่น ด้านร่างกาย เด็กจะได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ผ่านการเคลื่อนไหวและการใช้ประสาทสัมผัสที่จะช่วยส่งเสริมให้พัฒนาการทางด้านร่างกายดีขึ้น ด้านอารมณ์ช่วยให้เด็กได้แสดงอารมณ์ก้าวร้าวของตนอย่างเหมาะสม ด้านสังคม เด็กจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านสติปัญญา เด็กจะได้สัมผัสกับสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างใกล้ชิด เรียนรู้การเผชิญปัญหาและการแก้ปัญหาจากประสบการณ์ตรง และด้านจิตใจ เด็กจะได้สัมผัสและซาบซึ้งกับธรรมชาติ

ครูอนุบาลเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพและพัฒนาการของเด็ก Swaminatha (1990) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูในการดูแลขณะเด็กทำกิจกรรมว่า ครูต้องเป็นผู้สังเกต ใฝ่ระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ดังนั้นครูอนุบาลจึงต้องเป็นคนช่างสังเกต มีความรู้ด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีความสามารถในการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลง ใฝ่ระวังปัญหาสุขภาพเพื่อให้สามารถช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของเด็กได้ทันท่วงที Tovey (2007) ได้กำหนดบทบาทของครูที่มีต่อการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กปฐมวัยไว้ 8 ด้านดังนี้ ด้านการเป็นผู้จัดสรรเวลา ด้านการจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้สำหรับการเล่น ด้านความรับผิดชอบ ด้านการเข้าไปอยู่ในโลกของเด็ก ด้านการให้ความช่วยเหลือเด็กในการต่อรองและรักษาการเล่นเอาไว้ ด้านการสนับสนุนการเล่นแบบท้าทาย การดำเนินมีส่วนร่วมในการพูดคุยกับเด็ก และด้านการสังเกต สนับสนุน และขยายขอบเขตการเล่นของเด็ก จะเห็นได้ว่าครูคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการเล่นของเด็กเป็นอย่างมากยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chakravarthi (2009) เกี่ยวกับความเชื่อและการปฏิบัติของครูที่มีต่อการเล่นและการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนในสหรัฐอเมริกา พบว่าเด็กจะเล่นมากขึ้นเมื่อครูเข้าไปมีส่วนร่วม

กับเด็ก และครูรับรู้ว่าคุณเองคือผู้สนับสนุนที่สำคัญในการส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนา ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก Cartron และ Allen (2003) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนที่ปลอดภัย การวางแผนการจัดประสบการณ์ และการดูแลที่ดี ช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการในด้านการรับรู้อารมณ์ การเข้าใจตนเอง การรักษาความปลอดภัยของตนเอง การเข้าสังคม การติดต่อสื่อสาร การรับรู้สิ่งรอบตัว และการพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อ Tovey (2007) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเล่นของเด็กว่า สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนจำเป็นต้องได้รับการออกแบบ มีการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้จินตนาการในการวิ่งเล่น การเล่นอยู่กับที่ และควรมีพื้นที่สำหรับเล่นน้ำ เล่นทราย ซึ่งสอดคล้องกับ Scarlett และคณะ (2005) ที่กล่าวถึงลักษณะการจัดสนามเด็กเล่นที่ดีสำหรับการเล่นของเด็กว่า สนามเด็กเล่นจะต้องเป็นพื้นที่ที่ได้รับการออกแบบ จัดเตรียม สภาพแวดล้อม มีเครื่องเล่นที่มีผิวสัมผัสหลากหลาย เชื่อเชิญให้เด็กอยากเล่น อยากสัมผัส นอกจากนี้จะต้องมีความท้าทาย เปิดโอกาสให้เด็กได้มีสิทธิ์เลือกเล่นในสิ่งที่ชอบ และสร้างสรรค์การเล่นตามจินตนาการได้อย่างอิสระ

งานวิจัยจำนวนมากค้นพบปัญหาเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนของเด็ก จากผลการวิจัยของ Justin Shewin และคณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยแคมบริดจ์ ได้ศึกษาเด็กจำนวน 10,000 คน พบว่าเด็กที่มีอาการสายตาสั้นเป็นเด็กที่ใช้เวลาอยู่นอกห้องเรียนน้อยกว่า 3.7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นเวลาที่น้อยกว่าเด็กที่มีสายตาปกติหรือเด็กที่มีสายตายาว (News Health, 2011) สอดคล้องกับ Rose และคณะ (2008) ที่กล่าวว่าเด็กเล็กที่ใช้ชีวิตอยู่แต่ในร่มจะก่อให้เกิดอาการสายตาสั้นได้ง่าย รายงานการวิจัยของ Tucker (2008) ที่พบว่า เด็กปฐมวัยมากกว่าครึ่งใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลางแจ้งต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งกำหนดโดยสมาคมการกีฬาและพลศึกษาแห่งชาติ (the National Association for Sport and Physical Education (NASPE)) ที่ระบุว่าเด็กควรใช้เวลาทำกิจกรรมกลางแจ้งมากกว่า 1 ชั่วโมงขึ้นไปในแต่ละวัน

ผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) พบว่าครูผู้สอนบางส่วนไม่ได้จัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมให้แก่เด็กอย่างแท้จริง อีกทั้งยังให้ข้อเสนอแนะว่าควรส่งเสริมการเจริญเติบโต และพัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการด้านการทรงตัวและ

ประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ให้มีความแข็งแรง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นการตัดสินใจ เลือกตัดสินใจและลงมือปฏิบัติ ซึ่ง พัทธนี วัชยานิคม (2545) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคกลาง พบว่า ครูไม่กำหนดขอบเขตแน่นอนของพื้นที่ในการทำกิจกรรม การจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ยังไม่หลากหลาย มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งไม่ได้จัดวางสื่ออุปกรณ์ให้อยู่ในระดับสายตาเด็ก นอกจากนี้ พัทธินันท์ ลิ้มสุปรียารัตน์ (2549) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร พบว่าครูบางส่วนขาดความรู้ในการจัดการเล่นและส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน อีกทั้งครูไม่让孩子ได้เล่นและเรียนรู้ตามตารางกิจกรรมประจำวันที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่ให้เฉพาะเด็กที่ทำงานเสร็จเรียบร้อยก่อนได้ออกไปเล่นเพื่อรอให้เพื่อนคนอื่นทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ หรือเพื่อเป็นรางวัลแก่เด็กที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวแสดงถึงแนวปฏิบัติของครูที่ขัดแย้งกับแนวทางการจัดประสบการณ์ในคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กรมวิชาการ, 2547) ที่ว่าเด็กควรได้เล่นอิสระและทำกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 30 นาทีต่อวัน อีกทั้งเด็กควรได้เรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสในการคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจด้วยตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น และปลอดภัย

ข้อมูลรายงานความก้าวหน้าในการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551 – 2552

โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) พบว่า สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กขาดคุณภาพในการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี และขาดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ จากผลการสำรวจพบว่า 1 ใน 3 ของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการล่าช้า ผลการวิจัยของ ยุทธชัย ทองอินทร์ (2546) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการใช้อุปกรณ์สนามเด็กเล่นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าอุปกรณ์สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีสภาพโครงสร้างทางวิศวกรรมและสภาพแวดล้อมการติดตั้งที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งผู้บริหารจัดการหรือดูแลสนามเด็กเล่นไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างสภาพแวดล้อมของสถานที่ การติดตั้งและการตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ เพื่อความปลอดภัยในการใช้งาน นอกจากนี้ Little (2010) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการเล่นอย่างท้าทายของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ไม่ท้าทาย มีผลต่อความมั่นใจในการเล่นนอกห้องเรียนของเด็ก นอกจากนี้ยังทำให้ครูต้องใช้เวลาในการดูแลความปลอดภัยให้แก่เด็กมากกว่าปกติ ทำให้ไม่สามารถออกแบบการเล่นนอกห้องเรียนที่ตอบสนองต่อพัฒนาการของเด็กได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ

Oloumi, Mahdavejed และ Namvarrad (2012) ได้ศึกษามุมมองของเด็กที่มีต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่ขนาดของพื้นที่และอุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับเด็ก การจัดเก็บอุปกรณ์ไม่สะดวกต่อการหยิบใช้ ทางเข้าออกไม่ได้รับการออกแบบที่ดี ขาดความหลากหลายของพื้นที่ ขาดการดูแลความปลอดภัยและขาดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แสดงข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั่วประเทศที่เปิดการเรียนการสอนระดับอนุบาลในปี พ.ศ.2555 ว่ามีด้วยกันทั้งสิ้น 27,518 โรงเรียน มีครู 60,818 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) จึงเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยของประเทศ โดยภาครัฐมีนโยบายให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวทางในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้จัดทำคู่มือการประเมินโรงเรียนในฝันพร้อมสรุปข้อบกพร่องที่พบจากการประเมินโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศพบว่า ครูผู้สอนในระดับอนุบาลยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ และขาดการดูแลรักษาเครื่องเล่นต่างๆ ให้มีความปลอดภัยและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

ผลการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่นำเสนอข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการเล่นนอกห้องเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งในด้านการพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็ก การพัฒนาด้านสังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา อย่างไรก็ตามมีผลจากงานวิจัยจำนวนมากทั้งในและต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงปัญหาของครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็กวัยอนุบาลว่า ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็กวัยอนุบาล อีกทั้งยังไม่มียานวิจัยใดศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานอันจะนำไปสู่การแก้ไขและการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลตามความต้องการจำเป็นได้อย่างแท้จริง

คำถามการวิจัย

1. ครูมีการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลอย่างไร
2. ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลด้านใดมากที่สุด
3. สาเหตุและแนวทางในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
2. เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
3. เพื่อกำหนดแนวทางในการสนับสนุนครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูประจำชั้นอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการเล่น และ ด้านบทบาทครู

นิยามศัพท์

การเล่นนอกห้องเรียน หมายถึง การทำกิจกรรมที่หลากหลายของเด็กโดยใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการสำรวจ ปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์สังคม จิตใจ และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม

การจัดการเล่นนอกห้องเรียน หมายถึง การจัดเตรียม ออกแบบ เวลา สภาพแวดล้อมและกิจกรรมนอกห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น โดยครูมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำ และกระตุ้นให้เด็กได้เล่นตามความสนใจของตนเอง

แนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล หมายถึง แนวปฏิบัติที่ช่วยในการส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล ผ่านการประเมินความต้องการจำเป็น โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการเล่น และด้านบทบาทครู

การวางแผน หมายถึง การจัดเตรียมและออกแบบการใช้เวลาในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็ก จัดเตรียมพื้นที่ที่มีความพร้อมสำหรับการเล่นนอกห้องเรียนของเด็ก และการจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่มีความเหมาะสม หลากหลาย เพียงพอ และปลอดภัยต่อการใช้งานของเด็ก

การจัดการเล่น หมายถึง การปฏิบัติที่ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการทำงานของกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ เปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีความเชื่อมั่นในตนเอง พร้อมทั้งส่งเสริมให้เด็กได้เล่นผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสืบค้นและรวบรวมองค์ความรู้ในการเล่นนอกห้องเรียน

บทบาทครู หมายถึง การปฏิบัติของครูในการมีส่วนร่วมในการเป็นแบบอย่างและเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง การกระตุ้นและสนับสนุนให้เด็กได้เล่นนอกห้องเรียน และการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กในการเล่นนอกห้องเรียน

การประเมินความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจกำหนดความแตกต่างระหว่างการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลที่ควรจะเป็นกับสภาพที่ปฏิบัติจริงของครู แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลของครูอนุบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในการดำเนินการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
2. เป็นแนวทางให้หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนแก่ครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล
  - 1.1 ความหมายของการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล
  - 1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นของเด็กวัยอนุบาล
  - 1.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียน
  - 1.4 ประเภทของการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
  - 1.5 แนวการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
  - 1.6 หลักการจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน
  - 1.7 บทบาทครูในการส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 2.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 2.2 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 2.3 การจัดลำดับความต้องการจำเป็น
  - 2.4 รูปแบบการตอบคำถามความต้องการจำเป็น
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

1.1 ความหมายของการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

การเล่นนอกห้องเรียน เป็นการเล่นรูปแบบหนึ่งของเด็ก ที่ได้ขยายประสบการณ์ และสัมผัสใกล้ชิดกับธรรมชาติมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ

White (2008) กล่าวว่า การเล่นนอกห้องเรียน คือ การผสมผสานการเล่นที่ดีที่สุดที่จะขยายประสบการณ์จากการเรียนรู้ในห้องเรียนเข้ากับการเรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อม

Alfano (2012) ได้ให้ความหมายการเล่นนอกห้องเรียนว่าเป็นการออกกำลังกายรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยพัฒนาด้านกล้ามเนื้อ นอกจากนี้เด็กยังได้มีโอกาสสำรวจธรรมชาติและพัฒนาความมั่นใจในตนเอง

Outdoor Connections Advisory Group (2007) ได้ให้ความหมายว่า การเล่นนอกห้องเรียนคือกิจกรรมหลากหลายที่ทำให้ผู้เล่นได้เรียนรู้ สัมผัสกับธรรมชาติ สังคม และชุมชนที่อาศัย นอกจากนี้ผู้เล่นยังได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งจะช่วยพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถและทักษะต่างๆ

Priest และ Gass (1997) กล่าวว่า การเล่นนอกห้องเรียนเป็นวิธีการเล่นที่เน้นประสบการณ์ ให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสที่หลาย ผ่านการค้นพบในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินอกห้องเรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ แต่หมายรวมถึงการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสังคมรอบตัวด้วย

กล่าวโดยสรุปคือ การเล่นนอกห้องเรียน คือ การทำกิจกรรมที่หลากหลาย ที่ช่วยให้ผู้เล่นได้สัมผัสกับธรรมชาติ และชุมชน เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจโลกรอบตัว เพื่อให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อ องค์ความรู้ และทักษะด้านต่างๆ

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นของเด็กวัยอนุบาล

ทฤษฎีที่อธิบายถึงความสำคัญของผลที่เกิดขึ้นจากการเล่นของเด็ก ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีหลัก 3 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis theory) ของ Freud (อ้างถึงใน Isenberg and Jalongo, 1997) เป็นทฤษฎีที่เน้นพฤติกรรมการเล่นของเด็ก เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เชื่อว่าการเล่นเป็นการปลดปล่อยอารมณ์ของเด็ก เป็นทางออกให้เด็กได้แสดงความรู้สึกออกมา

นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem) ตามความสามารถ และศักยภาพของเด็กแต่ละคน สอดคล้องกับ Peller (1959) กล่าวว่า การเล่นเป็นการเก็บรวบรวมกระบวนการที่ต้องเผชิญกับความคับข้องใจ ความกังวล ความผิดหวัง ที่มักเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างซ้ำๆ และมั่นคง การเล่นจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการควบคุมตนเอง โดยไม่ต้องสูญเสียความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง

Erikson (1963) เชื่อว่า การเล่นช่วยให้เด็กได้ฝึกหัด ทดลอง และเรียนรู้สถานการณ์ของการเป็นผู้ใหญ่ การเล่นเป็นกระบวนการต่อเนื่องของความสัมพันธ์ของความจริงทางด้านจิตใจ และสังคม โดยเด็กจะมีพัฒนาการการเล่นตามขั้นตอนต่อไปนี้

ระยะที่ 1 Autocosmic เป็นระยะที่เด็กมีความสุขจากการได้สัมผัสร่างกายของตนเองหรือมารดา

ระยะที่ 2 Microsphere เป็นระยะที่เด็กสร้างโลกของตนเอง โดยการเล่นสมมติกับของเล่นขนาดเล็ก เช่น ตุ๊กตา บ้าน ฯลฯ

ระยะที่ 3 Macrosphere เด็กจะมีพฤติกรรมการเล่นสมมติตัวเองในบทบาทอาชีพต่างๆ เช่น การเล่นพิมพ์ดีด วิทยุ โทรทัศน์ ทำครัว เป็นต้น ซึ่งเป็นการเล่นที่เด็กได้สร้างโลกของการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive – Development Theory) เป็นทฤษฎีที่เห็นความสำคัญของเนื้อหาสาระในการเล่นที่จะนำไปสู่พัฒนาการทางสติปัญญา โดยการเล่นของเด็กเปรียบเสมือนกระจกที่ส่องให้เห็นความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก (Isenberg and Jalongo, 1997) โดย Piaget กล่าวว่า เด็กจะสร้างองค์ความรู้ให้กับตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ได้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมในการเล่น เด็กจะใช้ความรู้เดิมผนวกกับความรู้ใหม่ ทำให้เกิดทักษะ เกิดกรอบแนวคิดใหม่ๆ และเกิดประสบการณ์ใหม่ แล้วจึงสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนี้ Sutton - Smith (1972) ได้อธิบายว่าการเล่นช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา การเล่นช่วยพัฒนาความคิดยืดหยุ่น เพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหา การปรับตัวในชีวิตประจำวัน เนื่องจากการเล่นจะสร้างพื้นฐานและเชื่อมโยงความคิดให้เด็กสามารถนำมาใช้ในเวลาที่ต้องการได้

Piaget (1962) กล่าวว่า การเล่นของเด็กเริ่มตั้งแต่แรกเกิด ในวัยทารก เด็กจะเลียนแบบกิริยาจากบุคคลหรือสัตว์ และจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว จากนั้นจึงค่อยๆ พัฒนา

เป็น 3 รูปแบบด้วยกัน คือ การเล่นฝึก (Practice Play) การเล่นโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play) และการเล่นที่มีกฎ กติกา (Games with Rules) ดังต่อไปนี้

1) การเล่นฝึก (Practice Play)

การเล่นส่วนใหญ่ของเด็กเป็นไปเพื่อความพึงพอใจในประสาทสัมผัสอันได้แก่ความรู้สึก จับต้อง การเคลื่อนไหวแขนขา นิ้วมือ นิ้วเท้า โดยการเล่นจะเริ่มตั้งแต่เด็กอยู่ในชั้นการใช้ประสาทสัมผัส เด็กจะทำกิริยาที่ตนพึงพอใจซ้ำๆ เป็นการกระทำเพื่อความ สุข ความพอใจ ซึ่งภายหลังจะเข้าไปสู่รูปแบบการเล่นที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

2) การเล่นโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play)

การเล่นฝึกเพื่อความเพลิดเพลินในขั้นก่อนหน้าจะกลายเป็นการเล่นที่ใช้จินตนาการ การสมมติ หรือการแสดงมากขึ้น การเล่นโดยใช้สัญลักษณ์เป็นการเล่นที่ดัดแปลงหรือบิดเบือนความเป็นจริง แล้วนำมาใช้แทนวัสดุ สิ่งของ การเล่นลักษณะนี้เป็นการเล่นที่เกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่ของชีวิตเด็กวัย 2 – 5 ปี เช่น การที่เด็กใช้กล่องแทนรถยนต์ ใช้ไม้กวาดหรือก้านกล้วยแทนม้า เป็นการเล่นสมมติ หรือการเล่นโดยใช้สัญลักษณ์ เด็กที่เล่นสมมติจะสามารถแยกแยะระหว่างจินตนาการกับความเป็นจริงออกจากกันได้ โดยการเล่นเป็นวิธีการทบทวนประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง นอกจากนี้ Piaget ยังได้กล่าวว่า เด็กบางคนอาจจะเล่นชดเชย (Compensatory Play) เช่น ถ้าเด็กถูกตี เขาจะตีหรือต่อกตัวเอง หากเด็กได้พบเห็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม หรือเหตุการณ์น่าตื่นเต้น ตกใจ เด็กก็จะนำมาเล่นสมมติด้วย ทั้งนี้ Piaget เชื่อว่า การเล่นชดเชยจะทำให้เด็กสามารถแยกแยะการกระทำที่ไม่พึงพอใจออกจากสถานการณ์ได้ พร้อมทั้งซึมซับวิธีการเหล่านั้นด้วย

3) เกมที่มีกฎกติกา (Games with Rules)

เกมที่มีกฎ กติกา เริ่มตั้งแต่ก่อนอายุ 4 – 7 ขวบ และจะเกิดขึ้นส่วนใหญ่ในขั้นการคิดเป็นรูปธรรม ในช่วงอายุ 7 – 11 ขวบ โดยการเล่นเกมที่มิกติกกาจะพัฒนาขึ้นตลอดช่วงอายุคน และพัฒนาในผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะมากขึ้น ทั้งนี้เด็กเล็กก็สามารถเล่นเกมที่มีกฎกติกาได้ง่ายๆ ได้ กฎนั้นอาจเกิดขึ้นมาเอง หรือมีการกำหนดไว้ล่วงหน้า โดยเด็กจะเรียนรู้การเล่นจากการเลียนแบบ พี่ๆ หรือเพื่อน โดยมีครู หรือผู้ใหญ่คอยช่วยควบคุม แนะนำการเล่น การรักษากฎ และดูแลให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

3 ทฤษฎีสังคมวัฒนธรรม (Socio Cultural Theory) ของ Bateson ซึ่งเห็นความสำคัญของสังคม วัฒนธรรม ที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็ก โดยเชื่อว่า การเล่นทำให้เด็กเพื่อฝัน และการเล่นจะทำให้เด็กรู้จักตนเอง หรือรู้จักเอกลักษณ์ของสังคมนั้นๆ (อ้างอิงใน Isenberg and Jalongo, 1997)

จากผลการวิจัยการเล่นตามทฤษฎีสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเล่นของเด็ก (Sutton - Smith, 1972) มีดังนี้

- 1) จำนวนเด็ก
- 2) วัสดุที่ใช้ในการเล่น
- 3) เพศของเพื่อนเล่น
- 4) การควบคุมของผู้ใหญ่
- 5) สนามเด็กเล่น

กล่าวโดยสรุปคือ การเล่นของเด็กวัยอนุบาล เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทุกด้าน โดยในทฤษฎีจิตวิเคราะห์จะแสดงให้เห็นว่า เด็กใช้การเล่นเป็นเครื่องมือในการปลดปล่อยอารมณ์ เรียนรู้ในการควบคุม และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา แสดงให้เห็นว่า เด็กใช้การเล่นเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผ่านการเล่นในรูปแบบต่างๆ และทฤษฎีทางสังคมวัฒนธรรม แสดงให้เห็นว่า การเล่นจะช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง และสังคมนรอบตัวเด็กมากยิ่งขึ้น

1.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

Tovey (2007) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนของนักทฤษฎีทางการศึกษาหลายท่าน ดังต่อไปนี้

Friedrich Froebel เชื่อว่าเด็กควรเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ เด็กควรได้รับโอกาสสัมผัส และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตรอบตัว ผ่านสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน โดยสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนหมายถึงพื้นที่เปิดสำหรับการเล่น การทำกิจกรรม ร้องเพลง เล่นเกม เป็นต้น

Maria Montessori เป็นผู้ริเริ่มการเชื่อมต่อระหว่างการเรียนรู้ในห้องกับนอกห้องเข้าด้วยกัน และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีสิทธิ์เลือก และกำหนดการเล่นด้วยตนเอง หากแต่การเลือกนั้นยังมีข้อจำกัดอยู่ เช่น เด็กสามารถออกไปเล่นนอกห้องเรียนได้ แต่ต้องเล่นเฉพาะสิ่งที่ครูเตรียมไว้เท่านั้น

Magaret McMillan เชื่อว่าสภาพแวดล้อมกลางแจ้งที่ดีจะต้องเป็นสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย เพราะเด็กเรียนรู้ผ่านการสัมผัส ดังนั้นจึงไม่มีการเรียนรู้ได้ดีไปกว่าการเรียนรู้จากการสัมผัสกับธรรมชาติ นอกจากนี้เด็กยังชื่นชอบการเล่นในพื้นที่กว้าง และเป็นอิสระ

Susan Isaacs เชื่อว่าการเล่นเป็นการสร้างโอกาสให้เด็กได้ตั้งข้อสงสัย ได้สืบสอบด้วยตนเอง นอกจากนี้เด็กยังได้เรียนรู้ถึงความท้าทาย ความเสี่ยง และมีอิสระที่จะได้ทดลอง ได้มีประสบการณ์ในสิ่งที่ตนเองสนใจ แต่กระนั้นก็ต้องอยู่ในความพอดี เช่น เด็กมีโอกาสก่อกองไฟได้ แต่เด็กจะได้รับไม้ขีดไฟจำนวนจำกัดเท่านั้น เมื่อไม้ขีดไฟหมดให้ถือเป็นการสิ้นสุดการเล่นก่อกองไฟ

Willough (2014) กล่าวว่า การเล่นนอกห้องเรียน คือกิจกรรมที่ช่วยประสานความคิด ร่างกาย และจิตวิญญาณของเด็กเข้าด้วยกัน เด็กจะเรียนรู้ได้ดีผ่านการลงมือทำด้วยตนเอง โดยเด็กเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม และสามารถเรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ขณะที่เด็กกำลังเล่น เป็นสถานะที่เด็กผ่อนคลาย จึงทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

Education Scotland (2010) กล่าวว่า การเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลเป็นการจัดการเล่นที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ และผู้คนรอบตัว เด็กจะได้ใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย และมีประสบการณ์แปลกใหม่จากการเล่นนอกห้องเรียน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ พร้อมทั้งกระตุ้นให้เด็กได้เล่น เพื่อพัฒนาอารมณ์ ความแข็งแรงของร่างกาย จิตวิญญาณ และสติปัญญาผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

The Early Years Foundation Stage (2007) ได้กำหนดหลักสำคัญในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนไว้ดังนี้

- 1) สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนมีลักษณะพิเศษไม่เหมือนสภาพแวดล้อมที่อื่น
- 2) การเรียนรู้นอกห้องเรียนมีความสำคัญเทียบเท่ากับการเรียนรู้ในห้องเรียน
- 3) การเล่นนอกห้องเรียนส่งผลต่อความสุขและพัฒนาการของเด็ก
- 4) เด็กต้องการการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเล่นนอกห้องเรียน และเข้าใจความสำคัญของการเล่นนอกห้องเรียน
- 5) การเล่นนอกห้องเรียนควรเป็นการเรียนรู้ในสถานที่ที่เต็มไปด้วยแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และอุปกรณ์การเล่นที่สามารถใช้ และปรับเปลี่ยนได้อย่างหลากหลาย
- 6) การเล่นนอกห้องเรียนควรเน้นการจัดประสบการณ์มากกว่าการจัดอุปกรณ์ และควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

DeBord, และคณะ (2002) ได้กำหนดหลักในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กเอาไว้ 5 ข้อด้วยกัน คือ

1) การจัดสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อม คือ การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนที่ช่วยส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนให้กับเด็ก หมายถึงการจัดการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับรูปแบบการเล่นที่หลากหลาย โดยสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนต้องได้รับการออกแบบและจัดเตรียมเป็นอย่างดี เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างท้าทาย ในพื้นที่ที่ปลอดภัย นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติยังช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านความสงสัยและการสำรวจ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ภายในห้องเรียน ทั้งนี้การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนควรคำนึงถึง ความกลมกลืนของพื้นที่กับอาคารต่างๆ ภายในโรงเรียน ความต่อเนื่องระหว่างทางออกกับบริเวณสำหรับการเล่น การจราจรภายในสนามเด็กเล่น การกำหนดเส้นทางเดินเพื่อควบคุมการจราจร การยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการออกแบบพื้นที่ การทำระบบระบายน้ำเพื่อป้องกันน้ำขังเวลาฝนตก การวางแผนเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในระยะยาว การกำหนดสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นธรรมชาติ และการจัดเตรียมพื้นที่และอุปกรณ์การเล่นที่หลากหลาย

2) การปฏิสัมพันธ์

การปฏิสัมพันธ์ คือ การที่เด็กเรียนรู้ทักษะทางสังคมจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น กับเด็กด้วยกัน กับผู้ใหญ่ หรือกับสิ่งของและธรรมชาติรอบตัว โดยสภาพแวดล้อมจะทำหน้าที่เป็นตัวช่วยในการเปิดโอกาสให้เด็กได้สืบค้น ตั้งคำถาม การเจรจาต่อรอง การใช้ภาษา และพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง ทั้งนี้การปฏิสัมพันธ์ควรคำนึงถึงความปลอดภัยและขนาดของอุปกรณ์ต่างๆ ให้มีความเหมาะสมกับเด็ก การออกแบบการใช้เวลานอกห้องเรียนอย่างเต็มที่ การจัดกิจกรรมให้สนับสนุนธรรมชาติของเด็ก การเปิดโอกาสให้เด็กได้พบปะกับผู้อื่น เช่น การเดินสวนกัน การนั่งฟังนิทานร่วมกัน การเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกอุปกรณ์การเล่นที่ปลอดภัยด้วยตนเอง การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความหลากหลายเพียงพอต่อความต้องการของเด็ก การจัดเตรียมพื้นที่ของผู้ใหญ่ เช่น พื้นที่สำหรับผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสสังเกตการเล่น หรือเล่นร่วมกับเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นธรรมชาติระหว่างครูกับเด็ก และการทำตามความต้องการของเด็ก

3) การจัดสรรพื้นที่และอุปกรณ์

การจัดพื้นที่และอุปกรณ์สำหรับเล่นและเรียนรู้ในห้องเรียน คือ การกำหนดพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมเฉพาะ หรือทำกิจกรรมกลุ่มที่ต้องใช้อุปกรณ์ หรือของเล่นที่กำหนดตายตัว เช่น พื้นที่สำหรับเล่นกีฬา พื้นที่สำหรับการเล่านิทาน พื้นที่สำหรับเล่นน้ำ เล่นทราย ถนนสำหรับปั่นจักรยาน สวนผัก หรือโรงละครหุ่นมือ เป็นต้น ทั้งนี้การจัดพื้นที่สำหรับการเล่นและการเรียนรู้ในห้องเรียนควรคำนึงถึงการจัดพื้นที่ที่มีความหลากหลาย รวมถึงการจัดเตรียมที่เก็บอุปกรณ์การเล่น การเตรียมอุปกรณ์และของเล่นที่หลากหลายสำหรับเด็ก การสร้างพื้นที่ อุปกรณ์ โครงสร้างสำหรับการเล่น เช่น การสร้างโรงละครหุ่นมือ กรงสัตว์ หรือบ้านของเล่น เป็นต้น การเตรียมอุปกรณ์ที่มาจากธรรมชาติเพื่อให้เด็กเล่น และการเตรียมวัสดุธรรมชาติเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสประดิษฐ์ของเล่นด้วยตนเอง เช่น ไม้บล็อก เครื่องเล่นน้ำ เล่นทราย

4) การจัดการเล่น

การจัดการเล่นในห้องเรียน ควรเป็นการจัดการเล่นที่พัฒนาเด็กทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา โดยครูผู้ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจความต้องการ และพัฒนาการของเด็ก ควรออกแบบการเล่นโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น และสภาพแวดล้อมรอบตัว ทั้งนี้ครูที่สังเกตเด็กอย่างใกล้ชิดขณะที่เด็กเล่นในห้องเรียน รับฟัง และเข้าใจในสิ่งที่เด็กต้องการ จะเป็นผู้ที่สามารถออกแบบการเล่นได้ดี เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้การออกแบบพื้นที่และกิจกรรมให้มีความหลากหลายจะช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ สืบค้น เคลื่อนไหว และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและสิ่งของหลากหลายรูปแบบ อุปกรณ์ที่หลากหลายก็มีส่วนในการพัฒนาเด็กในด้านการค้นพบใหม่ๆ และการแสดงตัวตนได้ดีขึ้น ทั้งนี้การจัดการเล่นในห้องเรียนที่ดีควรคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกใช้พื้นที่และอุปกรณ์ต่างๆ ในการเล่น การจัดเตรียมพื้นที่และอุปกรณ์ที่หลากหลายเพื่อให้เด็กเลือก มีส่วนช่วยในการพัฒนาการแก้ปัญหาของเด็ก การจัดการเล่นในห้องเรียนควรจัดให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน เช่น การบูรณาการศิลปะ วิทยาศาสตร์ ภาษา คณิตศาสตร์เข้ากับการจัดการเล่นในห้องเรียน เป็นต้น

5) บทบาทครู

ครู คือ ผู้ที่นำความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กมาใช้เพื่อออกแบบการเล่นในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยครูที่ดีต้องไม่ตัดสินเด็ก ออกคำสั่ง หรือปิดกั้นโอกาสในการเรียนรู้

ของเด็ก แต่ควรเป็นผู้ที่คิดวางแผนจัดเตรียมสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่ดีเพื่อให้เด็กได้เล่น
นอกห้องเรียน ครูที่มีความกระตือรือร้นที่จะค้นหา สืบค้นจะเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับเด็กได้ดี ผ่านการตั้ง
คำถามปลายเปิด การสังเกตเด็กเพื่อดูศักยภาพของเด็ก การค้นพบข้อจำกัดทางความคิดของเด็ก
และช่วยเหลือเด็กในการแก้ปัญหา ทั้งนี้บทบาทครูที่ดี ควรคำนึงถึงการจัดตารางกิจกรรมให้การเล่น
นอกห้องเรียนเป็นกิจกรรมประจำวัน การเรียนรู้ที่จะจัดเตรียมสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่ดีสำหรับ
เด็กในการเล่นนอกห้องเรียน การวางแผนและเปิดโอกาสให้เด็กเล่นนอกห้องเรียนตามความสนใจ
การเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดการเล่นด้วยตนเอง และการมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก

Bilton (2005) ได้ให้หลักการจัดการเล่นนอกห้องเรียนไว้ 10 ข้อด้วยกัน คือ

1. ควรมองว่าพื้นที่ในและนอกห้องเรียนเป็นพื้นที่เดียวกัน มีความต่อเนื่องกัน
2. พื้นที่ในและนอกห้องเรียนควรเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างให้เด็กใช้งานได้ตลอดเวลา
3. การจัดการเล่นนอกห้องเรียนมีความสำคัญเทียบเท่ากับการจัดกิจกรรมในห้องเรียน
ซึ่งจะต้องมีการวางแผน การจัดการ การเตรียมความพร้อมของพื้นที่และแหล่งเรียนรู้ นอกจากนี้
ครูควรมีบทบาทในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนเทียบเท่ากับการจัดการชั้นเรียนในห้องเรียน
4. สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนเป็นสภาพแวดล้อมที่สามารถสอนเด็ก และให้เด็ก
เรียนรู้ด้วยตนเองได้
5. การออกแบบพื้นที่นอกห้องเรียนต้องได้รับการวางแผนมาเป็นอย่างดี
6. การเล่นนอกห้องเรียนให้ประโยชน์แก่เด็กทุกคน และเด็กบางคนสามารถเรียนรู้ได้ดี
นอกห้องเรียน
7. การจัดการเล่นนอกห้องเรียนเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ได้เล่น
เคลื่อนไหว และได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการเล่น
8. เด็กต้องการสื่อ อุปกรณ์ และพื้นที่ที่หลากหลายในการเล่นนอกห้องเรียน
9. สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนควรปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของเด็ก
10. ครูควรเป็นผู้สนับสนุนการเล่นนอกห้องเรียนของเด็ก

กล่าวโดยสรุปคือ การเล่นนอกห้องเรียน คือการที่เด็กได้ทำกิจกรรมนอกห้องเรียนในสถานที่
ที่ได้รับการจัดเตรียมเป็นอย่างดี มีการวางแผนในด้านการจัดสรรเวลาในการเล่น
การจัดเตรียมพื้นที่ให้มีความเหมาะสม พร้อมทั้งจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ให้พร้อมสำหรับการเล่น
พร้อมทั้งมีครูเป็นผู้สนับสนุนการเล่น ให้ความช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา โดยเด็กจะได้เล่น สืบค้น มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตรอบตัว นอกจากนี้การเล่นนอกห้องเรียนยังเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ เกี่ยวกับการเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ที่จะควบคุมตัวเอง ได้ทดลองทำสิ่งใหม่ คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ได้เผชิญกับความท้าทายและความเสี่ยง ทั้งนี้การเล่นนอกห้องเรียนมีความสำคัญต่อเด็ก เพราะเด็กชอบเล่นในพื้นที่กว้าง และรักความเป็นอิสระ

1.4 ประเภทของการเล่นนอกห้องเรียน

Rice (2001) ได้แบ่งประเภทของการเล่นดังต่อไปนี้

- 1) การเล่นสัมผัส คือการเล่นที่เด็กใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการเล่น เช่น การเล่นพ่นน้ำ การชุตทราย เต็ดดอกไม้ เป็นต้น เด็กจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์การสัมผัส
- 2) การเล่นที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นลักษณะนี้ช่วยพัฒนา กล้ามเนื้อ การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ และเป็นการปลดปล่อยพลังงาน เช่น การวิ่ง การปีนป่าย การกระโดด เป็นต้น
- 3) การเล่นต้อยติ เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเคลื่อนไหวของเด็กถือเป็นการปลดปล่อย พลังงานอย่างหนึ่ง โดยการเล่นต้อยตินี้แตกต่างกับความก้าวร้าว แต่การเล่นต้อยติเป็นการเล่นที่ มีการสัมผัสกันของร่างกาย โดยมากเกิดกับเด็กที่เคยเล่นต้อยติกับพ่อของตนมาก่อน แต่เมื่อมาเล่น กับเพื่อนวัยเดียวกัน อาจดูว่าเด็กมีความก้าวร้าวได้เพราะเพื่อนวัยเดียวกันมีขนาดตัวที่เล็กกว่าพ่อ ของเด็กนั่นเอง
- 4) การเล่นเชิงสติปัญญา คือการเล่นที่พัฒนาการเรียนรู้ด้านสติปัญญา เช่น การเล่นเกม การทำกิจกรรมเกี่ยวกับภาษา การทายปริศนา เป็นต้น
- 5) การเล่นบทบาทสมมติ การเล่นลักษณะนี้เป็นการเล่นที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ เลียนแบบบทบาทต่างๆ เป็นการสร้างประสบการณ์และการทดลองบทบาท การเล่นลักษณะนี้ อาจเรียกอีกอย่างได้ว่าการเล่นเชิงสัญลักษณ์ โดยเด็กจะใช้จินตนาการในการเล่น มีการทำท่าทาง สร้างบทบาทขึ้นเอง เช่น การเล่นสร้างบ้าน การเล่นเป็นตำรวจดับเพลิง เป็นพยาบาล เป็นหมอ หรือการเลี้ยงเด็ก เป็นต้น

6) การเล่นเกม เล่นกีฬา หรือการเล่นที่มีกติกา การเล่นลักษณะนี้ช่วยให้เด็กเรียนรู้ การปฏิบัติตามกฎ กติกา การผลัดกันแพ้ชนะ การยอมรับความพ่ายแพ้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นกลุ่ม เช่น การเล่นไล่จับ การเล่นซ่อนหา การเล่นกีฬาต่างๆ เป็นต้น

Tovey (2007) ได้แบ่งประเภทการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กเอาไว้ดังต่อไปนี้

1) การเล่นเกมที่มีโครงสร้าง

การเกมที่มีโครงสร้าง คือ การเล่นที่มีการควบคุมโดยผู้ใหญ่ การวางแผน การเล่นเกมนี้เกิดขึ้นเพราะปัจจัยหลากหลาย เช่น โครงสร้างทางร่างกาย โครงสร้างทางสังคม การให้คุณค่า โดยผู้ใหญ่เป็นผู้เตรียมการเล่นตามข้อจำกัดที่มี นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการวางแผน จัดการพื้นที่ เวลา และแหล่งเรียนรู้อีกด้วย

2) การเล่นเกมชี้แนะ

การเล่นเกมชี้แนะ คือ การเล่นที่ผู้ใหญ่เป็นผู้ควบคุมวิธีการ แนวทางและกิจกรรมในการเล่น โดยผู้ใหญ่เป็นผู้ริเริ่มการเล่น แต่ให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการเล่นนั้นๆ ด้วย

3) การเล่นเกมควบคุม

การเล่นเกมควบคุม คือ การเล่นที่มีผู้ใหญ่เป็นผู้ควบคุมและกำกับดูแลการเล่น เพราะต้องการดูแลเด็กในการทำกิจกรรม ความปลอดภัย และต้องการใกล้ชิดกับเด็กเพื่อให้ความช่วยเหลือ

4) การเล่นเกมวางแผน

การเล่นเกมวางแผน คือ การเล่นที่ผู้ใหญ่ได้วางแผนจัดการสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ พื้นที่ และเวลา รวมถึงการวางแผนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็กด้วย ทั้งนี้เด็กจะต้องเป็นผู้ริเริ่มการเล่น และเล่นด้วยตนเอง โดยผู้ใหญ่เข้าไปมีบทบาทในฐานะผู้ช่วยในการวางแผนการเล่นและให้ความช่วยเหลือเด็ก

5) การเล่นเกมอิสระ

การเล่นเกมอิสระ คือ การเล่นที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ริเริ่มการเล่นด้วยตนเอง ผ่านการดำเนินการควบคุมการเล่นด้วยตนเองโดยปราศจากการควบคุมของผู้ใหญ่ ผ่านกิจกรรม สถานที่ สภาพแวดล้อมที่ผู้ใหญ่จัดเตรียมไว้อย่างหลากหลาย

Corner (1987) ได้จัดประเภทของการเล่นนอกห้องเรียนไว้ดังต่อไปนี้

- 1) การผจญภัยในสนาม เช่น การใช้แว่นขยายค้นหาสิ่งที่เด็กสนใจ การเล่นเครื่องเล่นสนาม เป็นต้น
- 2) เกมนอกห้องเรียน เช่น การเล่นเกมบอเล การวิ่งแข่ง การเล่นเกมต่างๆ การเล่นเกมไล่จับ การแข่งกีฬา เป็นต้น
- 3) การเล่นน้ำฝนในวันฝนตก การเล่นเกมเมื่อมีลมแรง เช่น การเล่นเกมว่าว การเล่นเกมกังหันลม เป็นต้น
- 4) การพาเด็กไปร่วมกิจกรรมในโอกาสพิเศษ เช่น ชมภาพยนตร์ ร่วมงานเทศกาลต่างๆ เตรียมอาหารไปรับประทานอาหารนอกสถานที่ การชมงานศิลปะ เป็นต้น

Rivkin (1995) ได้ให้ตัวอย่างการเล่นนอกห้องเรียนไว้ดังนี้

- 1) การเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เช่น การลื่นไถล การแกว่ง การปีนป่าย กระโดด การคลาน การหมุนตัว การผลักและดึง การทรงตัวในลักษณะต่างๆ การเดิน การวิ่ง การเล่นเกมต่างๆ การสร้างสิ่งต่างๆ การเล่นเกมซ่อนแอบ การลูกบ๊อง การสังเกตสิ่งต่างๆ การทดลอง การขุด การปลูกผัก การเล่นน้ำ การเล่นเกมทลาย การเล่นเกมโดยใช้อุปกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นลูกบอเล ของเล่น และตุ๊กตา เป็นต้น
- 2) การเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เช่น การปลดปล่อยอารมณ์ การเล่นเกมคนเดียว การดูแลสุขอนามัยของตนเอง การเล่นเกมทำทาย การร้องเพลง เล่นดนตรี การเล่นเกมเป็นกลุ่ม การเล่นเกมบาทสมมติ การสร้างสิ่งต่างๆ การเล่นเกมจินตนาการ การทำตามคำสั่ง การทดลอง และการตอบสนองต่อความต้องการของตนเองและผู้อื่น เป็นต้น
- 3) การเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เช่น การเล่นเกมร่วมมือ การร่วมมือกันแก้ปัญหา การปฏิบัติตามคำสั่ง การเต้น การสำรวจเป็นกลุ่ม การแบ่งปัน การพูดคุยกัน การเลียนแบบ การวางแผน การร้องเพลงและทำเสียงลักษณะต่างๆ การปฏิบัติตามกฎ การพูดและอธิบาย การตั้งคำถาม การสืบสอบ ค้นหา การเล่นเกมเป็นกลุ่ม การเรียนรู้ผ่านเกม การรับรู้และดูแลสุขอนามัยของตนเอง การทดลองกับสิ่งของต่างๆ เป็นต้น
- 4) การเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เช่น การฟัง การแก้ไขปัญหา การสังเกตธรรมชาติรอบตัว การใช้เครื่องมือต่างๆ การสร้างสิ่งต่างๆ การจับคู่สิ่งของ การตั้งชื่อและอธิบายลักษณะของสิ่งต่างๆ การพูด การวาด การเต้นตามจังหวะ การทำเสียงต่างๆ การเรียนรู้

สัญลักษณ์ การเล่นตามจินตนาการ การเล่นคนเดียว การอ่าน การดูแลรักษาสิ่งต่างๆ และการเขียน เป็นต้น

นภเนตร ธรรมบวร (2546) ได้แบ่งการเล่นกลางแจ้งไว้ดังนี้

1) การเล่นเครื่องเล่นสนาม เช่น ชิงช้า ไม้กระดก ม้าลั่น เป็นต้น
 2) การเล่นเกมที่มีกติกา เช่น มอญซ่อนผ้า งูกินหาง และรีรีข้าวสาร เป็นต้น การเล่นเหล่านี้ต้องใช้พื้นที่เป็นบริเวณกว้างพอสมควร โดยครูก่อนการเล่นครูจะอธิบายกติกาของเกม และสาธิตวิธีการเล่นให้แก่เด็ก

3) กิจกรรมพลศึกษา

4) การเล่นอิสระ

5) การเล่นน้ำและเล่นทราย ซึ่งกิจกรรมทั้งสองประเภทนี้นอกจากจะช่วยผ่อนคลายความเครียดให้แก่เด็กแล้ว ยังสร้างความพึงพอใจแก่เด็กได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสังเกต การจำแนก เปรียบเทียบ และการแก้ปัญหา

กล่าวโดยสรุปคือ การเล่นนอกห้องเรียนของเด็กมีหลายประเภทด้วยกัน คือการเล่นที่ต้องใช้ร่างกาย การเล่นที่ใช้สติปัญญา และการเล่นเชิงสังคม โดยการเล่นนั้นมีทั้งรูปแบบที่ผู้ใหญ่เข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผน เกี่ยวข้องด้านการให้ความช่วยเหลือ และการให้เด็กเล่นอย่างอิสระ

1.5 แนวการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ได้กล่าวถึงแนวการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) ศึกษาสภาพแวดล้อมและวัสดุ โดยการจัดเตรียมเครื่องเล่นและกิจกรรมการเล่นให้เหมาะสมกับเด็ก โดยกิจกรรมที่จัดควรอยู่ในร่มเงา หรือหลังคากันแดด กันฝน มีเครื่องเล่นต่างๆ ที่เหมาะสมกับการเล่นของเด็ก

2) ครูต้องสำรวจเครื่องเล่นที่ใช้ในการเล่นให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย ปลอดภัย ไม่เป็นอันตราย และพร้อมสำหรับการใช้งาน

3) ครูต้องควบคุมให้เด็กออกจากห้องมายังสนามอย่างเป็นระเบียบ

4) ครูควรให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้เล่นตลอดเวลาเพื่อกระตุ้นความสนใจและไม่ทำให้เด็กเบื่อหน่าย

5) พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก โดยการเล่นร่วมกับเด็ก และสร้างโอกาสในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะเล่น เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการเล่น

6) ครูไม่ควรปล่อยให้เด็กเล่นเพียงลำพัง

7) ครูควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็กตามโอกาสที่เหมาะสม เช่น การสร้างสถานการณ์เล่นร่วมกับเด็ก การใช้คำพูด คำถาม เพื่อให้เด็กเกิดการสังเกต เพิ่มความคิดสร้างสรรค์ และการคิดริเริ่มด้วยตนเอง

Murray (2011) ได้กล่าวถึงแนวการจัดประสบการณ์นอกห้องเรียนไว้ดังนี้

1) การออกแบบและจัดสรรพื้นที่นอกห้องเรียน

1.1) การจัดเตรียม จัดวาง และการวางแผนการใช้พื้นที่และอุปกรณ์ต่างๆ นอกห้องเรียน โดยยึดรูปแบบการใช้งานของเด็กเป็นสำคัญ และให้เด็กเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง เช่น ครูและเด็กอาจช่วยกันทำฉลากสัญลักษณ์ติดบนอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน การดูแลรักษาโรงเก็บของให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยนำใช้งาน ด้วยการเก็บอุปกรณ์ที่เสียหายแตกหัก ออกไปเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอันตราย และทำให้เด็กกลัวการหยิบสิ่งของด้วยตนเอง นอกจากนี้ชั้นวางของต่างๆ จะต้องมี ความสูงที่เหมาะสมกับเด็ก

1.2) ช่วยเหลือเด็กในการตัดสินใจออกไปเล่นนอกห้องเรียน คือการจัดสรรพื้นที่ เชื่อมต่อระหว่างห้องเรียนและพื้นที่นอกห้องเรียนให้มีความเหมาะสม เพื่อให้เด็กสามารถออกไปเล่น นอกห้องเรียนได้โดยง่าย นอกจากนี้ครูควรสนับสนุนการตัดสินใจที่เด็กเลือกด้วยตนเองว่าต้องการเล่น นอกห้องเรียนช่วงเวลาใด ใส่เสื้อผ้าอย่างไร เช่น การสนับสนุนให้เด็กใส่เสื้อกันฝนเล่นนอกห้องเรียน ในวันฝนตก

1.3) การช่วยเหลือเด็กในการตัดสินใจว่าต้องการใช้พื้นที่นอกห้องเรียนทำอะไร และอย่างไร คือครูควรตอบสนองต่อความต้องการใช้พื้นที่ของเด็ก สนใจและพยายามปฏิบัติตาม ความต้องการของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างพื้นที่เล่นของตนเอง แต่ครูควรควบคุมให้การสร้างนั้น อยู่ในขอบเขต

2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระยะสั้น หรือการตัดสินใจรายวันของเด็ก

2.1) สนับสนุนให้เด็กเป็นผู้ตัดสินใจในการเล่นนอกห้องเรียนในวันนั้นๆ คือ การเสนอทางเลือกให้เด็กว่าต้องการจัดพื้นที่ให้เป็นแบบไหนในวันนั้นๆ หากเด็กบางคนกลัว

การตัดสินใจ ครูอาจช่วยเหลือโดยการเสนอทางเลือก หรือการให้เด็กตัดสินใจในเรื่องเล็กๆ แทน การตัดสินใจด้วยตนเองทั้งหมด

2.2) สนับสนุนให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง เช่นการปลูกต้นไม้

การหยิบอุปกรณ์ การจัดสรรพื้นที่ โดยครูเป็นผู้ดูแลให้อุปกรณ์ต่างๆ พร้อมสำหรับการใช้งาน มีการจัดวางที่ดี อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก นอกจากนี้ครูควรสนับสนุนให้เด็กดูแล ทำความสะอาด จัดเก็บอุปกรณ์ต่างๆ ให้เข้าที่ พร้อมทั้งดูแลความปลอดภัยของตนเองด้วย

3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดเตรียมการเล่นนอกห้องเรียนในระยะยาว

3.1) สนับสนุนให้เด็กเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเล่น

นอกห้องเรียน โดยครูอาจตั้งคำถามเพื่อขอความคิดเห็นจากเด็กเกี่ยวกับความรู้สึกของเด็ก ขณะเล่นนอกห้องเรียน เช่น สถานที่ที่เด็กชื่นชอบ หรือการจัดกิจกรรมพาตุ๊กตาเดินเที่ยวเพื่อสำรวจความคิดเห็นของเด็ก จากนั้นครูนำความคิดเห็นที่ได้มาช่วยในการพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง การจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก

3.2) ครูให้ความช่วยเหลือเด็กในการสร้างความเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งให้คำแนะนำ

เช่น การใช้เด็กมีส่วนร่วมในการเคลื่อนย้ายสิ่งของ ชุดหูลุม วัสดุพื้นที่ หรือการระบายสี ทั้งนี้ครูต้องดูแลให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นมีความเหมาะสมกับเด็ก เพราะเด็กเป็นผู้เล่นนอกห้องเรียน ด้วยตนเอง

Casey (2007) ได้กล่าวถึงการจัดการพื้นที่และรูปแบบการเล่นไว้ว่า ส่วนใหญ่แล้ว ครูคือผู้จัดการพื้นที่เล่นให้แก่เด็ก ซึ่งทำให้เด็กขาดโอกาสในการจัดการพื้นที่เล่นด้วยตนเอง ดังนั้นครูควรเป็นเพียงผู้ทำงานร่วมกับเด็ก และมีความรู้ความเข้าใจในการเล่นของเด็ก โดยมีวิธีการดังนี้

1) การยืดหยุ่นและให้ตัวเลือกแทนการจำกัดพื้นที่ คือ การให้โอกาสเด็กในการเลือก และจัดการพื้นที่ในการเล่น ซึ่งอาจขัดกับจุดประสงค์เดิมของการใช้พื้นที่ เช่น เดิมจัดพื้นที่ไว้เพื่อเป็นสนามฟุตบอล แต่เด็กต้องการเล่นวิ่งไล่จับ หรือต้องการนั่งคุยกับเพื่อนบนสนามหญ้า เป็นต้น ทั้งนี้ครูควรให้การสนับสนุนเด็กด้วยความเอื้ออาทร

2) การเปิดโอกาสให้เด็กออกแบบการเล่นด้วยตนเองแทนการสอนเกมที่มีกฎ กติกาตายตัว โดยครูควรให้โอกาสเด็กในการเปลี่ยนแปลงการเล่น พร้อมทั้งเคารพในความสามารถ ในการเปลี่ยนแปลงการเล่นของเด็ก

3) การให้การสนับสนุนเด็กแทนการวางกฎเกณฑ์ คือ การที่ครูเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้วางกฎมาเป็นผู้สนับสนุน จะช่วยให้ครูมีความใกล้ชิด เป็นที่ไว้วางใจของเด็กมากขึ้น ทำให้ครูสามารถให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำเด็กในการเล่นได้อย่างเต็มที่

4) การเล่นเกมคล้อยอายุแทนการเล่นเฉพาะเด็กวัยเดียวกัน เนื่องจากการเล่นเกมคล้อยอายุช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น จากการเล่นร่วมกับผู้ที่มีพัฒนาการที่ดีกว่า ทำให้เด็กที่มีพัฒนาการด้อยกว่าต้องพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังช่วยในการพัฒนาทักษะทางสังคมให้แก่เด็ก นอกจากนี้เด็กที่โตกว่าจะช่วยทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลเด็กที่เล็กกว่า

White (2008) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1) เด็กควรมีโอกาสใช้เวลาในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเท่าๆ กัน และเด็กต้องการพื้นที่ที่ได้รับการจัดเตรียมเป็นอย่างดี มีความเชื่อมต่อระหว่างในและนอกห้องเรียน

การเล่นนอกห้องเรียน คือ กิจกรรมที่เด็กควรได้ทำเป็นกิจวัตร ไม่ใช่กิจกรรมพิเศษหรือกิจกรรมนอกเหนือจากที่ทำอยู่เป็นประจำ โดยการทำกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน ล้วนมีความแตกต่างแต่สำคัญด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นการออกแบบพื้นที่และกิจกรรมทั้งในห้องและนอกห้องควรมีความสอดคล้องกัน เพื่อพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้าน การออกแบบพื้นที่นอกห้องเรียนนั้นควรคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและความสนใจของเด็กเป็นหลัก

2) การเล่นเกมคือกิจกรรมสำคัญสำหรับเด็ก

เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นนอกห้องเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเล่นทุกรูปแบบของเด็กได้เป็นอย่างดี โดยการเล่นนอกห้องเรียนช่วยพัฒนาเด็กในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา

3) การเล่นเกมควรเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อเด็ก และมีเด็กเป็นผู้นำการเล่น

การเล่นนอกห้องเรียนเป็นกิจกรรมที่ให้อิสระแก่เด็กในการเคลื่อนไหว ส่งเสียงดัง และเล่นสกปรกเลอะเทอะ เด็กมีโอกาสดูแลตัวเองและช่วยกันทำความสะอาดในการเล่น สำรวจ สัมผัส และแสดงออกในสิ่งที่เขาต้องการ เด็กบางคนเรียนรู้ได้ดีกว่าเมื่อมีโอกาสเล่นนอกห้องเรียน ดังนั้นพื้นที่นอกห้องเรียนควรได้รับการจัดเตรียมให้มีความหลากหลาย มีทั้งพื้นที่สำหรับเคลื่อนไหว และสงบนิ่ง เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเล่น และเลือกใช้พื้นที่ได้ด้วยตนเอง

4) ผู้ใหญ่ที่อยู่รอบตัวเด็กควรเป็นคนที่เข้าใจถึงความสำคัญของการเล่นนอกห้องเรียน และเป็นคนที่สามารถให้ความช่วยเหลือ รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและบุคลากรผู้อื่นเพื่อให้การเล่นของเด็กสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เด็กต้องการผู้ใหญ่ที่เห็นคุณค่าของการเล่นนอกห้องเรียน และมีความกระตือรือร้นที่จะเล่นกับพวกเขา เป็นคนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเล่นนอกห้องเรียน มีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการเล่นนอกห้องเรียน พร้อมทั้งมีทักษะที่จะจัดการให้การเล่นนอกห้องเรียนโดยมีเด็กเป็นผู้นำประสบความสำเร็จ นอกจากนี้บทบาทของผู้ใหญ่นอกห้องเรียนนั้นสำคัญเทียบเท่ากับบทบาทในห้องเรียน โดยผู้ใหญ่ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก นำเสนอความคิด ทำงานร่วมกับเด็ก นอกจากนี้ผู้ใหญ่ควรมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษาอื่น เพื่อนำเสนอให้ผู้อื่นเห็นถึงความสำคัญของการเล่นนอกห้องเรียน และร่วมกันพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

5) การจัดสรรพื้นที่นอกห้องเรียนและการจัดทำหลักสูตรต้องคำนึงถึงการนำเสนอความพิเศษของกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ไม่สามารถเรียนรู้ในห้องเรียนได้

การเล่นนอกห้องเรียน เป็นการทำกิจกรรมที่ให้อิสระแก่เด็กในการแสดงความรู้สึก แสดงพฤติกรรมที่แตกต่างจากในห้องเรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ โดยเด็กจะได้เล่นอย่างเต็มที่ ส่งเสียงดัง ทำสกปรกเลอะเทอะ มากกว่าการทำกิจกรรมในห้องเรียนที่มีผู้ใหญ่คอยควบคุมอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ รอบตัว พร้อมกับได้เล่นอย่างสนุกสนาน ทำท่าย ต่างต่างจากการทำกิจกรรมในห้องเรียน

6) พื้นที่นอกห้องเรียนควรเป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย โดยเด็กสามารถเลือก ปรับเปลี่ยน และสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

พื้นที่นอกห้องเรียนควรเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลาย เปลี่ยนแปลงได้ และรองรับการเล่นทุกรูปแบบของเด็ก โดยมีเด็กเป็นผู้ปรับเปลี่ยน สร้างสรรค์การใช้พื้นที่ด้วยตนเอง ถือเป็น การให้อิสระแก่เด็ก นอกจากนี้พื้นที่นอกห้องเรียนต้องเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยแหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์การเล่น มีการวางแผน และจัดวางสิ่งต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเล่นของเด็ก

7) สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนจะต้องเต็มไปด้วยสิ่งกระตุ้นการเล่น เป็นพื้นที่สำหรับการสืบค้นและพูดคุย และเต็มไปด้วยการเล่นที่ใช้ประสบการณ์ตรง ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและชุมชน

การเล่นนอกห้องเรียนช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการเข้าสังคม การสร้างมิตรภาพ การดูแลสิ่งมีชีวิตรอบตัว และดูแลสภาพแวดล้อม เด็กยังได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ จากการลงมือทำ ได้สืบค้น และสนุกสนานไปกับการเรียนรู้ นอกจากนี้เด็กยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและชุมชนของเขา ดังนั้นครูควรเป็นผู้จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด โดยให้เด็กลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทำในสิ่งที่ผู้ใหญ่ทำ รวมถึงการเอาใจใส่สิ่งรอบข้าง

8) เด็กควรได้รับโอกาสในการเล่นนอกห้องเรียนเป็นระยะเวลาานาน โดยเด็กควรรู้ว่าเขาคือผู้มีสิทธิ์กำหนดเวลาและการเล่นด้วยตนเองได้

การเล่นนอกห้องเรียนที่เด็นั้นควรเป็นการเล่นที่เด็กได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ผ่านการคิดรูปแบบการเล่น การกำหนดสถานที่ การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ และการได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง ทั้งนี้เด็กควรได้รับโอกาสให้สามารถกลับไปสานต่อในสิ่งที่ทำค้างไว้จนกว่าจะสำเร็จลุล่วง ดังนั้นเด็กจึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการเล่นที่ไม่จำกัด หมายรวมถึงการใช้พื้นที่ระหว่างในและนอกห้องเรียนได้อย่างอิสระ เพื่อให้เด็กประสบความสำเร็จในการเล่น

9) เด็กต้องการความท้าทายและความเสี่ยงในการเล่น บนพื้นฐานของสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย โดยการเล่นนอกห้องเรียนจะต้องมีความท้าทายและความเสี่ยง พร้อมทั้งสอนให้เด็กรู้จักระมัดระวังตนเองไปพร้อมๆ กัน

เด็กควรได้รับโอกาสให้เผชิญหน้ากับความท้าทาย พร้อมทั้งเรียนรู้ที่จะรับรู้ความสามารถ และข้อจำกัดด้วยตนเอง เด็กต้องเรียนรู้การเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหา เรียนรู้การรับมือกับแรงกดดันที่เกิดขึ้นเมื่อต้องลงมือปฏิบัติงาน นอกจากนี้เด็กต้องเรียนรู้การดูแลความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของทักษะชีวิต แต่กระนั้นการเล่นนอกห้องเรียนเด็กก็ต้องรู้สึกปลอดภัยในระดับหนึ่ง โดยการมีผู้ใหญ่ที่เขาไว้วางใจอยู่เคียงข้าง เป็นผู้ให้กำลังใจ สร้างข้อตกลงที่ช่วยในเรื่องของความปลอดภัย และเคารพความเป็นปัจเจกบุคคลของเด็ก

10) การเล่นนอกห้องเรียนควรตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล มีความหลากหลาย โดยการให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเล่นด้วยตนเอง

เด็กแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน บางคนต้องการเรียนรู้ภาษา บางคนต้องการพื้นที่ในการวิ่งเล่น ดังนั้นการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนจึงจำเป็นต้องมีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองทุกความต้องการของเด็ก ดังนั้นเด็กทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติในการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ผ่านการแสดงความคิดเห็น การเคลื่อนย้ายสิ่งของ และการจัดสรรพื้นที่นอกห้องเรียนร่วมกับผู้ใหญ่

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (2547) ได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมกลางแจ้งไว้ดังต่อไปนี้

1) การเล่นเครื่องเล่นสนาม คือ เครื่องเล่นที่เด็กสามารถปีนป่าย หมุน โยก มีหลายรูปแบบด้วยกัน คือ

- 1.1) เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย หรือตาข่ายสำหรับปีน
- 1.2) เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้าโยก
- 1.3) เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถยนต์
- 1.4) ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก
- 1.5) ต้นไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือไม้กระดานแผ่นเดียว
- 1.6) เครื่องเล่นประเภทล้อ เช่น รถสามล้อ รถลากจูง เป็นต้น

2) การเล่นทราย คือ สิ่งที่ได้กๆ ขึ้นชอบ โดยอาจเล่นประกอบกับวัสดุอื่นๆ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ ที่ตัดทราย เป็นต้น โดยบ่อทรายส่วนใหญ่จะอยู่กลางแจ้ง อาจอยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้ มีขอบเขตกั้นเพื่อป้องกันการกระจายของทราย บางโอกาสอาจพรมน้ำให้ทรายชื้นเพื่อให้เด็กสามารถก่อเป็นรูปร่างได้

3) การเล่นน้ำ คือ กิจกรรมที่เด็กชื่นชอบ เพราะเป็นการเล่นที่สร้างความพึงพอใจ ผ่อนคลายความเครียด และยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อีกด้วย เช่น ทักษะ การสังเกต การจำแนก เปรียบเทียบ ปริมาตร เป็นต้น

4) การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง โดยตัวบ้านอาจจำลองจากของจริง ทำจากวัสดุเหลือใช้ เช่น ผ้าใบ กระจสบาน อาจมีของจริงที่ไม่ใช่แล้ว เช่น หม้อ เตา อ่าง เตาไรต์ เครื่องครัว ตุ๊กตา เสื้อผ้า เป็นต้น มีการประดับตกแต่งให้คล้ายของจริง อาจมีการปรับเปลี่ยนเป็นร้านขายของ เพื่อให้เด็กเล่นตามจินตนาการของตนเอง

5) การเล่นในมุมช่าง คือ กิจกรรมการเคาะ ตอก เป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่ง โดยการเล่นในมุมช่างนี้จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ช่วยฝึกกล้ามเนื้อมือ และความสัมพันธ์มือกับตา นอกจากนั้นยังส่งเสริมความรักในการทำงานและความคิดสร้างสรรค์

6) การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา คือ การนำอุปกรณ์กีฬามาให้เด็กเล่นอย่างอิสระ ไม่ควรเน้นการแข่งขันแพ้ ชนะ อุปกรณ์ที่นิยมใช้คือ ลูกบอล ห่วงยาง หนังสติ๊ก เป็นต้น

7) การเล่นเกมการละเล่น กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเล่นเกมการละเล่นของไทย เกมการละเล่นประจำท้องถิ่น เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร แม่งู เป็นต้น การละเล่นเหล่านี้ต้องใช้ บริเวณกว้าง อาจเล่นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ก่อนเล่นผู้สอนต้องอธิบายพร้อมสาธิตวิธีการเล่น ให้เด็กดู และไม่ควรเลือกการละเล่นที่มีกติกาซับซ้อนและเน้นการแข่งขันมาใช้กับเด็กวัยอนุบาล เพราะเด็กอาจเกิดความเครียดและรู้สึกไม่ดีกับตนเอง

กล่าวโดยสรุปคือ หลักการจัดการเล่นนอกห้องเรียนต้องคำนึงถึงการวางแผน คือ การเตรียมความพร้อมของพื้นที่ อุปกรณ์ และการจัดสรรเวลาเพื่อให้เด็กสามารถเล่นได้อย่างเต็มที่ คำนึงถึงการเล่นที่จัดให้แก่เด็ก คือ มีความเหมาะสมกับตัวเด็ก ส่งเสริมพัฒนาการได้อย่างครบถ้วน พร้อมทั้งทำทนายความสามารถของเด็ก นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงบทบาทของครู ซึ่งครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด เด็ก คอยส่งเสริมพัฒนาการผ่านการเล่นร่วมกัน การให้ข้อมูลความรู้ และสาธิตวิธีการเล่นแก่เด็ก พร้อมทั้งดูแลความปลอดภัยและให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

1.6 หลักการจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน

1.6.1 ความหมายของพื้นที่นอกห้องเรียน

กรมวิชาการ (2540) ได้ให้ความหมายของพื้นที่ภายนอกห้องเรียนไว้ว่า พื้นที่นอกห้องเรียนคือ การจัดพื้นที่ในอาณาบริเวณรอบๆ โรงเรียน รวมทั้งสนามเด็กเล่นพร้อมเครื่องเล่น สนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2548) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดพื้นที่ กลางแจ้งและบริเวณที่ร่มนอกห้องเรียน ซึ่งมีความสำคัญเท่าเทียมกับในห้องเรียน การจัดสถานที่เล่น และสนามเด็กเล่นนอกห้องเรียนช่วยให้เด็กได้ระบายความกดดัน ความเครียด และพลังที่เด็กมีอยู่

กล่าวโดยสรุปคือ พื้นที่นอกห้องเรียนคือพื้นที่ภายในบริเวณโรงเรียน ทั้งกลางแจ้งและในร่ม รวมถึงการจัดพื้นที่สำหรับเล่น สนามเด็กเล่น โดยคำนึงถึงความสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย

1.6.2 หลักการจัดพื้นที่นอกรั้วโรงเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

นักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้กล่าวถึงหลักการจัดพื้นที่นอกรั้วโรงเรียนเอาไว้ดังต่อไปนี้

Department of Education and Children's Service (2006) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับหลักการจัดพื้นที่นอกรั้วโรงเรียนไว้ดังนี้

- 1) ควรเชื่อมต่อพื้นที่ต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยการใช้สะพาน ทางเดิน อุโมงค์ หรือการปูหินเป็นทาง
- 2) เปิดโอกาสให้เด็กเล่นโดยไม่กำหนดเวลา
- 3) ใช้สีที่สดใสในพื้นที่เล็กๆ
- 4) ควรมีพื้นที่ยกสูง
- 5) ควรมีจัดสรรพื้นที่ให้สวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก
- 6) ปลุกต้นไม้ ทั้งไม้ยืนต้น และพืชผักสวนครัว
- 7) เปิดโอกาสให้เด็กสำรวจ และแสดงออกอย่างเต็มที่
- 8) ควรมีที่นั่งสำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมของครู
- 9) ควรปลุกต้นไม้ที่ติดต่อบนนิเวศและมีอยู่ในท้องถิ่น
- 10) เปิดโอกาสให้เด็กเล่นตามจินตนาการ โดยใช้อุปกรณ์การเล่นจากธรรมชาติ
- 11) ควรจัดให้มีทั้งพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมเสียงดัง และพื้นที่สงบ
- 12) เปิดโอกาสให้เด็กได้ออกแบบพื้นที่นอกรั้วโรงเรียนด้วยตนเอง
- 13) ควรวางแผนการจัดกิจกรรมให้มีการกระตุ้นประสาทสัมผัส
- 14) พิจารณาการใช้สีจากธรรมชาติที่ส่งผลต่อความรู้สึกสงบ

Decker และ Decker (2005) ได้กล่าวถึงหลักการจัดสภาพแวดล้อมนอกรั้วโรงเรียนไว้ดังนี้

- 1) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก
- 2) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์และการดูแลธรรมชาติ

3) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนต้องคำนึงถึงความต้องการของเด็กเป็นหลัก และตอบสนองต่อเป้าหมายตามหลักสูตร

4) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนต้องคำนึงถึงความสวยงามและความหลากหลายเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทุกส่วน

The natural learning initiative (2012) ได้กำหนดการจัดพื้นที่ที่ดี สำหรับการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กปฐมวัยเอาไว้ 10 ข้อด้วยกัน

1) พื้นที่เชื่อมต่อระหว่างในและนอกห้องเรียน

พื้นที่เชื่อมต่อระหว่างในและนอกห้องเรียน ควรเป็นพื้นที่ที่ทำให้ครูและเด็กรู้สึกใกล้ชิดกับธรรมชาติมากขึ้น พื้นที่เชื่อมต่อนี้เป็นพื้นที่ที่ช่วยให้การจัดกิจกรรมระหว่างในและนอกห้องเรียนมีความต่อเนื่อง และขยายประสบการณ์จากในห้องเรียนสู่นอกห้องเรียน มีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1) พื้นที่เชื่อมต่ออาจมีหลังคา หรือมีลักษณะเป็นลาน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่

1.2) พื้นที่เชื่อมต่อควรมีรั้วล้อมรอบเพื่อความเป็นสัดส่วนของพื้นที่ แต่ควรเป็นรั้วเตี้ย หรือรั้วโปร่งที่สามารถให้แสงธรรมชาติลอดเข้ามาได้

1.3) พื้นที่เชื่อมต่อควรเป็นพื้นที่ที่มีร่มเงา อาจมีหลังคา หรือมีร่มเงาจากต้นไม้

2) ทางเดิน

ทางเดิน มีไว้เพื่อความสะดวกของครูและเด็กในการเดินสำรวจ หรือการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ทั้งนี้ยังสามารถใช้เป็นทางลัดในการเดินเพื่อให้เด็กได้สำรวจเส้นทางใหม่ๆ ควรมีลักษณะดังนี้

2.1) พื้นผิวทางเดินควรเป็นพื้นผิวที่แข็ง เช่น คอนกรีต ทรายยาง เกรนิต

2.2) ริมทางเดินควรมีแนวกัน เช่น การนำหิน หรือท่อนไม้หลายๆ มาวางเรียงกัน เป็นต้น

2.3) ทางเดินควรมีลักษณะเป็นทางโค้งบางจุด เพื่อให้การสำรวจและดึงดูดความสนใจของเด็กได้มากขึ้น

2.4) ทางเดินควรมีความกว้างอย่างน้อย 5 ฟุต หรือกว้างพอให้ล้อรถ
ของเล่นแล่นผ่านได้

2.5) ไม่ควรมีหินแหลมคม เศษขวด หรือทางเดินที่ตื้น

3) ลานกิจกรรม

ลานกิจกรรม คือพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น กิจกรรมศิลปะ
วิทยาศาสตร์ เล่านิทาน กิจกรรมส่งเสริมทักษะสังคมต่างๆ เป็นต้น ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

3.1) ลานกิจกรรมจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่

3.2) ควรมีรั้ว

3.3) มีการกำหนดอาณาเขตด้วยก้อนหิน หรือท่อนไม้

4) ศาลา

ศาลา คือพื้นที่เอนกประสงค์สำหรับการเล่นนอกห้องเรียนของเด็ก
โดยมีด้วยกันหลายขนาด หากศาลามีขนาดใหญ่อาจใช้เป็นลานกิจกรรมไปในตัวก็ได้ หรือมีการจัดวาง
ท่อนไม้ หรือก้อนหินขนาดใหญ่ไว้ใกล้ๆ ศาลา เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่นั่งได้เช่นเดียวกัน ศาลาควรมี
ลักษณะดังต่อไปนี้

4.1) มีขนาดตั้งแต่ 4 – 5 ฟุต ไปจนถึง 15 ฟุต

4.2) ควรตั้งศาลาหันหลังให้กับกำแพงหรือรั้ว

4.3) อาจมีศาลาเล็กๆ ตั้งอยู่หลายๆ จุด

4.4) ไม่ควรตั้งศาลาให้สูงจากพื้นเกิน 6 นิ้ว

4.5) ศาลาควรมีรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส สี่เหลี่ยมผืนผ้า หกเหลี่ยม

4.6) ศาลาควรมีหลังคา หรืออยู่ในที่ร่ม

5) สนามเอนกประสงค์

สนามเอนกประสงค์ คือพื้นที่สำหรับเล่นเกม วิ่งเล่น ทำกิจกรรมที่ต้องใช้
พื้นที่และพลังงาน การทำกิจกรรมเป็นทีม และกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

5.1) มีขนาด 150 – 300 ตารางฟุต

5.2) ตั้งอยู่ใจกลางโรงเรียน เพื่อเป็นพื้นที่สีเขียว

5.3) ควรมีลักษณะโค้งมน หรือมีเนินเพื่อให้เด็กได้เล่น

5.4) ปกคลุมด้วยหญ้าคุณภาพดี

5.5) มีการปลูกต้นไม้รอบบริเวณเพื่อให้ร่มเงา

6) บ่อทราย

บ่อทราย คือพื้นที่ที่เด็กสามารถคิดค้นการเล่นได้หลากหลาย เพราะทรายเคลื่อนย้ายได้ง่าย ร่วน สามารถปั้นเป็นรูปทรงต่างๆ ได้ โดยบ่อทรายควรมีลักษณะดังนี้

6.1) มีความลึก 18 – 24 นิ้ว

6.2) ควรตั้งอยู่ติดกับรั้ว หรือมีรั้วล้อมรอบ ไม่ควรอยู่กลางสนามเพราะจะทำให้ทรายกระจ่ายไปทั่ว

6.3) ควรเป็นบ่อทรายที่ทำจากไม้ หรือมีการนำก้อนหิน หรือรั้วไม้มาล้อมรอบบริเวณ

6.4) ควรอยู่ใต้เงาร่มไม้ที่ให้แสงอาทิตย์ลอดผ่านได้

6.5) ควรมีทางเข้าออกบ่อทรายเพียงทางเดียว

6.6) ควรมีตาข่ายปิดบ่อทรายเมื่อไม่ใช้งาน และป้องกันสัตว์เข้ามาทำความสกปรก แต่ไม่ควรใช้ผ้าในการปิดบ่อทรายเพราะจะทำให้บ่อทรายมีกลิ่นเหม็นอับ

7) พื้นที่เล่นน้ำ

พื้นที่เล่นน้ำ คือพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเล่นของเด็ก เพราะน้ำให้สัมผัสที่หลากหลาย อีกทั้งยังเหมาะแก่การสำรวจ ค้นคว้า และทดลอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลอย จม การเปลี่ยนรูปร่าง เป็นต้น นอกจากนี้ เด็กยังสามารถใช้อุปกรณ์อื่นๆ ในการเล่นควบคู่กันได้ ดังนั้นพื้นที่เล่นน้ำจึงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

7.1) ควรใช้ภาชนะใส่น้ำที่สามารถทำให้แห้งได้ หรือมีระบบระบายน้ำ

7.2) ควรปล่อยน้ำทิ้งทุกวัน ไม่ควรใส่น้ำเอาไว้ตลอดเวลา

7.3) พื้นที่รอบอ่างใส่น้ำควรมีพื้นผิวที่แห้งได้ไว และไม่ลื่น

7.4) อ่างใส่น้ำสามารถอยู่ใกล้บริเวณบ่อทรายได้ เพื่อที่เด็กจะได้ผสมน้ำกับทรายเข้าด้วยกันในการเล่น

8) แปลงผัก

แปลงผัก คือพื้นที่สำหรับเพาะปลูกผักหรือผลไม้ที่รับประทานได้ อาจเป็นแปลงเพาะปลูกสำหรับเด็ก หรือปลูกไม้ยืนต้นที่ออกดอกผลสำหรับรับประทานก็ได้ แปลงผักควรมีลักษณะดังนี้

8.1) แปลงผักควรมีหลากหลายแบบ ทั้งแบบที่สามารถเดินเข้าไปได้ แปลงผักที่อยู่ติดกับรั้ว กระจ่างเพาะปลูก เป็นต้น

8.2) แปลงผักควรมีความยาวไม่เกิน 24 – 36 นิ้ว

8.3) ควรอยู่ในพื้นที่ที่แดดส่องถึง และเป็นพื้นที่สงบ ไม่ค่อยได้ใช้ ทำกิจกรรมอื่นๆ

8.4) ควรมีรั้วสูง 6 – 18 นิ้ว ล้อมรอบ เพื่อป้องกันไม่让孩子เข้ามาเล่น และทำให้พืชผักเสียหาย

8.5) มีทางเข้าออกเพียงทางเดียว

8.6) อุปกรณ์ทำสวนทั้งหมดควรอยู่ใกล้แปลงผัก

9) ห้องเก็บอุปกรณ์การเล่นนอกห้องเรียน

ห้องเก็บอุปกรณ์การเล่นนอกห้องเรียน คือห้อง หรืออาคารที่เอาไว้เก็บ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเล่นน้ำ เล่นทราย อุปกรณ์การทำสวน เป็นต้น โดยห้องเก็บอุปกรณ์การเล่นนอกห้องเรียนควรมีลักษณะดังนี้

9.1) ควรตั้งอยู่ใกล้กับสถานที่เล่น เช่น ใกล้แปลงผัก หรือบ่อทราย

9.2) ควรมีขนาดของชั้นวางของ หรือรูปทรงอาคารที่เหมาะสมกับเด็ก

วัยอนุบาล เพื่อที่เด็กจะได้เรียนรู้การนำอุปกรณ์มาใช้และเก็บให้เรียบร้อยได้ด้วยตนเอง

10) พื้นที่ให้ร่มเงา

พื้นที่ให้ร่มเงา คือพื้นที่ร่มไว้สำหรับให้เด็กเล่น เพื่อป้องกันความร้อน จากแสงแดด ควรมีลักษณะดังนี้

10.1) ควรเลือกปลูกต้นไม้ขนาดกลาง โตเร็ว เพื่อให้ร่มเงา

10.2) พื้นที่ร่มไม่จำเป็นต้องเกิดจากเงาต้นไม้เพียงอย่างเดียว อาจมีการสร้างอุโมงค์เพื่อให้เด็กได้สำรวจเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

Tovey (2007) ได้กำหนดหลักการจัดพื้นที่ภายนอกที่ดีเอาไว้ว่าควรมีพื้นที่ที่มีความหลากหลาย ดังต่อไปนี้

1) การออกแบบและเชื่อมต่อพื้นที่

พื้นที่นอกห้องเรียน ควรได้รับการจัดแบ่งสัดส่วนออกเป็นพื้นที่ลักษณะต่างๆ อย่างไรก็ตามเด็กอาจจะไม่ได้ใช้พื้นที่เหล่านั้นตามจุดประสงค์ของผู้ออกแบบ ดังนั้นควรเปิด

โอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันด้วยตนเอง เช่น การเล่นกระดานลื่น เด็กอาจจะไม่ได้เล่นกระดานลื่นเพียงแค่อื่นไกล แต่อาจเชื่อมโยงกับการเล่นบทบาทสมมติเป็นอัศวินได้

2) พื้นที่ยกสูง

พื้นที่ยกสูง คือ พื้นที่ หรืออุปกรณ์ที่ไม่ได้ตั้งติดกับพื้น พื้นที่ยกสูงจะช่วยขยายประสบการณ์การเล่นให้แก่เด็ก นอกจากนี้ยังช่วยขยายมุมมองของเด็กให้แปลกใหม่มากขึ้นกว่าเดิม เช่นการปีนป่ายขึ้นไปบนเครื่องเล่นแล้วมองข้ามรั้วออกไปนอกโรงเรียน

3) พื้นที่ที่มีลักษณะระกรี้ม

พื้นที่นี้ควรมีลักษณะคล้ายผืนป่า หรือเต็มไปด้วยต้นไม้เพราะเด็กบางคนเติบโตและใช้ชีวิตอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่ ไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับธรรมชาติเท่าที่ควร

4) พื้นที่สำหรับสำรวจและสืบค้น

พื้นที่สำหรับสำรวจและสืบค้น ควรเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายในด้านวัสดุ พื้นผิว อุปกรณ์การเล่น เช่น ควรมีพื้นผิวที่เป็นทราย หรือบ่อทราย มีที่เล่นน้ำ มีทางเดินปูด้วยหิน เป็นต้น

5) พื้นที่ลึกลับ

พื้นที่ลึกลับ คือ พื้นที่ที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย น่าค้นหา เป็นพื้นที่ที่ได้รับการวางแผนการจัดวางต้นไม้ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อความงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคำนึงถึงแสงและเงา การใช้สีที่แตกต่างกัน เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ อยากที่จะสัมผัส เล่น และเรียนรู้

6) พื้นที่ธรรมชาติ

พื้นที่ธรรมชาติ คือ พื้นที่ที่เต็มไปด้วยต้นไม้ พุ่มหญ้า ดอกไม้ และสิ่งมีชีวิตต่างๆ เช่น หนอน ผีเสื้อ เป็ด ไก่ เป็นต้น อาจมีทางเดินทะลุผ่านตรงกลางพุ่มไม้ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เดินสำรวจ นอกจากนี้ควรมีแปลงผัก ที่เด็กสามารถลงมือขุดดิน ปลูกต้นไม้ และเฝ้าดูการเจริญเติบโตของต้นไม้ได้

7) พื้นที่สำหรับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

พื้นที่สำหรับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ คือ พื้นที่ที่แสดงให้เด็กเห็นถึงธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น การติดก้างหั่นลม เพื่อแสดงให้เห็นว่าลมพัดอยู่ตลอดเวลา หรือการจำลองฝนโดยการติดท่อน้ำที่ปล่อยละอองน้ำออกมาได้ เพื่อเรียนรู้เรื่องฝน หรือการปล่อยน้ำลงสู่ดินเพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของดินเมื่อถูกฝนชะ

8) พื้นที่สำหรับจินตนาการ

พื้นที่สำหรับจินตนาการ คือ พื้นที่ที่เปิดกว้างให้เด็กได้ริเริ่ม และสร้างสรรค์ การเล่นด้วยตนเอง เป็นพื้นที่ที่เด็กสามารถเล่นได้อย่างอิสระ โดยไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า โดยผู้ใหญ่ อาจมีการจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการสร้างสรรค์ เช่น ไม้บล็อก ท่อนไม้เล็กๆ กอลงเปลา่ ยางรถยนต์ จัดเตรียมไว้

9) พื้นที่สำหรับการเคลื่อนไหว

พื้นที่สำหรับการเคลื่อนไหว คือ พื้นที่โล่ง ไม่มีอุปกรณ์ใดๆ เปิดกว้างให้เด็ก ได้มีโอกาสวิ่งเล่น นอนกลิ้ง หมุนตัว และทำกิจกรรมเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่อื่นๆ

10) พื้นที่สำหรับเข้าสังคม

พื้นที่นี้คือพื้นที่ที่เด็กจะได้ใช้เวลาร่วมกับเพื่อน กับครู หรือกับผู้อื่น ควรมีที่นั่งพักผ่อน หรือมีร่มเงาให้แก่เด็ก นอกจากนี้หากเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างลับตา เช่น หลังพุ่มไม้ ในอุโมงค์ของเล่น หรือใต้สะพาน เด็กจะชอบมากเป็นพิเศษ เพราะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองได้มีความลับจากผู้อื่น

11) พื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงได้

พื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงได้ คือพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ ลักษณะ การจัดวางอุปกรณ์ต่างๆ หรือเปลี่ยนรูปร่างไปตามความต้องการของผู้เล่น หรือความต้องการของครู ที่จะใช้ในการทำกิจกรรม เป็นพื้นที่ที่ไม่มีอุปกรณ์ยึดติดตายตัว ทุกอย่างสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความต้องการ

กล่าวโดยสรุปคือ หลักการจัดพื้นที่ภายนอกห้องเรียนต้องคำนึงถึงความต้องการของเด็กเป็นหลัก โดยการออกแบบให้มีความหลากหลายเพื่อตอบสนองต่อการกระตุ้นประสาทสัมผัสทุก ส่วน อีกทั้งยังต้องมีความปลอดภัย และสวยงามบนพื้นฐานของความเป็นธรรมชาติ เพื่อกระตุ้นความ สนใจ พร้อมให้เด็กเล่นได้อย่างอิสระโดยไม่มีการจำกัดเวลา หรือการรบกวนจากผู้ใหญ่ นอกจากนี้ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และความเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งประกอบไปด้วย ลานกิจกรรมสำหรับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ที่ต้องใช้พื้นที่เยอะ ส่วนที่เป็นธรรมชาติ ส่วนที่มี ร่มเงา สำหรับการพักผ่อน การเข้าสังคม และในการทำกิจกรรมอื่นๆ พื้นที่สำหรับเล่นน้ำ เล่นทราย และ เรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

1.7 บทบาทครูในการส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

Tovey (2007) ได้แบ่งบทบาทครูที่มีต่อการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลเอาไว้ 8 ด้านด้วยกัน คือ

1) ด้านการจัดสรรเวลา

ครูควรให้โอกาสเด็กในการเล่นนอกห้องเรียนอย่างอิสระ เพราะยิ่งเด็กใช้เวลามากเท่าไรในการเล่นเด็กก็จะยิ่งเรียนรู้มากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นการจัดสรรเวลาควรมีความยืดหยุ่น โดยที่ผู้ใหญ่ไม่เข้าไปขัดจังหวะการเล่นของเด็กกลางคัน

2) ด้านการจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้สำหรับการเล่น

ครูควรเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์การเล่นให้แก่เด็ก แต่ไม่ควรเป็นอุปกรณ์สำเร็จรูป เพราะจะทำให้เด็กไม่ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และเกิดความเบื่อหน่ายในการเล่นได้ เช่น ครูไม่ควรจัดเตรียมชุดปิกนิกพร้อมจานช้อน และอาหารปลอมใส่ตะกร้าเอาไว้สำเร็จรูป แต่ควรเตรียมอุปกรณ์เครื่องครัว หรือจาน ตะกร้าเปล่า เพื่อให้เด็กต่อยอดการเล่นด้วยตนเอง

3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก

ครูที่รับฟัง และเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งที่เด็กกำลังทำจะเป็นผู้ที่สามารถวิเคราะห์การเล่นของเด็กได้เป็นอย่างดี โดยครูจะต้องมีความจริงใจ เห็นอก เห็นใจ มีการกระตุ้นให้เด็กเล่น และให้อิสระแก่เด็กเป็นผู้ริเริ่มการเล่นด้วยตนเอง

4) ด้านการเข้าไปอยู่ในโลกของเด็ก

ครูควรเข้าไปอยู่ในโลกของเด็ก ผ่านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นของพวกเขา พร้อมทั้งแสดงตนเป็นส่วนหนึ่งในการเล่น เช่น การเล่นบทบาทสมมติ ครูควรร่วมเป็นหนึ่งในตัวละคร และสอดแทรกสิ่งที่ต้องการสอนผ่านบทบาทของตัวละคร เช่น ครูต้องการบอกเด็กๆ ว่าพวกเขาเสียงดังเกินไปในการเล่นรถไฟ ครูอาจใช้บทบาทคนตรวจตั๋วในการพูดว่า ขณะนี้ในรถไฟมีผู้โดยสารกำลังส่งเสียงดังอยู่ เด็กๆ ก็จะรับฟัง อีกทั้งยังไม่เป็นการขัดจังหวะการเล่น

5) ด้านการให้ความช่วยเหลือเด็กในการเล่น

ครูมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กๆ เมื่อเกิดปัญหาในการเล่น แต่ไม่ควรแทรกแซงการเล่นเร็วเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเลิกล้มความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ดังนั้นครูควรทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตก่อนในขั้นต้น คอยเฝ้าดูสถานการณ์ว่าเด็กสามารถแก้ไขปัญหา

ด้วยตนเองได้หรือไม่ หากเห็นว่าสถานการณ์นั้นเกินกำลังของเด็กๆ แล้ว ครูจึงค่อยเข้าไปเพื่อให้ความช่วยเหลือ

6) ด้านการสนับสนุนการเล่นแบบท้าทาย

6.1) พัฒนาและกระจายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความท้าทายให้แก่ผู้ดูแลเด็กทุกคน เพื่อเพิ่มความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยและความมั่นใจที่จะส่งเสริมการเล่นอย่างท้าทายให้แก่เด็ก

6.2) ทำความรู้จักกับเด็กให้มากที่สุด เพื่อที่จะได้เข้าใจว่าเด็กสามารถทำอะไรได้บ้าง

6.3) พัฒนาความเข้าใจในทางบวกเกี่ยวกับเรื่องความท้าทาย มองดูเหตุการณ์ตามสภาพจริงมากกว่ามองด้วยความหวาดกลัว

6.4) ทำความเข้าใจถึงธรรมชาติของความแตกต่างระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง เช่น ความชื่นชอบในการเล่นที่แตกต่างกันระหว่างเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

6.5) รู้จักการใช้ภาษา การอธิบายเรื่องของความปลอดภัย ช่วยให้เด็กเข้าใจว่าความปลอดภัยนั้นเกิดขึ้นภายใต้การควบคุมและการระมัดระวังตนเอง

6.6) ใช้คำพูดที่หนักแน่นเมื่อต้องการเตือนให้เด็กทราบว่าสิ่งที่เขากำลังทำอยู่นั้นไม่ปลอดภัย และใช้คำพูดเหล่านี้เฉพาะในสถานการณ์จำเป็นเท่านั้น จะช่วยให้เด็กสามารถเล่นได้อย่างอิสระและมั่นใจมากขึ้น เมื่อเขาทราบว่าผู้ใหญ่ที่ไว้ใจได้คอยดูแลเขาอยู่

6.7) สอนทักษะต่างๆที่จะช่วยให้เด็กสามารถเล่นได้อย่างปลอดภัย เช่น ทักษะการใช้อุปกรณ์ปีนป่าย

6.8) ใช้ภาษาที่ยืดหยุ่น โน้มน้าวในสถานการณ์ต่างๆ แทนการใช้คำพูดห้ามปราม

7) ด้านการมีส่วนร่วมผ่านการพูดและการกระทำ

การเล่นนอกห้องเรียนถือเป็นประสบการณ์สำคัญของเด็ก เต็มไปด้วยความสนุกสนาน นำตื่นเต้น และเต็มไปด้วยจินตนาการ ดังนั้นบทบาทครูที่มีต่อการส่งเสริมการเล่นควรเต็มไปด้วยความอ่อนโยน เข้าใจขีดความสามารถของเด็กแต่ละคน พยายามทำความเข้าใจในสิ่งที่เด็กต้องการสื่อสาร ให้กำลังใจเด็ก ครูควรรับฟังเด็กด้วยความเข้าใจมากกว่าการพยายามชักจูงให้เด็กทำในสิ่งที่ตนต้องการ นอกจากนี้ครูควรเป็นผู้ชักชวนให้เด็กฝึกคิดผ่านการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับเด็ก อาจพูดคุยตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่มก็ได้ หากเป็นกลุ่มครูควรทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนิน

การสนทนา และเป็นผู้สังเกตพฤติกรรม ควรใช้คำพูดที่ส่งเสริมการคิดของเด็ก เช่น ลองเดาดูสิ หนูคิด
ว่าอย่างไร ลองจินตนาการดู เป็นต้น ครูอาจใช้คำถามเพื่อส่งเสริมการคิดของเด็ก ควรเป็นคำถาม
ปลายเปิดเพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น แต่ต้องระวังไม่ใช่คำถามในเชิงการทดสอบความรู้เด็ก
เพราะจะทำให้เด็กรู้สึกอับอายเมื่อตอบไม่ได้

8) ด้านการสังเกต สนับสนุน และขยายขอบเขตการเล่นของเด็ก

ครูควรสังเกตการเล่นของเด็กบนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมเด็ก
ให้การสนับสนุนต่อเมื่อเด็กต้องการเท่านั้น และการขยายขอบเขตการเล่นด้วยการช่วยเหลือในด้าน
การจัดหาอุปกรณ์ การให้เวลาเล่นเพิ่มเติม การพูดคุย และการจัดเตรียมสถานการณ์ใหม่ๆ ให้เด็กได้
ทดลองเล่น

Waller (2011) ได้แบ่งบทบาทครูออกเป็น 8 ด้านด้วยกันคือ

- 1) ด้านการอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร
- 2) ด้านการเข้าไปอยู่ในโลกของเด็ก
- 3) ด้านการสร้างโอกาสให้แก่เด็ก
- 4) ด้านการช่วยเหลือเด็กในการเจรจาสื่อสาร และการรักษาการเล่นเอาไว้
- 5) ด้านการสนับสนุนการเล่นอย่างท้าทาย
- 6) ด้านการสอนเด็กเกี่ยวกับธรรมชาติและ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
- 7) ด้านการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับเล่นให้มีความหลากหลาย
- 8) ด้านการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กคนอื่นๆ

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535) ได้กำหนดบทบาทครูที่มีต่อการเล่นกลางแจ้งเอาไว้ 4 ด้านด้วยกัน คือ

- 1) ครูต้องดูแลสิ่งแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ให้เด็กสามารถนำของเล่น
มาเล่นได้ตามความต้องการของเด็ก พร้อมทั้งมีการปฏิสัมพันธ์กับของเล่นนั้นๆ อย่างสม่ำเสมอ
- 2) ครูควรนำของเล่นมาจัดมุม พร้อมทั้งมีการกำหนดกฎเกณฑ์ ในการนำของเล่นมาใช้
ให้เด็กปฏิบัติตาม เพื่อฝึกฝนวินัยในตนเองให้แก่เด็ก และเป็นการสร้างระเบียบสังคมให้เด็กได้เรียนรู้
- 3) บทบาทของครูไม่ใช่การทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นผู้ชี้แนะ ผู้คอย
วินิจฉัย ผู้ประเมินผล และท้ายที่สุดคือการเป็นต้นแบบ
- 4) การจัดประสบการณ์ ครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้าน
ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

Perry (1997) ได้ยกตัวอย่างกิจกรรมพื้นฐานที่ครูสามารถทำร่วมกับเด็กในการเริ่มต้น ทำความรู้จักเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกับเด็ก ดังนี้

1) การทำความคุ้นเคยกับเด็ก โดยการเขียนชื่อของเด็กลงในใบรายชื่อเพื่อเชื่อมโยงกับ ใบหน้าของเด็ก การจดจำบุคลิกภาพภายนอกที่เด็กแสดงออก จากการทำกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น

2) การพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อสังเกตปฏิกิริยาของเด็กอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ จะช่วยให้ครูรู้จักเด็กมากขึ้นแล้ว ยังเป็นการทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจในตัวครูมากยิ่งขึ้น เช่นกัน

3) การใช้วิธีที่จะทำให้เด็กใกล้ชิดกับครู เช่น การนั่งพูดคุยร่วมกับเด็กในระดับสายตา การถามชื่อเด็กและบอกชื่อตนเองเพื่อเป็นการแนะนำตัว แสดงให้เด็กเห็นว่าครูกำลังให้ความสำคัญ และให้ความสนใจในสิ่งที่พวกเขา กำลังทำ

4) การทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก เช่น การพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อทำ ความคุ้นเคยกับเด็กในระยะเริ่มต้น จนสามารถทำให้เด็กเกิดความผ่อนคลาย นอกจากนี้ครูอาจแสดง บทบาทสมมติหรือทำกิจกรรมเดียวกันกับเด็ก โดยเลือกใช้อุปกรณ์ สิ่งประดิษฐ์ หรือของเล่นที่ช่วย ดึงดูดความสนใจจากเด็ก

5) การเล่าเรื่องราวของครูให้เด็กฟัง เช่น การนำรูปถ่ายของครูในวัยอนุบาลและ เล่าให้เด็กฟัง เพื่อแสดงให้เด็กเห็นว่าครูเข้าใจในชีวิตของการเป็นเด็ก หลังจากนั้นจึงให้เด็กเล่าเรื่อง ของตนเองจากรูปถ่ายครอบครัว หรือการเล่าเหตุการณ์ที่ตนเองชอบตามความสมัครใจ

6) การเขียนบันทึกประจำวันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำร่วมกับเด็ก เป็นรายบุคคล เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้าน โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ของครู กับเด็ก และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมต่อไป

กล่าวโดยสรุปคือ บทบาทครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กนั้น ครูเป็น ผู้ออกแบบจัดสรรพื้นที่ เวลา และออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน นอกจากนี้ครูคือ ผู้ดูแลความปลอดภัยเพื่อให้การเล่นของเด็กเป็นไปอย่างราบรื่น พร้อมทั้งเป็นผู้สนับสนุนการเล่น ผ่านการเล่นร่วมกับเด็ก การสอดแทรกข้อมูลต่างๆ ให้เด็กรับรู้ เป็นผู้สื่อสารความต้องการของเด็ก ให้ผู้อื่นรับทราบ พร้อมทั้งประสานงานกับบุคลากรและผู้ปกครอง เพื่อให้การเล่นนอกห้องเรียน ของเด็กสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น

2.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2550) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเป็นเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2521 อ้างถึงในสุวิมล ว่องวาณิช, 2550) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น คือ การกำหนดหรือค้นหาอย่างมีระบบ เพื่อค้นหาความต้องการจำเป็น โดยต้องมีการกำหนดจุดประสงค์ขององค์กร ระบุความแตกต่างระหว่างจุดประสงค์และสถานะที่เป็นอยู่จริง และนอกจากนี้ได้จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อดำเนินการแก้ไขตามลำดับความสำคัญ โดยแสดงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่

Mckillip (1987) ได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า ความต้องการจำเป็นคือระบบที่ใช้กำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน โดยเน้นที่ความแตกต่างของผลลัพธ์ หลังจากนั้นนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างแล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข

กล่าวโดยสรุปคือ การประเมินความต้องการจำเป็น คือกระบวนการการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็น และสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อหาความต้องการจำเป็นที่แท้จริง จากนั้นจึงนำไปแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป

2.2 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

Witkin และ Altrichuld (2000 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช 2550) กล่าวถึงการประเมินความต้องการจำเป็น โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ (Three - Phase Plan)

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการประเมินหรือระยะการสำรวจ

ในระยะนี้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการประเมินความต้องการจำเป็น มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ วางแผนการดำเนินงานโดยกำหนดขอบเขตและประเด็นของความต้องการจำเป็น กำหนดจุดมุ่งหมายของความต้องการจำเป็น แหล่งข้อมูลการใช้ประโยชน์ข้อมูล และพัฒนาแผนงานสำหรับระยะที่ 2 รวมทั้งกำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การประเมินหรือระยะการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะกรรมการประเมินความต้องการจำเป็นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและความเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น จัดลำดับความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์สาเหตุ

ระยะที่ 3 หลังการประเมินหรือระยะการนำผลไปใช้ประโยชน์

คณะกรรมการประเมินความต้องการจำเป็นนำผลการประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ประโยชน์โดยการเชื่อมโยงข้อมูลและแผนการดำเนินงานที่ได้รับ งานหลักคือการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง และเกณฑ์การตัดสินใจเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา การจัดทำแผนปฏิบัติงาน การนำเสนอข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินความต้องการจำเป็นแก่ผู้ตัดสินใจและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการจัดเตรียมแผนสำหรับดำเนินการเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็น หรือนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ

สุวิมล ว่องวาณิช (2550) กล่าวถึงกระบวนการการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification)
  - 1.1) วัดประสงค์เพื่อระบุความต้องการจำเป็น
  - 1.2) เอกสารที่เกี่ยวข้อง/ กรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
  - 1.3) ประชากร/ กลุ่มตัวอย่าง วิธีรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล จัดลำดับ
  - 1.4) เสนอความต้องการจำเป็นตามลำดับความสำคัญ
  - 1.5) เสนอผล/ นำไปใช้และ/หรือวิเคราะห์สาเหตุ/แนวทางแก้ไข
- 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุ
  - 2.1) วัดอุปสรรคเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น

- 2.2) เอกสารที่เกี่ยวข้อง/ กรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
- 2.3) ประชากร/ กลุ่มตัวอย่าง วิธีรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- 2.4) เสนอสาเหตุความต้องการจำเป็นตามลำดับความสำคัญ
- 2.5) เสนอผล/ นำไปใช้และ/หรือวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา

3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ประเมินทางเลือกสู่การปฏิบัติ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะนำไปกำหนดความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไข

- 3.1) วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทางเลือกของความต้องการจำเป็น
- 3.2) เอกสารที่เกี่ยวข้อง/ กรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.3) ประชากร/ กลุ่มตัวอย่าง วิธีรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.4) เสนอทางเลือกความต้องการจำเป็นตามลำดับความสำคัญ
- 3.5) นำไปสู่การกำหนดแผนงานและนำไปสู่การปฏิบัติ

โดยในทางปฏิบัติ ขอบเขตของการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น

อาจดำเนินการเพียงบางส่วน ไม่ครบทั้ง 3 กิจกรรม ขั้นตอนการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น จึงขึ้นอยู่กับประเด็นคำถามและขอบเขตของการวิจัย

กล่าวโดยสรุปคือ การประเมินความต้องการจำเป็นมีขั้นตอนในการดำเนินงานคือ การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อดูสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรเป็น จากนั้นนำผลการประเมินที่ได้มาจัดลำดับตามความสำคัญ และจึงนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ด้วยการนำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาต่อไป

2.3 การจัดลำดับความต้องการจำเป็น

Witkin and Altschuld (1995 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ได้กล่าวถึงการจัดลำดับความต้องการจำเป็น จะต้องพิจารณาทั้งความเที่ยงและความตรง และต้องมีการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญต่อการจัดลำดับที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นประกอบด้วย

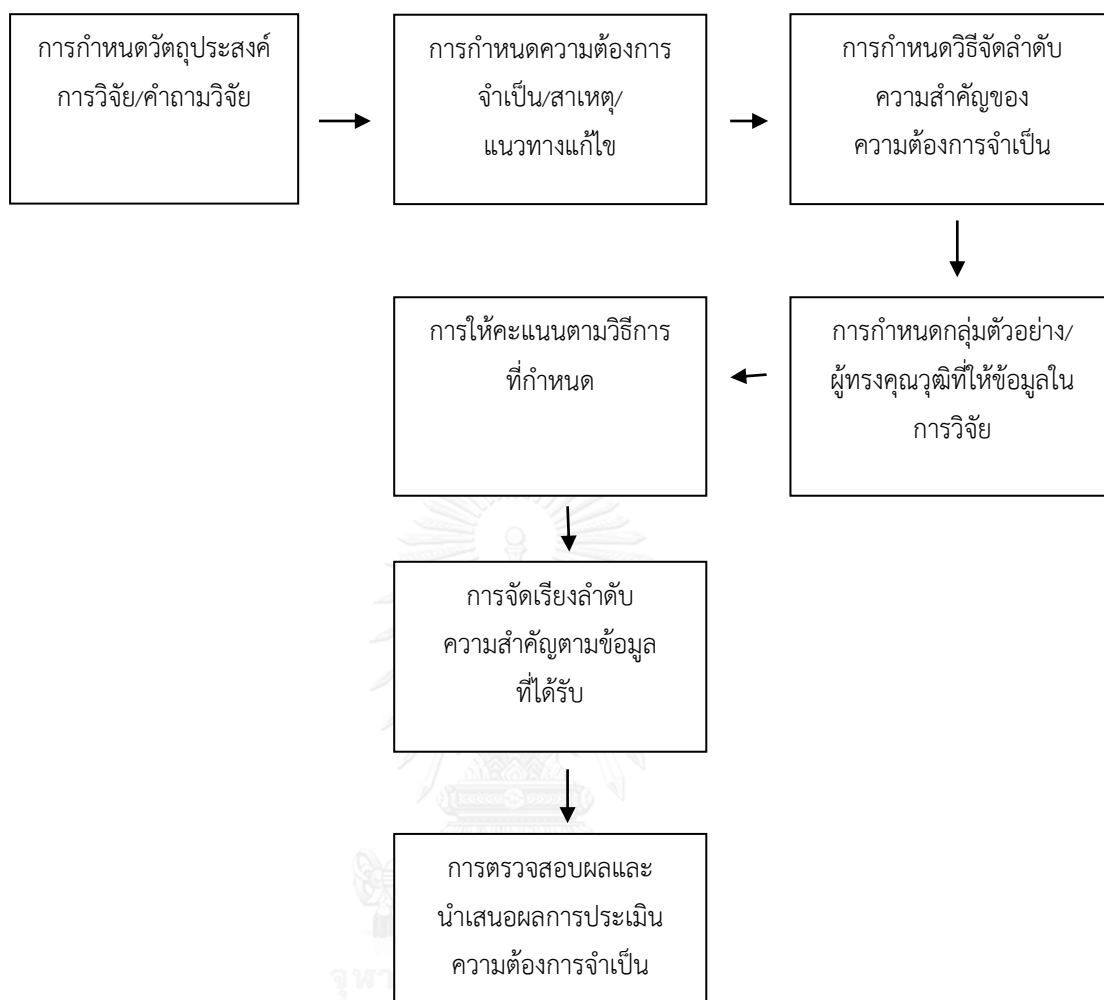
- 1) ขนาดความแตกต่างของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์
- 2) องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุสนับสนุน หรืออุปสรรคต่อความต้องการจำเป็น
- 3) ระดับความยากง่ายในการจัดลำดับความต้องการจำเป็น

- 4) การประเมินความเสี่ยง
- 5) ผลกระทบที่อาจเกิดกับส่วนอื่นๆ ของระบบ
- 6) ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหา
- 7) องค์กรประกอบทางการเมือง หรือองค์กรประกอบที่ส่งผลต่อการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น คุณค่าของชุมชน ท้องถิ่น และของชาติ รวมทั้งการคาดหวังของสาธารณะ

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้กล่าวถึงการจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) ของความต้องการจำเป็นว่า เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็น ซึ่งจะทำการประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ การจัดลำดับความต้องการจำเป็นเป็นการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดเรียงลำดับตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดและมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อน โดยวิธีการจัดลำดับความสำคัญ โดยการจัดลำดับความต้องการจำเป็นมีหลายวิธี โดยแต่ละวิธีจะมีความแตกต่างกันออกไป โดยวิธีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ซึ่งสูตรนี้ นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช ได้ปรับปรุงขึ้นจากวิธี Priority Needs Index (PNI) โดยการหาผลต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็น (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ซึ่งสูตรในการคำนวณมีดังนี้

$$PNI_{Modified} = \frac{I-D}{D}$$

แผนภาพที่ 1 การแสดงขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

2.4 รูปแบบการตอบคำถามความต้องการจำเป็น

Witkin (1985 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) ได้เสนอรูปแบบของคำถามสำหรับประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่กำหนดกลุ่มของข้อความให้คนตอบข้อมูลเพียงชุดเดียว (Single Response) กับรูปแบบที่กำหนดกลุ่มของข้อความให้คนตอบ 2 ชุด (Dual Response) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) รูปแบบการตอบข้อมูลชุดเดียว หรือการตอบสนองเดียว (Single-Response Format) ปรากฏในแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า โดยให้ตอบคำถามเพียงชุดเดียว

2) รูปแบบการตอบข้อมูลสองชุด หรือการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format)

ปรากฏในแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่าโดยให้ตอบข้อมูล 2 ชุด เช่น ให้ระบุสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็น

ทั้งนี้การออกแบบรูปแบบการตอบขึ้นอยู่กับข้อกำหนดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น หากนิยามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) ก็มักจะเก็บข้อมูลโดยการให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นอยู่จริง แล้วค่อยนำข้อมูล 2 ส่วนนั้นมาจัดกระทำให้มีความหมายเพื่อสะท้อนระดับความต้องการจำเป็น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์ (2549) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) การออกแบบพื้นที่สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีขนาด 50 – 100 ตารางวา โดยมีพื้นที่ให้เล่นอิสระ พื้นที่จัดกิจกรรมและเกม ศาลาหรือที่นั่งพัก โดยสนามเด็กเล่นอยู่ใกล้ตัวอาคาร และมีการใช้วัสดุพื้นได้แก่ ปูน หิน และทราย 2) เครื่องเล่นส่วนใหญ่เป็นลูมินิกมีทั้งเครื่องเล่นปีนป่าย บ้านจำลอง 3) เด็กได้ใช้สนามเด็กเล่นในกิจกรรมกลางแจ้ง ประมาณวันละ 20 – 40 นาที 4) ปัญหาที่พบเป็นอันดับแรกคือ สนามเด็กเล่นมีขนาดเล็กเกินไป อันดับสองคือ ไม่ใช้สนามเด็กเล่นตามข้อบังคับ และระยะเวลาการใช้ไม่เป็นไปตามตารางเวลา

ยุทธชัย ทองอินทร์ (2546) ได้ศึกษาสภาพการใช้อุปกรณ์สนามเด็กเล่นในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าอุปกรณ์สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีสภาพโครงสร้าง สภาพแวดล้อม และการติดตั้งไม่เหมาะสม ตลอดจนผู้บริหารจัดการหรือดูแลเกี่ยวกับสนามเด็กเล่นไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและสภาพแวดล้อมในการติดตั้ง รวมถึงการดูแลด้านความปลอดภัย และตรวจสอบสภาพอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในการใช้งาน

นงลักษณ์ คำนิงธรรม (2540) ได้ทำการศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทางร่างกาย ในศูนย์อบรมเด็กด้อยโอกาสในวัด กรุงเทพมหานคร พบว่าครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทางร่างกายอยู่ในระดับพอใช้ มีทักษะและการปฏิบัติอยู่ในระดับดี โดยครูพี่เลี้ยงในศูนย์อบรมเด็กด้อยโอกาสในวัดทั้งขนาดใหญ่ และขนาดเล็กมีระดับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Chakravarthi (2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและการปฏิบัติของครูอนุบาลที่มีต่อการเล่นกลางแจ้งและการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนสำหรับเด็ก พบว่า เด็กจะทำกิจกรรมมากขึ้นเมื่อครูทำกิจกรรมด้วย และเด็กจะเล่นมากขึ้นเมื่อครูเข้ามามีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก โดยครูเชื่อว่าสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการพัฒนา ด้านร่างกาย สังคม และการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเด็ก อีกทั้งครูยังเชื่อว่าตนเองมีบทบาทในการดูแล ช่วยเหลือ แนะนำและมีส่วนร่วมกับเด็กในการเล่น แต่ในด้านการปฏิบัติจริงพบว่า ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก และดูแลเด็กในการเล่นเท่านั้น มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็ก

Little (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเสี่ยง ความท้าทาย และความปลอดภัยในการเล่นและการเรียนรู้กลางแจ้งของเด็กวัยอนุบาล พบว่า ครูเชื่อว่าการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างท้าทายถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเด็ก แต่สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปไม่เพียงพอต่อการเล่นแบบท้าทายของเด็ก

Oloumi, Mahdavejned และ Namvarrad(2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของเด็กที่มีต่อสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน พบว่าเด็กใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปกับกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การเคลื่อนไหว และเด็กมีโอกาสน้อยมากที่จะได้สัมผัสธรรมชาติรอบตัว นอกจากนี้ยังพบว่า สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยพบว่าขนาดของพื้นที่และอุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับเด็ก การจัดเก็บอุปกรณ์ไม่สะดวกต่อการหยิบใช้ ทางเข้าออกไม่ได้รับการออกแบบที่ดี ความหลากหลายของพื้นที่ สีที่ใช้ยังมีน้อย ขาดการดูแลความปลอดภัย ขาดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม และพื้นที่สำหรับผู้ปกครอง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดการเรียน และบทบาทครู 2) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 3) เพื่อกำหนดแนวทางในการสนับสนุนครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับแนวทางของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ทั้งในและต่างประเทศจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล จากเอกสาร บทความ และงานวิจัย

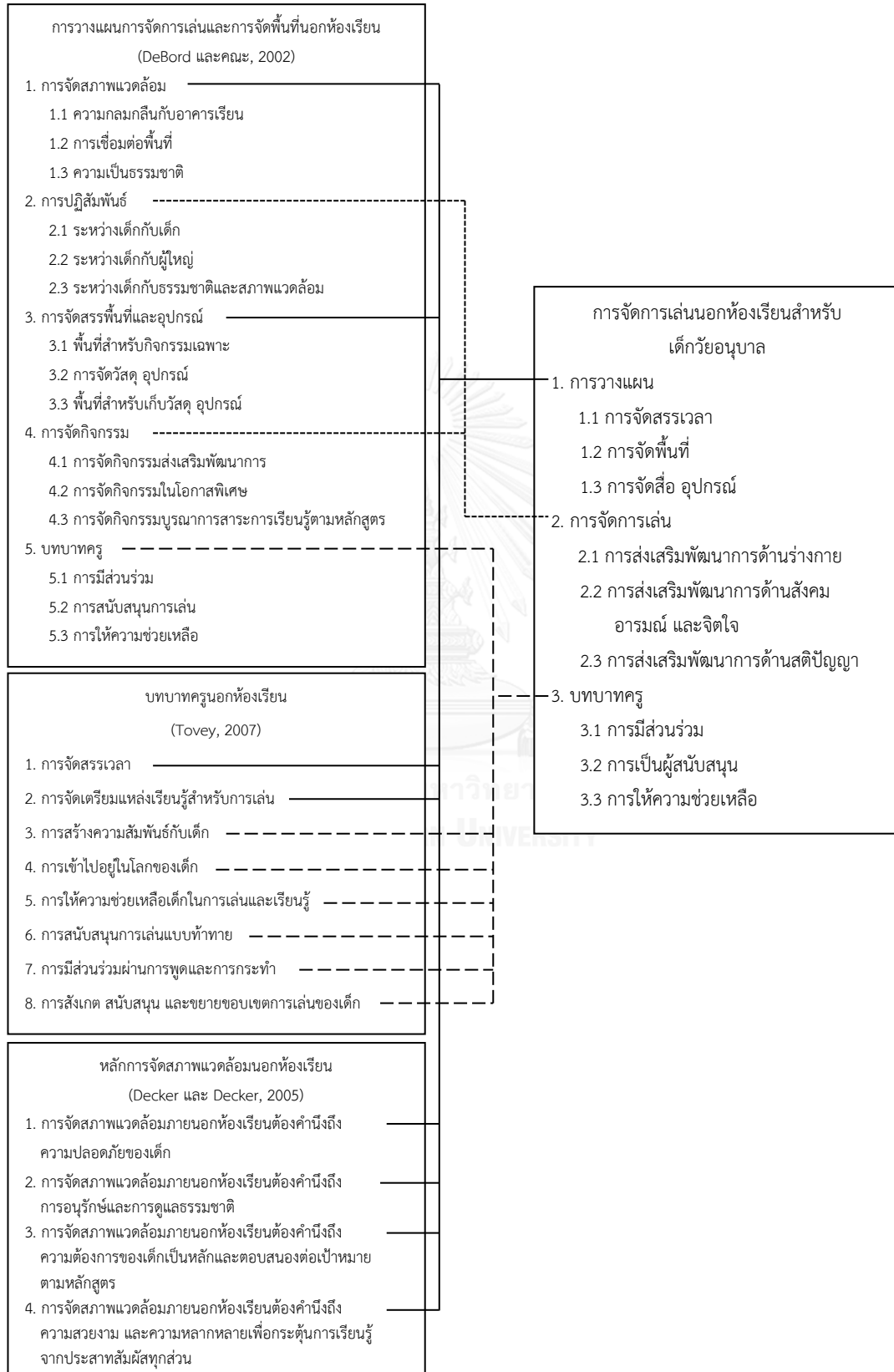
1.3 ศึกษาหลักเกณฑ์การสร้างเครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็น จากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นโครงสร้างในการสร้างแบบสอบถามครู และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดดังแสดงในแผนภาพที่ 1

1.5 นำกรอบแนวคิดการจัดการเรียนนอกห้องเรียนมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 1

แผนภาพที่ 2 การสังเคราะห์กรอบแนวคิดการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย จำแนกตามความหมายและองค์ประกอบย่อย

ตัวแปรที่ศึกษา	ความหมาย	องค์ประกอบย่อย
1. การวางแผน		
1.1. การจัดสรรเวลา	การออกแบบช่วงเวลาการเล่นนอกห้องเรียนในตารางกิจกรรมประจำวัน ที่คำนึงถึงความยืดหยุ่น สมดุล โดยวางแผนตามความต้องการของเด็กและความเหมาะสมตามสภาพอากาศ	1.1.1 การกำหนดเวลาในการจัดการเล่นตามความเหมาะสมของสภาพอากาศ 1.1.2 การกำหนดเวลาในการจัดการเล่นตามความสนใจและความต้องการของเด็ก 1.1.3 การกำหนดให้มีการเล่นนอกห้องเรียนเป็นประจำทุกวัน 1.1.4 การกำหนดเวลาที่เพียงพอสำหรับการเล่นนอกห้องเรียน 1.1.5 การจัดเวลาอย่างสมดุลระหว่างกิจกรรมในและนอกห้องเรียน
1.2. การจัดพื้นที่	การออกแบบและจัดเตรียมพื้นที่สำหรับการเล่นนอกห้องเรียน ที่มี ความยืดหยุ่น หลากหลาย คำนึงถึงความปลอดภัย และเป็นธรรมชาติ ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็ก	1.2.1 ความปลอดภัยสำหรับการเล่นของเด็ก 1.2.2 ความร่มรื่น สวยงาม และเป็นธรรมชาติ 1.2.3 ความเป็นสัดส่วนในการเล่นนอกห้องเรียน 1.2.4 ความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของเด็ก 1.2.5 ความหลากหลายและกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส
1.3. การจัดสื่ออุปกรณ์	การออกแบบและจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ สำหรับการเล่นที่เหมาะสม ปลอดภัย และสะดวกต่อการใช้งาน โดย คำนึงถึงความเป็น ธรรมชาติและเพียงพอ ต่อความต้องการของเด็ก	1.3.1 การจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์สะดวกต่อการใช้งานของเด็ก 1.3.2 การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ 1.3.3 การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมจินตนาการ 1.3.4 ความหลากหลาย เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก 1.3.5 ความเหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก

ตารางที่ 1 (ต่อ) กรอบแนวคิดในการวิจัย จำแนกตามความหมายและองค์ประกอบย่อย

ตัวแปรที่ศึกษา	ความหมาย	องค์ประกอบย่อย
2. การจัดการเล่น		
2.1. การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	การปฏิบัติที่สนับสนุนให้เด็กได้รับการพัฒนาการทำงาน	2.1.1 การฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่างคล่องแคล่ว
	ของกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ให้สามารถใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและ	2.1.2 การฝึกการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว
	ประสานสัมพันธ์ รู้จักดูแล	2.1.3 การฝึกให้เด็กดูแลรักษาสุขอนามัย
	สุขอนามัยและความปลอดภัยของตนเองและ	2.1.4 การฝึกให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น
	ผู้อื่น	2.1.5 การให้เด็กรู้จักและใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายในการเรียนรู้
2.2. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ	การปฏิบัติที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยแสดงบทบาท	2.2.1 การฝึกการชื่นชมและดูแลรักษาธรรมชาติรอบตัว
	อารมณ์ที่เหมาะสม	2.2.2 การฝึกให้เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	2.2.3 การฝึกทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตามให้แก่เด็ก
	ผ่านกิจกรรมการเล่น	2.2.4 การสอนให้เด็กรับรู้และรู้จักควบคุมความรู้สึกของตนเอง
	การเรียนรู้และชื่นชมสิ่งรอบตัว	2.2.5 การฝึกให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง
2.3. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	การปฏิบัติที่ส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือทำผ่าน	2.3.1 การให้เด็กฝึกทักษะการสังเกต สำรวจ สืบค้นผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
	ประสาทสัมผัสทั้ง 5	2.3.2 การจัดการเล่นให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ
	รวมถึงการสืบค้นและ	2.3.3 การจัดการเล่นที่ฝึกให้เด็กได้บันทึกข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย
	สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	2.3.4 การจัดการเล่นที่ฝึกให้เด็กได้สรุปความคิดและถ่ายทอดความคิด ผ่านการเล่า ชিতเขียนหรือวาด
		2.3.5 การจัดการเล่นที่ฝึกให้เด็กตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสนใจ

ตารางที่ 1 (ต่อ) กรอบแนวคิดในการวิจัย จำแนกตามความหมายและองค์ประกอบย่อย

ตัวแปรที่ศึกษา	ความหมาย	องค์ประกอบย่อย
3. บทบาทครู		
3.1. การมีส่วนร่วม	การเล่นนอกห้องเรียนร่วมกับเด็กอย่างเข้าใจ โดยการเป็นแบบอย่างที่ดี และเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง	3.1.1 การเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับเด็ก 3.1.2 การรับฟังและพูดคุยกับเด็กอย่างเข้าใจ 3.1.3 การเปิดโอกาสให้เด็กคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง 3.1.4 การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก 3.1.5 การเล่นร่วมกับเด็ก
3.2. การเป็นผู้สนับสนุน	การกระตุ้นและส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กคิดและแสดงออกอย่างอิสระตามความต้องการของตนเอง	3.2.1 การสอดแทรกความรู้ ประสบการณ์ และเจตคติที่ดีผ่านการพูดคุยขณะเล่นร่วมกับเด็ก 3.2.2 การเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเอง 3.2.3 การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่และอิสระ 3.2.4 การกระตุ้นให้เด็กได้คิดริเริ่มและสร้างสรรค์ด้วยตนเอง 3.2.5 การชื่นชมและยอมรับความสามารถของเด็ก
3.3. การให้ความช่วยเหลือ	การส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมการเล่นนอกห้องเรียน ที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยการให้คำแนะนำที่คำนึงถึงพัฒนาการและความสามารถของเด็ก	3.3.1 การใช้คำพูดโน้มน้าวให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 3.3.2 การตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล 3.3.3 การดูแลและระมัดระวังความปลอดภัยของเด็ก 3.3.4 การสื่อสารความต้องการของเด็กให้ผู้อื่นเข้าใจ 3.3.5 การให้คำแนะนำหรือชี้แนะแก่เด็กในสถานการณ์ที่เหมาะสม

2. การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ประชากร จำแนกตามเขตการปกครอง

เขตการปกครอง	จำนวนประชากร (คน)
1. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	26,001
2. ภาคกลาง	13,407
3. ภาคเหนือ	12,675
4. ภาคใต้	8,735
รวม	60,818

2.1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 397 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยคำนวณขนาดตัวอย่างประชากรโดยใช้สูตรของ Yamane (1973 อ้างถึงใน วรณีย์ แกมเกตุ, 2551) เพื่อประมาณค่าสัดส่วนประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ ± 5 ได้ขนาดตัวอย่างประชากร 397 คน

2.1.2 ผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนตัวอย่างประชากรครูในแต่ละภาค โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified sampling) (วรณีย์ แกมเกตุ, 2551) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสังกัดและภาค

เขตการปกครอง	จำนวนประชากร (คน)	ตัวอย่างประชากร (คน)
1. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	26,001	170
2. ภาคกลาง	13,407	87
3. ภาคเหนือ	12,675	83
4. ภาคใต้	8,735	57
รวม	60,818	397

2.1.3 ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โรงเรียนให้ได้จำนวนตัวอย่างประชากรที่ผู้วิจัยกำหนด เพื่อส่งแบบสอบถามความต้องการจำเป็น โดยกำหนดให้ครู 1 คน ต่อ 1 โรงเรียน (ดูรายละเอียดภาคผนวก ฉ)

2.2 กำหนดผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเพิ่มเติมโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) คือ ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัย จำนวน 9 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของ ความต้องการจำเป็นและเสนอแนะแนวทางในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับครู โดยผู้วิจัยได้ แบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้การเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ ดังนี้

2.2.1 นักวิชาการและอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) มีคุณวุฒิจบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
- 2) มีประสบการณ์ในการทำงานและผลงานเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.2.2 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) มีคุณวุฒิจบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
- 2) มีประสบการณ์ในการอบรมและพัฒนาครูปฐมวัย ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.2.3 ครูอนุบาลจำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) มีคุณวุฒิจบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
- 2) มีประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภทด้วยกัน คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็น ของครูจำนวน 1 ชุด และประเด็นคำถามการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางสำหรับครู ในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำนวน 1 ชุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แบบสอบถามครู เรื่องความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน สำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นที่กำลังปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการสอน ขนาดของโรงเรียนที่สอน และพื้นที่หรือแหล่ง

เรียนรู้สำหรับทำกิจกรรมภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อ
สำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน
สำหรับเด็กวัยอนุบาล จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการ
ตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) (Withkin, 1984 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2548)
แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน จำนวน 15 ข้อ 2) ด้านการจัดการเล่น จำนวน 15 ข้อ
และ 3) ด้านบทบาทครู จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ การปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมใน
การจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่เป็นจริง และการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรม
ในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่ควรจะเป็น โดยกำหนดความหมาย
แต่ละระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด

มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก

มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง

มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย

มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่ครูพบในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัย
อนุบาล เป็นข้อคำถามแบบเขียนตอบ

3.2 แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เป็นข้อคำถามแบบมีโครงสร้างลักษณะปลายเปิด

ในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล จำนวน 3 ข้อใหญ่ แบ่งเป็น

12 ข้อย่อย มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน จำนวน 4 ข้อ 2) ด้านการจัดการเล่น จำนวน
4 ข้อ และ 3) ด้านบทบาทครู จำนวน 4 ข้อ

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด และองค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดการเล่น นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจากเอกสาร บทความ อินเทอร์เน็ตและงานวิจัย และศึกษา หลักเกณฑ์การสร้างเครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็นจากเอกสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสังเกตพฤติกรรมครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเล่นนอกห้องเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบเครื่องมือวิจัย โดยลงพื้นที่ในโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมือง คือ โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนที่อยู่ในเขตชนบท คือ โรงเรียนชุมชนวัดดอนคลัง มิตรภาพที่ 178 รวมทั้งสิ้น 2 โรงเรียน โดยใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมครูโรงเรียนละ 2 วัน

4.3 กำหนดโครงสร้างเนื้อหา และข้อคำถามในแบบสอบถาม และแนวคำถามในการ สทนหากลุ่มตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

**ตารางที่ 4 โครงสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่น
นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล**

ตัวแปรที่ศึกษา	แบบสอบถามความต้องการจำเป็น	
	จำนวน (ข้อ)	ข้อที่
1. ด้านการวางแผน		
1.1 การจัดสรรเวลา	5	1-5
1.2 การจัดสภาพแวดล้อม	5	6-10
1.3 การจัดสื่อ อุปกรณ์	5	11-15
2. ด้านการจัดการเล่น		
2.1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	5	16-20
2.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ	5	21-25
2.3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	5	26-30
3. ด้านบทบาทครู		
3.1 การมีส่วนร่วม	5	31-35
3.2 การเป็นผู้สนับสนุน	5	36-40
3.3 การให้ความช่วยเหลือ	5	41-45

ตารางที่ 5 โครงสร้างแนวคำถามในการสนทนากลุ่มเรื่องการนำเสนอแนวทางสำหรับครู
ในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ตัวแปรที่ศึกษา	แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม	
	จำนวน (ข้อ)	ข้อที่
1. ด้านการวางแผน	4	
1.1 สาเหตุของความต้องการจำเป็นด้านการวางแผน		1
1.2 จัดลำดับสาเหตุด้านการวางแผน		2
1.3 แนวทางการส่งเสริมครูด้านการวางแผน		3
1.4 จัดลำดับแนวทางการส่งเสริมครูด้านการวางแผน		4
2. ด้านการจัดการเรียน	4	
2.1 สาเหตุของความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียน		1
2.2 จัดลำดับสาเหตุด้านการจัดการเรียน		2
2.3 แนวทางการส่งเสริมครูด้านการจัดการเรียน		3
2.4 จัดลำดับแนวทางการส่งเสริมครูด้านการจัดการเรียน		4
3. ด้านบทบาทครู	4	
3.1 สาเหตุของความต้องการจำเป็นด้านบทบาทครู		1
3.2 จัดลำดับสาเหตุด้านบทบาทครู		2
3.3 แนวทางการส่งเสริมครูด้านบทบาทครู		3
3.4 จัดลำดับแนวทางการส่งเสริมครูด้านบทบาทครู		4

4.4 สร้างแบบสอบถาม และแนวคำถามการสนทนากลุ่มตามข้อขยายเนื้อหาในกรอบแนวคิดการวิจัย และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.5.1 นำเครื่องมือทั้ง 2 ชุด เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ดังแสดงรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยในภาคผนวก ก เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) รวมถึงตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษาโดยกำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง ความสอดคล้อง ครอบคลุม และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

0 หมายถึง ความสอดคล้อง ครอบคลุม และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

-1 หมายถึง ความสอดคล้อง ครอบคลุม และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

4.5.2 นำผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านมาคำนวณค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เป็นรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ให้ความตรงเชิงเนื้อหา ต้องมีค่าดัชนี มากกว่า 0.5 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550) พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 - 1.0 แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

4.5.3 นำแบบสอบถามและแนวคำถามในการสนทนากลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงในตารางที่ 6 และตารางที่ 7

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและประเด็นปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
1. ควรสร้างเนื้อหาคำถามให้เข้าใจเป็นรูปธรรม	ปรับเนื้อหาคำถามให้เป็นเชิงพฤติกรรมโดยการยกตัวอย่างเพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ควรใช้ภาษากระชับ ได้ใจความ	ปรับภาษาให้ไม่ซ้ำซ้อนแต่ได้ใจความ
3. ปรับข้อคำถามในด้านการวางแผนเกี่ยวกับเรื่องการจัดสรรเวลา	แก้ไขข้อคำถามในด้านการวางแผนให้ชัดเจนและสอดคล้องกับการปฏิบัติจริง

ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและประเด็นปรับปรุงแก้ไขแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
ควรใช้ภาษากระชับ ได้ใจความ	ปรับภาษาให้ไม่ซ้ำซ้อนแต่ได้ใจความ

4.5.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับครูจำนวน 40 คนตามรายชื่อโรงเรียนในภาคผนวก ซ โดยผู้วิจัยทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยมีการสอดซองติดแสตมป์พร้อมแนบหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากร ใช้เวลาดำเนินการ 4 สัปดาห์ พบว่าครูส่วนใหญ่สามารถตอบแบบสอบถามได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .891

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

5.1.1 ส่งจดหมายขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.2 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยมีการสอดซองติดแสตมป์ พร้อมแนบหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยขอความอนุเคราะห์ให้ทางโรงเรียนส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์

5.1.3 ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จากนั้นติดตามแบบสอบถามเพิ่มเติมกลับคืนทางโทรศัพท์ แล้วสรุปจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา รวมทั้งสิ้น 322 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.1 เป็นค่าที่ยอมรับได้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (วรณี แกมเกตุ, 2551)

5.1.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาไปตรวจสอบหาความสมบูรณ์ของข้อมูล พบว่ามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.5 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการออกแบบประเด็นคำถาม สำหรับการสนทนากลุ่ม

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group interview)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ดังนี้

5.2.1 ดำเนินการติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน ดังแสดงในภาคผนวก ข

5.2.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ถึงผู้เชี่ยวชาญด้วยการส่งไปรษณีย์ และนำส่งด้วยตนเอง

5.2.3 ดำเนินการสนทนากลุ่ม 1 วัน ใช้ระยะเวลา 3 ชั่วโมง ณ ห้องประชุมโรงเรียนเกษมพิทยา ในวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2558 ตั้งแต่เวลา 13.00 – 16.00 น. โดยผู้วิจัยอธิบายความเป็นมาของการสนทนากลุ่ม เรื่องสาเหตุของความต้องการจำเป็นและแนวทางเพื่อพัฒนาครูในการ

จัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล หลังจากนั้นผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันอภิปราย และ
จัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาครูในการจัด
การเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

6. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครู
ในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ดำเนินการดังนี้

6.1 การวิเคราะห์แบบสอบถาม ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำมา
วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

6.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่
และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6.1.2 ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นเพื่อนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่น
นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์โดยหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปฏิบัติ
ในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่เป็นจริง และค่าเฉลี่ยการปฏิบัติ
ในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในภาพที่ควรจะเป็น และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย
การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่เป็นจริง และค่าเฉลี่ยการ
ปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในภาพที่ควรจะเป็น โดยการทดสอบค่า
ที่ (t-test) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบ
ความเรียง

เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นของครู มีดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริงของครูอยู่ในระดับสูงมาก

การปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็นของครูอยู่ในระดับสูงมาก

3.50 – 4.49 หมายถึง การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริงของครูอยู่ในระดับสูง

การปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็นของครูอยู่ในระดับสูง

2.50 – 3.49 หมายถึง การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริงของครูอยู่ในระดับปานกลาง

การปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็นของครูอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริงของครูอยู่ในระดับต่ำ

การปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็นของครูอยู่ในระดับต่ำ

1.00 – 1.49 หมายถึง การปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริงของครูอยู่ในระดับต่ำมาก

การปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็นของครูอยู่ในระดับต่ำมาก

6.1.3 ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และนำเสนอด้วยการบรรยาย

6.1.4 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) โดยดัชนี PNI_{Modified} ที่มีค่า 0.3 ขึ้นไป ถือเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน แล้วนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6.1.5 การวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็นและแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

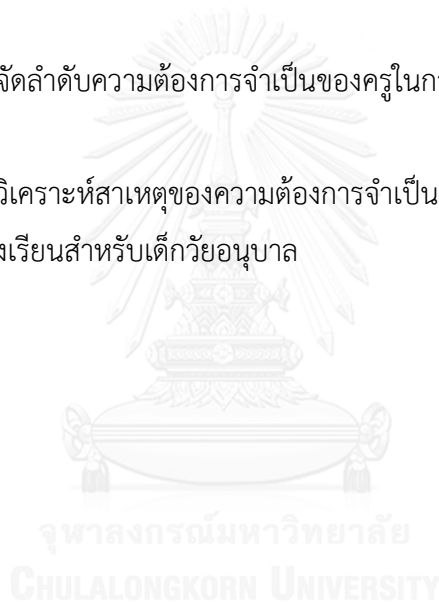
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 4 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากร คือ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 322 คน นำเสนอในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวน และค่าร้อยละ

รายการ	จำนวน(n=322)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	309	95.96
ชาย	13	4.04
2. อายุ		
20 – 30 ปี	49	15.22
31 – 40 ปี	75	23.29
41 – 50 ปี	79	24.54
51 ปีขึ้นไป	119	36.95
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	254	78.88
ปริญญาโท	67	20.81
ปริญญาเอก	1	0.31
สาขาวิชา		
การศึกษาปฐมวัย	165	51.24
บริหารการศึกษา	44	13.66
ประถมศึกษา	38	11.80
หลักสูตรและการสอน	8	2.49
ภาษาไทย	11	3.42
สังคมศึกษา	8	2.49
การวิจัยการศึกษา	2	0.62
ฟิสิกส์	4	1.25
คหกรรมศาสตร์	6	1.86
สุขศึกษา	6	1.86
บรรณารักษศาสตร์	4	1.25

ตารางที่ 8 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวน และค่าร้อยละ

รายการ	จำนวน(n=322)	ร้อยละ
คอมพิวเตอร์ศึกษา	2	0.62
แนะแนว	3	0.93
บริหารธุรกิจ	3	0.93
ศิลปะศาสตร์	1	0.31
ประวัติศาสตร์	1	0.31
ศิลปะ	1	0.31
การจัดการทั่วไป	3	0.93
รัฐประศาสนศาสตร์	1	0.31
เทคโนโลยีการศึกษา	3	0.93
วิทยาศาสตร์	2	0.62
ไม่ระบุ	6	1.86
4. ระดับชั้นที่กำลังปฏิบัติงาน		
อนุบาลปีที่ 1	128	39.75
อนุบาลปีที่ 2	150	46.58
คณะชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ อนุบาลปีที่ 2	44	13.67
จำนวนเด็ก		
ต่ำกว่า 10 คน	36	11.18
11 – 20 คน	114	35.40
21 – 30 คน	94	29.19
31 – 40 คน	63	19.57
41 – 50 คน	12	3.73
51 คนขึ้นไป	3	0.93
5. ประสบการณ์การสอนระดับอนุบาล		
ต่ำกว่า 5 ปี	127	39.44
6 – 10 ปี	66	20.50
11 – 15 ปี	40	12.42
16 – 20 ปี	44	13.67
21 – 25 ปี	16	4.97
26 ปี ขึ้นไป	29	9.00

ตารางที่ 8 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวน และค่าร้อยละ

รายการ	จำนวน(n=322)	ร้อยละ
ประสบการณ์การสอนระดับชั้นอื่น		
มีประสบการณ์	73	22.67
ไม่ระบุ	249	77.33
ระยะเวลาที่สอน		
ต่ำกว่า 5 ปี	20	6.21
6 - 10 ปี	10	3.11
11 - 15 ปี	14	4.35
16 - 20 ปี	10	3.11
21 - 25 ปี	8	2.47
26 ปีขึ้นไป	11	3.42
ไม่ระบุ	249	77.33
6. ขนาดของโรงเรียน		
โรงเรียนขนาดใหญ่	127	39.44
โรงเรียนขนาดกลาง	114	35.40
โรงเรียนขนาดเล็ก	81	25.16
7. พื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้สำหรับทำกิจกรรมภายในโรงเรียน		
ภายนอกอาคาร		
สนามเด็กเล่น		
มี	296	91.93
ไม่มี	26	8.07
ลานกิจกรรมกลางแจ้ง		
มี	269	83.54
ไม่มี	53	16.46
ลานกิจกรรมในร่ม		
มี	210	65.22
ไม่มี	112	34.78
สนามหญ้า		
มี	235	72.98
ไม่มี	87	27.02

ตารางที่ 8 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวน และค่าร้อยละ

รายการ	จำนวน(n=322)	ร้อยละ
กระบะทราย		
มี	155	48.14
ไม่มี	167	51.86
พื้นที่เล่นน้ำ		
มี	66	20.50
ไม่มี	256	79.50
แปลงเกษตร		
มี	168	52.17
ไม่มี	154	47.83
พื้นที่เลี้ยงสัตว์		
มี	35	10.87
ไม่มี	287	89.13
สวนหย่อม		
มี	186	57.76
ไม่มี	136	42.24
ห้องเก็บอุปกรณ์การเล่นนอกห้องเรียน		
มี	103	31.99
ไม่มี	219	68.01
อื่นๆ		
มี	13	4.04
ไม่มี	309	95.96
ภายในอาคาร		
ห้องสมุด		
มี	283	87.89
ไม่มี	39	12.11
ห้องคหกรรม		
มี	60	18.63
ไม่มี	262	81.37

ตารางที่ 8 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวน และค่าร้อยละ

รายการ	จำนวน(n=322)	ร้อยละ
ห้องคอมพิวเตอร์		
มี	246	76.40
ไม่มี	76	23.60
ห้องโสตทัศนศึกษา		
มี	76	23.60
ไม่มี	246	76.40
ห้องพระ		
มี	98	30.43
ไม่มี	224	69.57
ห้องพยาบาล		
มี	216	67.08
ไม่มี	106	32.92
ห้องพลศึกษา		
มี	69	21.43
ไม่มี	253	78.57
ห้องดนตรี		
มี	105	32.61
ไม่มี	217	67.39
ห้องนาฏศิลป์		
มี	72	22.36
ไม่มี	250	77.64
ห้องศิลปะ		
มี	58	18.01
ไม่มี	264	81.99
อื่นๆ		
มี	24	7.45
ไม่มี	298	92.55

ตารางที่ 8 พบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 95.96 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.95 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.88 จบการศึกษาจากสาขาการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 51.24 กำลังปฏิบัติงานในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 46.58 โดยมีจำนวนเด็กต่อห้องเรียนอยู่ระหว่าง 11 – 20 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40 มีประสบการณ์การสอนในระดับอนุบาลต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.44 ไม่มีประสบการณ์การสอนในระดับชั้นอื่น คิดเป็นร้อยละ 77.33 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 39.44 โดยในโรงเรียนมีพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้สำหรับทำกิจกรรมภายนอกอาคาร คือ สนามเด็กเล่น คิดเป็นร้อยละ 91.93 และพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้ภายในอาคาร คือ ห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 87.89

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับ

เด็กวัยอนุบาล

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านบทบาทครู นำเสนอในตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติของครูในการจัดการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลภาพรวม จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรเป็น			t-test
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
1. การวางแผน	3.27	0.51	ปานกลาง	4.80	0.25	สูงมาก	55.79*
2. การจัดการเล่น	3.69	0.56	สูง	4.84	0.24	สูงมาก	41.11*
3. บทบาทครู	3.93	0.54	สูง	4.89	0.22	สูงมาก	33.24*
รวม	3.63	0.45	สูง	4.85	0.21	สูงมาก	53.18*

*p < .01

ตารางที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.63$) และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.85$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับสูง 2 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านบทบาทครู มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 3.93$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเล่น ($\bar{x} = 3.69$) และด้านการวางแผน ($\bar{x} = 3.27$) ตามลำดับ

การปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพ
ที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน โดยด้านบทบาทครู มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.89$)
รองลงมาคือ ด้านการจัดการเล่น ($\bar{x} = 4.84$) และด้านการวางแผน ($\bar{x} = 4.80$) ตามลำดับ

การทดสอบค่าที่พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน
สำหรับเด็กวัยอนุบาลทุกด้าน

**ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน
จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และผลการวิเคราะห์ความต้องการ
จำเป็น**

การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรเป็น			t-test
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
1. การวางแผน	3.27	0.51	ปานกลาง	4.80	0.25	สูงมาก	55.79*
1.1 การจัดสรรเวลา	3.38	0.58	ปานกลาง	4.73	0.32	สูงมาก	41.65*
1.1.1 การกำหนดเวลาในการจัดการเล่นตาม ความเหมาะสมของสภาพอากาศ	3.25	0.87	ปานกลาง	4.72	0.46	สูงมาก	29.27*
1.1.2 การกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมตาม ความสนใจและความต้องการของเด็ก	3.46	0.81	สูง	4.74	0.45	สูงมาก	29.35*
1.1.3 การกำหนดให้มีการเล่นนอกห้องเรียน เป็นประจำทุกวัน	3.34	0.93	ปานกลาง	4.76	0.44	สูงมาก	27.90*
1.1.4 การกำหนดเวลาที่เพียงพอในการเล่น นอกห้องเรียน	3.40	0.91	ปานกลาง	4.73	0.44	สูงมาก	26.14*
1.1.5 การจัดเวลาอย่างสมดุลระหว่างกิจกรรมใน และนอกห้องเรียน	3.45	0.78	สูง	4.72	0.46	สูงมาก	29.20*
1.2 การจัดพื้นที่	3.15	0.64	ปานกลาง	4.84	0.28	สูงมาก	45.73*
1.2.1 ความปลอดภัยสำหรับการเล่นของเด็ก	3.21	0.93	ปานกลาง	4.87	0.34	สูงมาก	31.11*
1.2.2 ความร่มรื่น สวยงาม และเป็นธรรมชาติ	3.55	0.92	สูง	4.89	0.32	สูงมาก	25.99*
1.2.3 ความเป็นสัดส่วนในการเล่นนอกห้องเรียน	3.08	0.83	ปานกลาง	4.82	0.37	สูงมาก	36.80*
1.2.4 ความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตาม ความต้องการของเด็ก	3.26	0.91	ปานกลาง	4.82	0.38	สูงมาก	31.57*
1.2.5 ความหลากหลายและกระตุ้นการเรียนรู้ ผ่านประสาทสัมผัส	2.68	0.87	ปานกลาง	4.80	0.40	สูงมาก	41.32*

ตารางที่ 10 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียน
จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และผลการวิเคราะห์
ความต้องการจำเป็น

การปฏิบัติในการจัดการเรียนนอกห้องเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรเป็น			t-test
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
1.3 การจัดสื่อ อุปกรณ์	3.26	0.69	ปานกลาง	4.82	0.29	สูงมาก	41.72*
1.3.1 การจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์สะดวกต่อ การใช้งานของเด็ก	3.51	0.87	สูง	4.86	0.34	สูงมาก	29.36*
1.3.2 การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ	3.09	0.84	ปานกลาง	4.75	0.46	สูงมาก	34.35*
1.3.3 การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมจินตนาการ	2.96	0.93	ปานกลาง	4.79	0.41	สูงมาก	33.84*
1.3.4 ความหลากหลาย เพียงพอต่อ ความต้องการของเด็ก	3.14	0.84	ปานกลาง	4.85	0.35	สูงมาก	35.45*
1.3.5 ความเหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก	3.61	0.92	สูง	4.87	0.33	สูงมาก	25.94*
2. การจัดการเรียน	3.69	0.56	สูง	4.84	0.24	สูงมาก	41.11*
2.1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	3.74	0.63	สูง	4.85	0.25	สูงมาก	34.64*
2.1.1 การฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่าง คล่องแคล่ว	3.72	0.94	สูง	4.87	0.33	สูงมาก	22.87*
2.1.2 การฝึกการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้อย่าง คล่องแคล่ว	3.52	0.92	สูง	4.82	0.37	สูงมาก	26.86*
2.1.3 การฝึกให้เด็กดูแลรักษาสุขอนามัย	4.20	0.83	สูง	4.90	0.29	สูงมาก	16.22*
2.1.4 การฝึกให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัย ของตนเองและผู้อื่น	3.90	0.85	สูง	4.87	0.33	สูงมาก	23.00*
2.1.5 การให้เด็กรู้จักและใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายในการเรียนรู้	3.37	0.84	ปานกลาง	4.81	0.39	สูงมาก	31.30*
2.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และ จิตใจ	3.70	0.61	สูง	4.84	0.28	สูงมาก	37.09*
2.2.1 การฝึกการชื่นชมและดูแลรักษาธรรมชาติ รอบตัว	3.63	0.84	สูง	4.82	0.37	สูงมาก	26.84*
2.2.2 การฝึกให้เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับ ผู้อื่น	3.92	0.75	สูง	4.84	0.37	สูงมาก	24.00*
2.2.3 การฝึกทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตามให้แก่เด็ก	3.80	0.86	สูง	4.85	0.36	สูงมาก	24.26*
2.2.4 การสอนให้เด็กรับรู้และรู้จักควบคุม ความรู้สึกของตนเอง	3.75	0.84	สูง	4.86	0.35	สูงมาก	24.76*
2.2.5 การฝึกให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง	3.40	0.86	ปานกลาง	4.84	0.35	สูงมาก	30.80*

ตารางที่ 10 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูในการจัดการเรียน
 จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และผลการวิเคราะห์
 ความต้องการจำเป็น

การปฏิบัติในการจัดการเรียนนอกห้องเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรเป็น			t-test
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
2.3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	3.64	0.69	สูง	4.84	0.28	สูงมาก	32.86*
2.3.1 การให้เด็กฝึกทักษะการสังเกต สืบค้น ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	3.73	0.88	สูง	4.86	0.34	สูงมาก	24.44*
2.3.2 การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่าน การปฏิบัติ	3.59	0.84	สูง	4.85	0.36	สูงมาก	26.57*
2.3.3 การจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้บันทึกข้อมูล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.61	0.86	สูง	4.84	0.35	สูงมาก	26.96*
2.3.4 การจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้สรุปความคิด และถ่ายทอดความคิด ผ่านการเล่า ชিতเขียน หรือวาด	3.68	0.85	สูง	4.84	0.35	สูงมาก	25.52*
2.3.5 การจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กตั้งคำถามในสิ่งที่ ตนเองสนใจ	3.57	0.83	สูง	4.80	0.41	สูงมาก	27.31*
3 บทบาทครู	3.93	0.54	สูง	4.89	0.22	สูงมาก	33.24*
3.1 การมีส่วนร่วม	3.87	0.65	สูง	4.88	0.27	สูงมาก	29.27*
3.1.1 การเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับเด็ก	3.98	0.72	สูง	4.90	0.30	สูงมาก	22.80*
3.1.2 การรับฟังและพูดคุยกับเด็กอย่างเข้าใจ	3.88	0.78	สูง	4.89	0.30	สูงมาก	24.11*
3.1.3 การเปิดโอกาสให้เด็กคิด ตัดสินใจ ด้วยตนเอง	3.84	0.75	สูง	4.89	0.31	สูงมาก	25.79*
3.1.4 การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก	3.87	0.78	สูง	4.88	0.32	สูงมาก	24.40*
3.1.5 การเล่นร่วมกับเด็ก	3.78	0.84	สูง	4.85	0.35	สูงมาก	23.34*
3.2 การเป็นผู้สนับสนุน	3.85	0.60	สูง	4.87	0.27	สูงมาก	30.58*
3.2.1 การสอดแทรกความรู้ ประสบการณ์ และเจตคติที่ดีผ่านการพูดคุยขณะทำ กิจกรรมร่วมกับเด็ก	3.72	0.87	สูง	4.86	0.34	สูงมาก	24.04*
3.2.2 การเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.82	0.72	สูง	4.84	0.36	สูงมาก	24.55*
3.2.3 การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่ และอิสระ	3.88	0.74	สูง	4.85	0.35	สูงมาก	22.87*
3.2.4 การกระตุ้นให้เด็กได้คิดริเริ่มและสร้างสรรค์ ด้วยตนเอง	3.63	0.79	สูง	4.88	0.32	สูงมาก	28.16*
3.2.5 การชื่นชมและยอมรับความสามารถของเด็ก	4.18	0.76	สูง	4.92	0.26	สูงมาก	17.70*

ตารางที่ 10 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน
จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และผลการวิเคราะห์
ความต้องการจำเป็น

การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรเป็น			t-test
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
3.3 การให้ความช่วยเหลือ	4.07	0.59	สูง	4.93	0.21	สูงมาก	27.00*
3.3.1 การใช้คำพูดโน้มน้าวให้เด็กมีพฤติกรรม ที่พึงประสงค์	4.06	0.64	สูง	4.92	0.25	สูงมาก	24.13*
3.3.2 การตอบสนองความต้องการของเด็ก เป็นรายบุคคล	3.98	0.72	สูง	4.93	0.24	สูงมาก	24.51*
3.3.3 การดูแลและระมัดระวังความปลอดภัย ของเด็ก	4.21	0.71	สูงมาก	4.94	0.23	สูงมาก	18.93*
3.3.4 การสื่อสารความต้องการของเด็กให้ผู้อื่น เข้าใจ	4.02	0.71	สูง	4.91	0.27	สูงมาก	23.01*
3.3.5 การให้คำแนะนำหรือชี้แนะแก่เด็ก ในสถานการณ์ที่เหมาะสม	4.10	0.74	สูง	4.93	0.25	สูงมาก	20.00*

*p < .01

จากตารางที่ 10 พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น มีดังนี้

1) ด้านการวางแผน พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็นย่อย โดยการจัดสรรเวลา มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 3.38$) รองลงมาคือ การจัดสื่อ อุปกรณ์ ($\bar{x} = 3.26$) และ การจัดพื้นที่ ($\bar{x} = 3.15$) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดกิจกรรมการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.80$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกประเด็นย่อย โดยการจัดพื้นที่ มีการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.84$) รองลงมาคือ การจัดสื่อ อุปกรณ์ ($\bar{x} = 4.82$) และ การจัดสรรเวลา ($\bar{x} = 4.73$) ตามลำดับ

การทดสอบค่าทีในด้านการวางแผน พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในทุกประเด็นย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทุกประเด็นย่อย

2) ด้านการจัดการเล่น พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.69$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับสูงทุกประเด็นย่อย โดยการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 3.74$) รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ ($\bar{x} = 3.70$) และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ($\bar{x} = 3.64$) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.84$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกประเด็นย่อย โดยการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.85$) รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ ($\bar{x} = 4.84$) และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ($\bar{x} = 4.84$) อยู่ในระดับเดียวกัน

การทดสอบค่าทีในด้านการจัดการเล่น พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในทุกประเด็นย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทุกประเด็นย่อย

3) ด้านบทบาทครู พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.93$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับสูงทุกประเด็นย่อย โดยการให้ความช่วยเหลือ มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.07$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.87$) และการเป็นผู้สนับสนุน ($\bar{x} = 3.85$) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.89$) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่าการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกประเด็นย่อย โดยการให้ความช่วยเหลือ มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x} = 4.93$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.88$) และการเป็นผู้สนับสนุน ($\bar{x} = 4.87$) ตามลำดับ

การทดสอบค่าทีในด้านบทบาทครู พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในทุกประเด็นย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทุกประเด็นย่อย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการเล่น และ ด้านบทบาทครู จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 322 คน สรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผน

ครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน (194 คน) แต่ครูอีกส่วนหนึ่งพบปัญหาและอุปสรรค (128 คน) โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบมีดังต่อไปนี้

1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม (52 คน) พบว่า สถานที่ในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ คับแคบ ไม่ปลอดภัย ไม่พร้อมต่อการเรียนและการเรียนรู้นอกห้องเรียน พื้นที่ไม่มีความหลากหลาย เช่น ไม่มีแปลงผัก ต้นไม้ ดอกไม้ อุโมงค์ สถานที่เอื้อต่อเด็กในระดับชั้นประถมมากกว่าระดับชั้นเด็กอนุบาล และพื้นที่ขาดความเป็นธรรมชาติ ไม่มีร่มเงา ต้นไม้ ดอกไม้

2) ด้านผู้เรียน (28 คน) พบว่า เด็กขาดความสนใจในกิจกรรมที่ครูเตรียมให้ จำนวนเด็กต่อห้องเยอะเกินไป อีกทั้งโรงเรียนมีนักเรียนจำนวนมากเกินไป เด็กไม่พร้อม เช่น เด็กอนุบาล 1 ยังเล็กเกินไป เอาแต่ใจตนเอง และเด็กมีพัฒนาการแตกต่างกันทำให้ครูต้องอธิบายหลายครั้ง นอกจากนี้ เด็กมีพัฒนาการด้านการคิดและการแสดงออกต่ำ ขาดทักษะในการสังเกตและตอบคำถาม เด็กไม่ระมัดระวัง ชอบเล่นรุนแรง

3) ด้านงบประมาณ (13 คน) พบว่า ขาดแคลนงบประมาณในการจัดเตรียมพื้นที่ และส่งเสริมการจัดการเล่นนอกห้องเรียน

4) ด้านบทบาทครู (12 คน) พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอ ควบคุมเด็กไม่ได้ บางคนต้องสอนควบชั้นเรียน ครูมีภาระงานอื่นทำให้ไม่มีเวลาวางแผนการสอน ครูมีปัญหาสุขภาพทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนได้ นอกจากนี้ยังพบว่าบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน และผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนของเด็ก

5) ด้านการจัดสรรเวลา (12 คน) พบว่า สภาพอากาศไม่เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และเวลาในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ เด็กต้องทำกิจกรรมพิเศษเพิ่มเติมทำให้เวลาในการเล่นแต่ละวันลดน้อยลง เช่น กิจกรรมว่ายน้ำ ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ เปียโน เป็นต้น นอกจากนี้การเล่นนอกห้องเรียนต้องใช้เวลามาก ทำให้เกินเวลาของกิจกรรมอื่น

6) ด้านการจัดกิจกรรม (7 คน) พบว่า ครูจัดกิจกรรมไม่ครบตามเป้าหมายและพัฒนาการของเด็ก กิจกรรมไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ไม่สามารถจัดกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ได้ และจัดกิจกรรมยากเพราะมีเด็กพิเศษเรียนร่วมด้วย

7) ด้านการจัดสื่อ อุปกรณ์ (4 คน) พบว่า สื่อ อุปกรณ์ชำรุด และโรงเรียนมีเครื่องเล่นสนามไม่เพียงพอ

2. ด้านการจัดการเล่น

ครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน (184 คน) แต่ครูอีกส่วนหนึ่งพบปัญหาและอุปสรรค (138 คน) โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบมีดังต่อไปนี้

1) ด้านผู้เรียน (51 คน) พบว่า จำนวนเด็กต่อห้องมากเกินไป เด็กไม่มีสมาธิ ไม่สนใจครู ไม่มีระเบียบ แย่งสิ่งของ ทะเลาะ กระทบกับเพื่อน ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำร่วมกัน ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ขาดทักษะในการระมัดระวังตนเอง เด็กมีความต้องการ มีพื้นฐานแตกต่างกัน เช่น เด็กบางคนเดินเขย่งได้ บางคนเดินไม่ได้ เด็กอนุบาล 1 ยังเด็กเกินไป ยังไม่มีความพร้อม นอกจากนี้เด็กสนใจทำกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่าที่ครูจัดให้ ชอบทำกิจกรรมซ้ำๆ ไม่หลากหลาย และเด็กบางคนไม่ยอมร่วมกิจกรรม และร่วมกิจกรรมกับเพื่อนไม่เป็น เด็กทำกิจกรรมบางกิจกรรมไม่สำเร็จ อีกทั้งครูพบว่าเด็กใช้ภาษาแตกต่างจากครูทำให้สื่อสารไม่เข้าใจ เช่น เด็กใช้ภาษามลายูเป็นภาษาถิ่น

2) ด้านการจัดสื่อ อุปกรณ์ (34 คน) พบว่า สื่อ อุปกรณ์การเล่นไม่เพียงพอ อุปกรณ์การเล่นไม่เหมาะสมกับเด็ก ชำรุด ไม่ปลอดภัย ทำให้ครูจัดกิจกรรมช้า เพราะอุปกรณ์ไม่หลากหลาย

3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม (27 คน) พบว่า สถานที่คับแคบ ไม่เพียงพอ ขาดแคลนแหล่งเรียนรู้ ไม่มีความหลากหลาย พื้นที่ไม่ปลอดภัย เช่น เป็นพื้นปูนทั้งหมด สถานที่ไม่เป็นสัดส่วน เพราะต้องใช้ร่วมกับเด็กโต สถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเล่น เช่น ไม่มีร่มเงา

4) ด้านบทบาทครู (15 คน) พบว่า ครูดูแลความปลอดภัยไม่ทั่วถึง ครูไม่จบปฐมวัย และมีภาระงานอื่น จึงทำให้จัดกิจกรรมได้ไม่เต็มศักยภาพ ครูไม่จัดกิจกรรมตามหลักสูตร หรือ 6 กิจกรรมหลัก ครูห่วงสอนมากกว่าการให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เล่นเพราะกลัวอุบัติเหตุ

5) ด้านการจัดสรรเวลา (7 คน) พบว่า สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย และแผนการสอนไม่เหมาะสมกับสภาพอากาศ เวลาในการทำกิจกรรม ไม่เพียงพอ การจัดการเล่นนอกห้องเรียนต้องต่อเนื่องกับกิจกรรมพิเศษ ทำให้เวลาในการเล่นนอกห้องเรียนน้อยลง

6) ด้านการจัดกิจกรรม (3 คน) พบว่า ไม่มีวิทยากรให้ความรู้แก่เด็ก ครูจัดกิจกรรมยาก เพราะเด็กเรียนร่วมกัน 2 ระดับชั้น ซึ่งเด็กมีพัฒนาการแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครองและหน่วยงานต่างๆ

7) ด้านงบประมาณ (1 คน) พบว่า ครูขาดแคลนงบประมาณในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก

3. ด้านบทบาทครู

ครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน (237 คน) แต่ครูอีกส่วนหนึ่งพบปัญหาและอุปสรรค (85 คน) โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบบ่อยมีดังต่อไปนี้

1) ด้านครู (50 คน) พบว่า ครูไม่จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง และครูต้องทำงานหลายหน้าที่ มีภาระงานนอกเหนือการสอนเยอะ ทำให้ดูแลเด็กไม่ทั่วถึง ครูบางท่านอายุมาก เคลื่อนไหวไม่สะดวก ครูยังขาดเทคนิคในการควบคุมดูแลเด็ก ไม่เตรียมความพร้อม และไม่เข้าใจวิธีการเล่นที่ถูกต้อง ไม่เข้าใจวิธีการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ดี อีกทั้งยังไม่พาเด็กออกนอกห้องเรียนเพราะกังวลเรื่องความปลอดภัยของเด็ก ครูไม่สนใจตอบคำถามเด็ก และไม่ฝึกให้เด็กตั้งคำถาม ครูยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมบางอย่างน้อยเกินไป เช่น การปลูกต้นไม้ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ครูไม่ค่อยเล่น

ร่วมกับเด็ก นอกจากนี้ครูยังขาดความเชื่อมั่นในตัวเด็กว่าเด็กสามารถเล่นและเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ด้วยตนเอง และขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่เป็นครูอนุบาลที่ดี

2) ด้านผู้เรียน (21 คน) พบว่า จำนวนเด็กต่อห้องเยอะเกินไป เด็กไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมที่ครูจัด ขอต่อรองเพื่อทำสิ่งที่ตนเองชอบ และเด็กยังไม่เข้าใจการเล่นที่ถูกต้องวิธี ไม่รู้ขีดจำกัดของตนเอง อีกทั้งไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาที่วางไว้

3) ด้านสื่อ อุปกรณ์ (10 คน) พบว่า อุปกรณ์ไม่เพียงพอสำหรับเด็กทุกคน ไม่พร้อมสำหรับการใช้งาน และไม่มีหลากหลาย ทำให้จัดกิจกรรมลำบาก

4) ด้านสภาพแวดล้อม (2 คน) พบว่า สถานที่ไม่เหมาะสมสำหรับทำกิจกรรม คับแคบ ไม่ปลอดภัย

5) ด้านการจัดกิจกรรม (2 คน) พบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร เน้นอ่านเขียน

ตอนที่ 4 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

ตารางที่ 11 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นรายด้านของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การปฏิบัติในการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	สภาพที่เป็นจริง (D)	สภาพที่ควรจะเป็น (I)	ความต้องการจำเป็น		
			(I - D)	$PNI_{Modified}$ (I - D) / D	ลำดับ
1. การวางแผน	3.27	4.80	1.53	0.46	(1)
การจัดสรรเวลา	3.38	4.73	1.35	0.39	3
การจัดพื้นที่	3.15	4.84	1.69	0.53	1
การจัดสื่อ อุปกรณ์	3.26	4.82	1.56	0.47	2
2. การจัดการเล่น	3.69	4.84	1.15	0.31	(2)
การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	3.74	4.85	1.11	0.29	3
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ	3.70	4.84	1.14	0.30	2
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	3.64	4.84	1.20	0.32	1

ตารางที่ 11 (ต่อ) ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นรายด้านของครูในการจัดการเล่น

นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การปฏิบัติในการจัดกิจกรรมเล่น นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	สภาพ	สภาพ	ความต้องการจำเป็น		
	ที่เป็นจริง (D)	ที่ควรจะเป็น (I)	(I - D)	$PNI_{Modified}$ (I - D) / D	ลำดับ
3. บทบาทครู	3.93	4.89	0.96	0.24	(3)
การมีส่วนร่วม	3.87	4.88	1.01	0.26	1
การเป็นผู้สนับสนุน	3.85	4.87	1.02	0.26	1
การให้ความช่วยเหลือ	4.07	4.93	0.86	0.21	2

ตารางที่ 11 พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.53 เมื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทั้ง 3 ด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลลำดับที่ 1 คือ ด้านการวางแผน ($PNI_{Modified} = 0.46$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเล่น ($PNI_{Modified} = 0.31$) และด้านบทบาทครู ($PNI_{Modified} = 0.24$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กอนุบาลเป็นอันดับแรก คือ การจัดพื้นที่ ($PNI_{Modified} = 0.53$) รองลงมาคือ การจัดสื่อ อุปกรณ์ ($PNI_{Modified} = 0.47$) และการจัดสรรเวลา ($PNI_{Modified} = 0.39$) ตามลำดับ ด้านการจัดการเล่น ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กอนุบาลเป็นอันดับแรก คือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ($PNI_{Modified} = 0.32$) รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ ($PNI_{Modified} = 0.30$) และการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ($PNI_{Modified} = 0.29$) ตามลำดับ ด้านบทบาทครู ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กอนุบาลเป็นอันดับแรกร่วมกัน 2 ด้านคือ การมีส่วนร่วม ($PNI_{Modified} = 0.26$) และการเป็นผู้สนับสนุน ($PNI_{Modified} = 0.26$) รองลงมาคือ การให้ความช่วยเหลือ ($PNI_{Modified} = 0.21$)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางส่งเสริมครูในการจัด

การเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจากการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็นและแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามให้แก่ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์เพื่อให้ได้ฉันทามติเกี่ยวกับสาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 3 ลำดับ ดังนี้

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านการวางแผน

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเล่น

ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ด้านบทบาทครู

จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปสาเหตุของความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านการวางแผน สาเหตุของความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด คือ ครูมองว่าสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถวางแผนในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดเตรียม และการปฏิบัติของตนเอง รองลงมาคือ ครูขาดทัศนคติ ขาดความเชื่อเกี่ยวกับการจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการจัดการเล่นนอกห้องเรียน ทำให้ครูไม่เห็นความสำคัญในการจัดเตรียมพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก อีกทั้งครูยังมีความคิดเห็นว่าการจัดพื้นที่นอกห้องเรียนเป็นเรื่องที่ต้องทำตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก มากกว่าเป็นการจัดพื้นที่เพื่อส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็ก นอกจากนี้พื้นที่และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้สำหรับการเรียนรู้ของเด็กประถม ไม่สอดคล้องกับการส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล อีกทั้งครูยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการจัดพื้นที่ การจัดหาวัสดุ การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ทำให้ไม่สามารถจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลได้อย่างเต็มศักยภาพ

ลำดับที่ 2 คือ ด้านการจัดการเล่น สาเหตุความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด คือ ครูขาดความเข้าใจ ขาดทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาเมื่อนำเด็กออกไปเล่นนอกห้องเรียน รองลงมา คือ ครูให้ความสำคัญในการขยายประสบการณ์ด้านสติปัญญาผ่านการเล่นนอกห้องเรียนน้อย โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย และความปลอดภัยมากกว่า และครู

ขาดการวางแผน การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสติปัญญาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งผู้บริหารยังไม่มีนโยบายในการส่งเสริมการเล่นนอก ห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา นอกจากนี้จำนวนเด็กต่อห้องเรียนที่มีมากเกินไป ยังเป็น อุปสรรคในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน

ลำดับที่ 3 ด้านบทบาทครู สาเหตุความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด คือ ครูมีความเชื่อว่าการออกนอกห้องเรียนคือการปล่อยให้เด็กเล่นอิสระ และเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ครูจึงไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก รองลงมา คือ ครูมีความเชื่อแบบครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการออกคำสั่ง มีการจัดการชั้นเรียนแบบครูเป็นใหญ่ มากกว่าเป็นผู้เล่นและเรียนรู้ร่วมกันกับเด็ก โดยเชื่อว่าตนเองมีบทบาทในการเป็นผู้จัดเตรียม และควบคุมชั้นเรียนเท่านั้น จึงไม่คิดว่าตนเองมี บทบาทในการเล่นร่วมกับเด็ก นอกจากนี้จำนวนเด็กต่อครูยังมีอัตราส่วนมากเกินไป ทำให้ครูไม่สามารถมีส่วนร่วมและดูแลเด็กอย่างทั่วถึง อีกทั้งบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชน ต่างมีมุมมองว่าการที่ครูเล่นร่วมกับเด็กนั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบทบาทของครู

จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการจัดการเล่น นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านการวางแผน แนวทางการส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่สำคัญ ที่สุด คือ การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองให้กับครู เพื่อให้ครูเปลี่ยนทัศนคติและเห็น ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก โดยอาศัยการสนับสนุน จากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน และการทำงานเป็นทีม รองลงมาคือ ผู้บริหารให้การสนับสนุน อำนาจ ความสะดวก ให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ครู ทั้งในด้านการจัดสรรงบประมาณ การจัดอบรมให้ความรู้ ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และ ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านการจัดสรรพื้นที่ในการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล นอกจากนี้ควรมีการใช้กระบวนการนิเทศทั้งภายในและภายนอกในการกำกับติดตาม และให้ความ ช่วยเหลือในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูร่วมกัน วางแผน กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อสามารถแก้ปัญหาการวางแผนการจัด พื้นที่ และให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรมแก่ครูเกี่ยวกับแนวทางในการจัดพื้นที่ จัดหา สื่อ อุปกรณ์ การวางแผนการจัดการเล่นนอกห้องเรียน พร้อมทั้งประเมินผลการปฏิบัติ

ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเล่น แนวทางการส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน ที่สำคัญที่สุด คือ การให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่บูรณาการพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน รองลงมา การส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ด้วยการยอมรับความคิดเห็นและยอมรับความสามารถของเด็ก อีกทั้งผู้บริหารควรให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ครู ทั้งด้านการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู และการนำเสนอตัวอย่างที่ดีในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ดีแก่ครู พร้อมทั้งจัดอบรม ให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการส่งเสริมการเล่นให้แก่เด็ก นอกจากนี้ควรให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ สนับสนุน และสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนสู่การเล่นนอกห้องเรียนได้ อีกทั้งควรจัดให้มีกระบวนการนิเทศติดตาม และรายงานผล จะช่วยส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็กวัยอนุบาล

ลำดับที่ 3 ด้านบทบาทครู โดยแนวทางการส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน ที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างความตระหนักให้แก่ครู เกี่ยวกับบทบาทในการมีส่วนร่วมและเป็นผู้สนับสนุนการเล่นของเด็กที่ถูกต้อง รองลงมาคือ การปรับเปลี่ยนวิธีการให้ความรู้แก่ครู โดยให้ครูได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยตรง และการที่ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (ทำ KPI ร่วมกัน) เกี่ยวกับบทบาทของครู เพื่อเป็นแนวที่ชัดเจนทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก นอกจากนี้ ควรมีกระบวนการถอดบทเรียน เพื่อให้ได้วิธีปฏิบัติที่ดี และเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนภายในโรงเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาและให้ได้ข้อความรู้ใหม่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาดตนเองของครู

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 3) เพื่อกำหนดแนวทางในการสนับสนุนครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Needs Assessment Research) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนนอกห้องเรียน โดยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถาม 2) การวิเคราะห์สาเหตุความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยใช้การสนทนากลุ่ม ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 397 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t – test) ด้วยการเปรียบเทียบรายคู่ (Paired – Samples t – test) และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู

ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาการศึกษาปฐมวัย ปัจจุบันประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยมีเด็กในห้องเรียนระหว่าง 11 – 20 คน มีประสบการณ์การสอนในระดับอนุบาลต่ำกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยในโรงเรียนมีพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้สำหรับทำกิจกรรมภายนอกอาคาร คือ สนามเด็กเล่น และพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้ภายในอาคาร คือ ห้องสมุด

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

เด็กวัยอนุบาล

โดยภาพรวม ครูมีการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนตามสภาพจริงอยู่ในระดับสูง 2 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านบทบาทครู มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการเล่น และด้านการวางแผน ตามลำดับ

การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน โดยด้านบทบาทครู มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเล่น และด้านการวางแผน ตามลำดับ

การทดสอบค่าที่พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการการเล่น และด้านบทบาทครู ดังนี้

1) ด้านการวางแผน ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็นย่อย โดยการจัดสรรเวลา มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ การจัดสื่อ อุปกรณ์ และ การจัดพื้นที่ ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติ

ในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกประเด็นย่อย โดยการจัดพื้นที่ มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ การจัดสื่อ อุปกรณ์ และการจัดสรรเวลา ตามลำดับ

การทดสอบค่าทีในด้านการวางแผน พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในทุกประเด็นย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทุกประเด็นย่อย

2) ด้านการจัดการเล่น พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับสูงทุกประเด็นย่อย โดยการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกประเด็นย่อย โดยการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา อยู่ในระดับเดียวกัน

การทดสอบค่าทีในด้านการจัดกิจกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในทุกประเด็นย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทุกประเด็นย่อย

3) ด้านบทบาทครู พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็น

จริงอยู่ในระดับสูงทุกประเด็นย่อย โดยการให้ความช่วยเหลือ มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม และการเป็นผู้สนับสนุน ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่าการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็ก วัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกประเด็นย่อย โดยการให้ความช่วยเหลือ มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม และการเป็นผู้สนับสนุน ตามลำดับ

การทดสอบค่าทีในด้านจัดการเล่น พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในทุกประเด็นย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทุกประเด็นย่อย

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1. ด้านการวางแผน

ครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน (194 คน) แต่ครูอีกส่วนหนึ่งพบปัญหาและอุปสรรค (128 คน) โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบมีดังต่อไปนี้

1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า สถานที่ในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ คับแคบ ไม่ปลอดภัย และไม่พร้อมต่อการเล่นและการเรียนรู้นอกห้องเรียน พื้นที่ไม่มีหลากหลาย เช่น ไม่มีแปลงผัก ต้นไม้ ดอกไม้ อุโมงค์ สถานที่เอื้อต่อเด็กในระดับชั้นประถมมากกว่าระดับชั้นเด็กอนุบาล และพื้นที่ขาดความเป็นธรรมชาติ ไม่มีร่มเงา ต้นไม้ ดอกไม้

2) ด้านผู้เรียน พบว่า เด็กขาดความสนใจในกิจกรรมที่ครูเตรียมให้ จำนวนเด็กต่อห้องเยอะเกินไป อีกทั้งโรงเรียนมีนักเรียนจำนวนมากเกินไป เด็กไม่พร้อม เช่น เด็กอนุบาล 1 ยังเล็กเกินไป เอาแต่ใจตนเอง และมีพัฒนาการแตกต่างกันทำให้ครูต้องอธิบายหลายครั้ง นอกจากนี้เด็กมีพัฒนาการด้านการคิดและการแสดงออกต่ำขาดทักษะในการสังเกตและตอบคำถาม เด็กไม่ระมัดระวัง ชอบเล่นเล่นรุนแรง

3) ด้านงบประมาณ พบว่า ขาดแคลนงบประมาณในการจัดเตรียมพื้นที่ และส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน

4) ด้านบทบาทครู พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอ ควบคุมเด็กไม่ได้ บางคนต้องสอนควบชั้นเรียน ครูมีภาระงานอื่นทำให้ไม่มีเวลาวางแผนการสอน มีปัญหาสุขภาพทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนได้ นอกจากนี้ยังพบว่าบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน

5) ด้านการจัดสรรเวลา พบว่า สภาพอากาศไม่เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และเวลาในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ เด็กต้องทำกิจกรรมพิเศษเพิ่มเติมทำให้เวลาในการเล่นแต่ละวันลดน้อยลง เช่น กิจกรรมว่ายน้ำ ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ เปียโน เป็นต้น นอกจากนี้การเรียนรู้นอกห้องเรียนต้องใช้เวลามาก ทำให้กินเวลาของกิจกรรมอื่น

6) ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า ครูจัดกิจกรรมไม่ครบตามเป้าหมายและพัฒนาการของเด็ก กิจกรรมไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ไม่สามารถจัดกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ได้ และ จัดกิจกรรมยากเพราะมีเด็กพิเศษเรียนร่วมด้วย

7) ด้านการจัดสื่อ อุปกรณ์ พบว่า สื่อ อุปกรณ์ชำรุด และโรงเรียนมีเครื่องเล่นสนามไม่เพียงพอ

2. ด้านการจัดการเล่น

ครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน (184 คน) แต่ครูอีกส่วนหนึ่งพบปัญหาและอุปสรรค (138 คน) โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบมีดังต่อไปนี้

1) ด้านผู้เรียน พบว่า จำนวนเด็กต่อห้องมากเกินไป เด็กไม่มีสมาธิ ไม่สนใจครู ไม่มีระเบียบ แยกสิ่งของ ทะเลาะ กระทบกับเพื่อน ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำร่วมกัน ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ขาดทักษะในการระมัดระวังตนเอง เด็กมีความต้องการ มีพื้นฐานแตกต่างกัน เช่น เด็กบางคนเดินเขย่งได้ บางคนเดินไม่ได้ เด็กอนุบาล 1 ยังเด็กเกินไป ยังไม่มีความพร้อม นอกจากนี้เด็กสนใจทำกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่าที่ครูจัดให้ ชอบทำกิจกรรมซ้ำๆ ไม่หลากหลาย และเด็กบางคนไม่ยอมร่วมกิจกรรม และร่วมกิจกรรมกับเพื่อนไม่เป็น เด็กทำกิจกรรมบางกิจกรรมไม่สำเร็จ ครูพบว่าเด็กใช้ภาษาแตกต่างจากครูทำให้สื่อสารไม่เข้าใจ เช่น เด็กใช้ภาษามลายูเป็นภาษาถิ่น

2) ด้านการจัดสื่อ อุปกรณ์ พบว่า สื่อ อุปกรณ์การเล่นไม่เพียงพอ อุปกรณ์การเล่นไม่เหมาะสมกับเด็ก ชำรุด ไม่ปลอดภัย ทำให้ครูจัดกิจกรรมซ้ำ เพราะอุปกรณ์ไม่หลากหลาย

3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า สถานที่คับแคบ ไม่เพียงพอ ขาดแคลนแหล่งเรียนรู้ ไม่มีความหลากหลาย พื้นที่ไม่ปลอดภัย เช่น เป็นพื้นปูนทั้งหมด สถานที่ไม่เป็นสัดส่วน เพราะต้องใช้ร่วมกับเด็กโต สถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม เช่น ไม่มีร่มเงา

4) ด้านบทบาทครู พบว่า ครูดูแลความปลอดภัยไม่ทั่วถึง ครูไม่จบปฐมวัย และมีภาระงานอื่น จึงทำให้จัดกิจกรรมได้ไม่เต็มศักยภาพ ครูไม่จัดกิจกรรมตามหลักสูตร หรือ 6 กิจกรรมหลัก ครูห่วงสอนมากกว่าการให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เล่นเพราะกลัวอุบัติเหตุ

5) ด้านการจัดสรรเวลา พบว่า สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย และแผนการสอนไม่เหมาะสมกับสภาพอากาศ เวลาในการทำกิจกรรม ไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมต้องต่อเนื่องกับกิจกรรมพิเศษ ทำให้เวลาในการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนน้อยลง

6) ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า ไม่มีวิทยากรให้ความรู้แก่เด็ก ครูจัดกิจกรรมยากเพราะเด็กเรียนร่วมกัน 2 ระดับชั้น ซึ่งเด็กมีพัฒนาการแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครองและหน่วยงานต่างๆ

7) ด้านงบประมาณ พบว่า ครูขาดแคลนงบประมาณในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก

3. ด้านบทบาทครู

ครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน (237 คน) แต่ครูอีกส่วนหนึ่งพบปัญหาและอุปสรรค (85 คน) โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบมีดังต่อไปนี้

1) ด้านครู พบว่า ครูไม่จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง และครูต้องทำงานหลายหน้าที่ มีภาระงานนอกเหนือการสอนเยอะ ทำให้ดูแลเด็กไม่ทั่วถึง ครูบางท่านอายุมาก เคลื่อนไหวไม่สะดวก ครูยังขาดเทคนิคในการควบคุมดูแลเด็ก ไม่เตรียมความพร้อม และไม่เข้าใจวิธีการเล่นที่ถูกต้อง ไม่เข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ดี อีกทั้งยังไม่พาเด็กออกนอกห้องเรียนเพราะกังวลเรื่องความปลอดภัยของเด็ก ครูไม่สนใจตอบคำถามเด็ก และไม่ฝึกให้เด็กตั้งคำถาม ครูยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมบางอย่างน้อยเกินไป เช่น การปลูกต้นไม้ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ครูไม่ค่อยเล่นร่วมกับเด็ก นอกจากนี้ครูยังขาดความเชื่อมั่นในตัวเด็กว่าเด็กสามารถเล่นและเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ด้วยตนเอง และขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่เป็นครูอนุบาลที่ดี

2) ด้านผู้เรียน พบว่า จำนวนเด็กต่อห้องเยอะเกินไป เด็กไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมที่ครูจัดขอต่อรองเพื่อทำสิ่งที่ตนเองชอบ และเด็กยังไม่เข้าใจการเล่นที่ถูกรูปแบบ ไม่รู้ขีดจำกัดของตนเอง อีกทั้งไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาที่วางไว้

3) ด้านสื่อ อุปกรณ์ พบว่า อุปกรณ์ไม่เพียงพอสำหรับเด็กทุกคน ไม่พร้อมสำหรับการใช้งาน และไม่มีหลากหลาย ทำให้จัดกิจกรรมลำบาก

4) ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า สถานที่ไม่เหมาะสมสำหรับทำกิจกรรม คับแคบ ไม่ปลอดภัย

5) ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร เน้นอ่านเขียน

4. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลด้านการวางแผน มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรม และด้านบทบาทครู ตามลำดับ

การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นย่อย ผลการวิจัยพบดังนี้

4.1 ด้านการวางแผน พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดพื้นที่ เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การจัดสื่อ อุปกรณ์ และการจัดสรรเวลา ตามลำดับ

4.2 ด้านการจัดการเล่น พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ และการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ตามลำดับ

4.3 ด้านบทบาทครู พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วม และการเป็นผู้สนับสนุน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การให้ความช่วยเหลือ ตามลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์สาเหตุความต้องการจำเป็น และแนวทางสนับสนุนครูในการจัดการเล่น

นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล จากการสนทนากลุ่ม

สาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล จำแนกตามความต้องการจำเป็นสูงสุดของแต่ละด้านจากการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า

5.1 ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านการวางแผน

สาเหตุของความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

- 1) ครูมองว่าสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถวางแผนในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดเตรียม และการปฏิบัติของตนเอง
- 2) ครูขาดทัศนคติ ขาดความเชื่อเกี่ยวกับการจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการจัดการเล่นนอกห้องเรียน ทำให้ครูไม่เห็นความสำคัญในการจัดเตรียมพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก
- 3) ครูมีความคิดเห็นว่าการจัดพื้นที่นอกห้องเรียนเป็นเรื่องที่ของการทำตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก มากกว่าเป็นการจัดพื้นที่เพื่อนส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็ก

แนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

- 1) การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองให้กับครู เพื่อให้ครูเปลี่ยนทัศนคติและเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก โดยอาศัยการสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน และการทำงานเป็นทีม
- 2) ผู้บริหารให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ครู ทั้งในด้านการจัดสรรงบประมาณ การจัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
- 3) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านการจัดสรรพื้นที่ในการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

5.2 ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเล่น

สาเหตุของความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัย

อนุบาล

- 1) ครูขาดความเข้าใจ ขาดทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาเมื่อนำเด็กออกไปเล่นนอกห้องเรียน
- 2) ครูให้ความสำคัญในการขยายประสบการณ์ด้านสติปัญญาผ่านการเล่นนอกห้องเรียนน้อย โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย และความปลอดภัยมากกว่า
- 3) ครูขาดการวางแผน การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสติปัญญาโดยใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวทางสนับสนุนครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

- 1) การให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ บูรณาการพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน
- 2) การส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ด้วยการยอมรับความคิดเห็นและยอมรับความสามารถของเด็ก
- 3) ผู้บริหารให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ครู ทั้งด้านการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู และการนำเสนอตัวอย่างที่ดีในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ดีแก่ครู

5.3 ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ด้านบทบาทครู

สาเหตุของความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัย

เด็กวัยอนุบาล

- 1) ครูมีความเชื่อว่าการออกนอกห้องเรียนคือการปล่อยให้เด็กเล่นอิสระ และเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ครูจึงไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก
- 2) ครูเชื่อแบบครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม
- 3) ครูเชื่อว่าตนเองมีบทบาทเป็นผู้จัดเตรียม และควบคุมชั้นเรียน จึงไม่คิดว่าตนเองต้องเล่นร่วมกับเด็ก

แนวทางการสนับสนุนครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

- 1) การสร้างความตระหนักให้แก่ครู เกี่ยวกับบทบาทในการมีส่วนร่วมและเป็นผู้สนับสนุนการเล่นของเด็กที่ถูกต้อง
- 2) การปรับเปลี่ยนวิธีการให้ความรู้แก่ครู โดยให้ครูได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยตรง
- 3) ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (ทำ KPI ร่วมกัน) เกี่ยวกับบทบาทของครู เพื่อเป็นแนวที่ชัดเจนทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลงานวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีประเด็นอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พื้นที่นอกห้องเรียนในการจัดการเล่นให้แก่เด็กวัยอนุบาล

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการวางแผนการจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน เป็นลำดับที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า ครูมีระดับการปฏิบัติในสภาพจริงด้านการจัดพื้นที่เป็นลำดับสุดท้าย แต่ในทางกลับกันครูมีระดับการปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่าครูมีความคาดหวังเกี่ยวกับความพร้อมด้านพื้นที่นอกห้องเรียนเป็นอย่างมาก แต่ในสภาพจริงของโรงเรียนกลับมีการปฏิบัติในระดับน้อย สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ที่สุดที่ครูพบในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน คือ โรงเรียนมีสถานที่ทำกิจกรรมคับแคบ ไม่เพียงพอ ไม่ปลอดภัย ไม่พร้อมสำหรับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้กับเด็กวัยอนุบาล จากข้อมูลของระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) แสดงข้อมูลให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทุกโรง เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา บางโรงจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้ต้องใช้พื้นที่ในโรงเรียนร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์ (2549) ที่ว่า ปัญหาอันดับแรกที่เกิดจากการสำรวจสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร คือ สนามเด็กเล่นมีขนาดเล็กเกินไป ไม่เพียงพอต่อการใช้งานสำหรับเด็ก

อนุบาล นอกจากนี้สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีพื้นสนามเป็นพื้นปูนซีเมนต์ ทำให้ไม่ปลอดภัยต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ชัดกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัยของ Consumer Product Safety Commission (2003) ที่ว่าพื้นที่สำหรับเล่นนอกห้องเรียนไม่ควรเป็นพื้นปูนซีเมนต์ เพราะพื้นปูนซีเมนต์มีความแข็ง ไม่สามารถรองรับแรงกระแทกอันเกิดจากอุบัติเหตุต่างๆ ได้ ทำให้เด็กเกิดอาการบาดเจ็บได้ง่ายขึ้น

ในทางกลับกันการที่ครุมองว่าการจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าครูยังไม่สามารถจัดการเล่นโดยการประยุกต์ใช้พื้นที่นอกห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากครุมีมุมมองเกี่ยวกับพื้นที่นอกห้องเรียนที่จำกัดเฉพาะด้านสื่อ อุปกรณ์ ขนาดพื้นที่สนามและเครื่องเล่นสนาม แต่ในความเป็นจริงแล้วพื้นที่นอกห้องเรียนที่อยู่ในโรงเรียนนั้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น หากแต่มีทั้งความเป็นธรรมชาติ ได้แก่ ต้นไม้ ดอกไม้ที่ขึ้นอยู่ทั่วไป หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกอาคารเรียนต่างก็ถือเป็นพื้นที่เล่นนอกห้องเรียนเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับสาเหตุของความต้องการจำเป็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ครุมองเรื่องพื้นที่นอกห้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญมีผลต่อการวางแผนในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนของครุ โดยไม่ได้คำนึงถึงการปฏิบัติของตนเอง ดังที่ Tovey (2007) ได้กล่าวถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่นอกห้องเรียนเอาไว้ว่า เด็กอาจจะไม่ได้ใช้พื้นที่ต่างๆ นอกห้องเรียนตามจุดประสงค์ของผู้ออกแบบ เช่น เด็กอาจจะไม่ได้เล่นกระดานลื่น เพียงแค่ลื่นไถล แต่อาจเชื่อมโยงกับการเล่นบทบาทสมมติเป็นอัศวินได้ พื้นที่เล็กๆ หลังพุ่มไม้ เป็นพื้นที่ที่จะช่วยส่งเสริมการเข้าสังคมให้แก่เด็ก เพราะเป็นพื้นที่ๆ เด็กมักจะชอบนั่งคุย นั่งเล่น เพราะรู้สึกว่าเป็นสถานที่พิเศษที่ตนเองสามารถมีความลับจากผู้อื่นได้ หรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ต้นไม้ ดอกไม้ เด็กสามารถเรียนรู้ได้จากสัตว์ตัวเล็กๆ หนอน ผีเสื้อ และสามารถฝึกกล้ามเนื้อจากการปีนป่ายต้นไม้ได้

ผลการจัดการประชุมกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาครูในด้านการวางแผนการจัดสรรพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน สรุปว่า การสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน การทำงานเป็นทีม จะช่วยสร้างแรงจูงใจและช่วยให้ครูเปลี่ยนวิธีคิด และสามารถประยุกต์ใช้พื้นที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนให้แก่เด็กได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) มาตรา 9 ได้ระบุบทบาทของผู้อำนวยการโรงเรียนในการบริหารงานไว้ว่า ผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุนการบริหารจัดการด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมครูและบุคลากรในการจัดการศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม และปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งสรุป ประเมินผล

ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการศึกษาให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ Guskey (2000) ที่ว่า การจะพัฒนาครูให้ประสบผลสำเร็จนั้น ควรเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ แต่มีการ กำหนดเป้าหมายที่กว้างไกล ร่วมมือทำงานกันเป็นทีม ให้การสนับสนุน ติดตาม และกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ Senge และคณะ (1994) กล่าวว่า การทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจะ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ และใช้ประโยชน์จากการแบ่งปันนำไปสู่การพัฒนา ทักษะทางความคิด อีกทั้งยังเป็นการเปิดมุมมองที่หลากหลาย ขยายขอบเขตการรับรู้ มีความเข้าใจที่ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การพัฒนาตนเองในที่สุด

2. ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นลำดับที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า ครูมีระดับการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาในสภาพที่เป็น จริง เป็นลำดับสุดท้าย สัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นลำดับสุดท้ายเช่นกัน แสดงให้เห็นว่า ครูให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาในการเล่นนอกห้องเรียน ของเด็กน้อย และให้ความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ มากกว่า โดยเฉพาะการส่งเสริม พัฒนาการด้านร่างกาย ซึ่งมีระดับการปฏิบัติทั้งในสภาพที่เป็นจริงและในสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ใน ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้อายุ 5 ปี 2551 – 2552 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ได้กล่าวถึงนโยบายการจัดการเรียนรู้อายุ 5 ปีไว้ว่า ควรเร่ง บูรณาการระบบการศึกษาให้ครอบคลุมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะเรื่องสติปัญญาและอารมณ์ เนื่องจากการประเมิน คุณภาพเด็ก พบว่า พัฒนาการด้านสติปัญญากับด้านอารมณ์ เป็นด้านที่มี พัฒนาการต่ำกว่าด้านอื่น

สาเหตุความต้องการจำเป็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาเมื่อนำเด็กออกไปเล่นนอกห้องเรียน ครูยังไม่ สามารถบูรณาการการจัดการเล่นนอกห้องเรียนในการพัฒนาเด็กได้อย่างรอบด้าน ทั้งๆ ที่การเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก DeBord และคณะ (2002) กล่าวว่า การเล่นนอกห้องเรียนควรเป็นกิจกรรมที่พัฒนาเด็กทุกด้าน โดยครูจะต้องเป็นผู้มี

ความรู้ความเข้าใจในความต้องการ พัฒนาการ และการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก การออกแบบพื้นที่และกิจกรรมที่ดีจะช่วยให้เด็กสามารถสำรวจ สืบค้น เคลื่อนไหว และเรียนรู้ การแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ นอกจากนี้ครูยังสามารถบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ภาษา คณิตศาสตร์ เข้ากับการเล่นนอกห้องเรียนได้อีกด้วย

ผลการจัดการประชุมกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเล่น นอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา สรุปว่า การให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ และตัวอย่างที่หลากหลายในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่บูรณาการการส่งเสริมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน จะช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่พัฒนาเด็กได้อย่างเป็น องค์กรวม โดย White (2011) ได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเล่นนอกห้องเรียนในด้าน ร่างกาย ด้านอารมณ์ สังคม ด้านจิตใจ และด้านสติปัญญาไว้ว่า ในด้านร่างกาย เด็กจะได้ใช้กล้ามเนื้อ ที่ดีขึ้น พัฒนาการใช้มือ ความสัมพันธ์มือ – ตา เด็กจะได้ออกกำลังกายและใช้กล้ามเนื้อทุกส่วนผ่าน การวิ่งเล่น การเคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่างๆ อย่างอิสระ ด้านอารมณ์ จิตใจ เด็กจะได้สัมผัสชื่นชม ธรรมชาติที่สวยงามผ่านการมอง การดมกลิ่น การได้ยินเสียง การเคลื่อนไหวอย่างอิสระ และการเล่น อย่างท้าทาย ด้านสังคม เด็กจะได้ทำงานร่วมกับเพื่อนและบุคคลรอบตัว และได้เรียนรู้การดูแลตนเอง และผู้อื่น ด้านสติปัญญา เด็กจะได้พัฒนาจากการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า นอกจากนี้เด็กยังได้มี โอกาสสังเกตธรรมชาติรอบตัว ฝึกการตั้งคำถามและพยายามหาคำตอบด้วยตนเองจนเกิดเป็นองค์ ความรู้ใหม่ นอกจากนี้ Rivkin (1995) ได้ให้ตัวอย่างการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย เช่นกิจกรรมสั่นไถล การวิ่ง การกระโดด การขุด การปลูกผัก การเล่นน้ำ เล่นทราย การเล่นกับอุปกรณ์ต่างๆ ด้านอารมณ์ จิตใจ เช่น การให้เด็กเล่นคนเดียว การเล่นเป็นกลุ่ม การร้องเพลง การสร้างสิ่งต่างๆ ตามจินตนาการ ด้านสังคม เช่น การเล่นร่วมมือกัน แก้ปัญหา การปฏิบัติตามคำสั่ง การปฏิบัติตามกฎ การรับรู้และดูแลสุขอนามัยของตนเอง และด้าน สติปัญญา เช่น การฟัง การสังเกตธรรมชาติรอบตัว การเลียนเสียงต่างๆ การเล่นตามจินตนาการ การอ่าน การขีดเขียน และการดูแลรักษาสิ่งต่างๆ เป็นต้น ซึ่งการให้ตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีการจัด กิจกรรมการเล่นและการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม จะช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถ จัดการเล่นที่พัฒนาเด็กได้เต็มศักยภาพ

3. ทศนคติของครูต่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการเล่นนอกห้องเรียนให้กับเด็ก

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมและการเป็นผู้สนับสนุนการเล่นนอกห้องเรียน เป็นลำดับที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า ครูมีระดับการปฏิบัติตามสภาพที่เป็นจริงด้านการเล่นร่วมกับเด็ก เป็นลำดับสุดท้าย และมีระดับการปฏิบัติตามสภาพที่ควรจะเป็นด้านการเล่นร่วมกับเด็กเป็นลำดับสุดท้ายเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าครูไม่ได้คำนึงถึงบทบาทของตนเองในการเล่นร่วมกับเด็ก นอกจากนี้ในด้านสนับสนุน ครูมีระดับการปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริงด้านการกระตุ้นให้เด็กคิดและริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยตนเองเป็นลำดับท้ายสุด และมีระดับการปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็นด้านการเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นลำดับท้ายสุด แสดงให้เห็นว่านอกจากครูจะไม่เล่นร่วมกับเด็กแล้ว ครูยังเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเองในระดับน้อยอีกด้วย ชัดแย้งกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ที่กล่าวว่า การสอนเด็กปฐมวัยไม่ใช่การบอกเด็กให้ทำตามคำสั่งของครู แต่การสอนเด็กปฐมวัยคือการแนะแนวทางและอำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก เด็กสามารถเรียนรู้ได้ผ่านการกระทำ และการสัมผัสสิ่งต่างๆ มากกว่าการบอกข้อเท็จจริงจากผู้ใหญ่ ดังนั้นการบอก การอธิบาย การพูดโดยเด็กเป็นผู้รับจึงเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมกับการสอนเด็กปฐมวัย

สาเหตุความต้องการจำเป็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ครูมีความเชื่อว่าการออกนอกห้องเรียนคือการปล่อยให้เด็กเล่นอิสระ ซึ่งเด็กจะได้รับการพัฒนาด้านร่างกายเป็นหลัก จึงทำให้ครูไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก แต่แท้ที่จริงแล้วการเล่นนอกห้องเรียนเป็นการทำกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา โดย Casey (2007) กล่าวว่า ครูควรเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้วางกฎเกณฑ์มาเป็นผู้ให้การสนับสนุน จะช่วยให้ครูมีความใกล้ชิด เป็นที่ไว้วางใจของเด็กมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ครูช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเด็กในการเล่นนอกห้องเรียนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กล่าวถึงแนวการจัดการเล่นนอกห้องเรียนไว้ว่า ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตลอดเวลา การกระตุ้นความสนใจของเด็ก และพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก ผ่านการเล่นร่วมกับเด็ก ได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะที่เด็กเล่น จะช่วยให้ครูสามารถหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ครูควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็กในโอกาสที่เหมาะสม เช่น การสร้างสถานการณ์เพื่อเล่นร่วมกับเด็ก การใช้คำพูด คำถาม เพื่อให้เด็กเกิดการสังเกต เพิ่มความคิดสร้างสรรค์ และการ

คิดริเริ่มด้วยตนเอง และที่สำคัญที่สุดคือ ครูไม่ควรปล่อยให้เด็กเล่นเพียงลำพัง สอดคล้องกับ

The Early Years Foundation Stage (2007) ที่ว่า ผู้ใหญ่ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเล่นนอกห้องเรียน และเข้าใจความสำคัญของการเล่นนอกห้องเรียน จะสามารถสนับสนุนการเล่นของเด็กเป็นอย่างดี

ผลการจัดการประชุมกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาทัศนคติที่ดีของครูต่อบทบาทในการเป็นผู้สนับสนุนการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล สรุปได้ว่า ควรมีการสร้างความตระหนักให้แก่ครูเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทครูในการมีส่วนร่วมและเป็นผู้สนับสนุนการเล่นและทำกิจกรรมนอกห้องเรียน จะช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนทัศนคติและเอาใจใส่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ดังที่ Tovey (2007) ได้กล่าวว่า ครูที่ดีจะต้องมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก มีการแสดงบทบาทเป็นตัวละครหนึ่งในการเล่น โดยสอดแทรกคำสอนต่างๆ ผ่านบทบาทของตัวละคร จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และไม่เป็นการขัดจังหวะการเล่น ครูควรทำความเข้าใจขีดความสามารถของเด็กแต่ละคน พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เด็กกำลังสื่อสาร ให้กำลังใจ รับฟังด้วยความเข้าใจ พร้อมทั้งต่อยอดการเล่นผ่านการพูดคุย ชักชวน ให้เด็กได้คิด และขยายประสบการณ์ของเด็กให้มากขึ้น ครูที่ดีต้องเป็นผู้ที่สามารถสนับสนุน และขยายประสบการณ์การเล่นของเด็กได้ โดยให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาสื่อ อุปกรณ์เพิ่มเติม การขยายเวลาในการเล่น การพูดคุยกับเด็ก และการจัดสถานการณ์ กิจกรรม สถานที่ใหม่ๆ ให้เด็กได้ทดลอง นอกจากนี้ครูยังมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเมื่อเด็กพบปัญหา แต่ไม่ควรแทรกแซงการเล่นเร็วเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเลิกล้มความตั้งใจในการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือที่ดีครูจะต้องเฝ้าสังเกตพฤติกรรมเด็ก หากเห็นว่าเกินกำลังของเด็กจึงค่อยเข้าไปช่วยเหลือ สอดคล้องกับ ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535) ที่ว่าครูไม่ใช่ทำหน้าที่สอนอย่างเดียว แต่ต้องเป็นผู้ชี้แนะ ผู้เฝ้าดู ผู้วินิจฉัย ผู้ประเมินผล และสุดท้ายคือการเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็ก

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครู

1.1 ครูควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมที่ได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเล่นห้องเรียน เพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่สามารถพัฒนาเด็กได้เต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางการสนับสนุนครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียน ไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาให้โรงเรียนมีความพร้อม มีพื้นที่ที่หลากหลาย เพียงพอ และปลอดภัยสำหรับการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนจัดอบรม ให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล พร้อมทั้งให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ดูแลกำกับติดตามผลการจัดการเรียนนอกห้องเรียนของครูอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการสร้างโปรแกรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนนอกห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงควรมีการศึกษาการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางในการพัฒนาในสังกัดอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อการช่วยเหลือและพัฒนาอย่างครอบคลุม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2540). **คู่มือพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการบริหารระบบคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลชีวะ. (2551). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: มิตรสัมพันธ์กราฟิก.
- กุลยา ตันติผลชีวะ. (2551). **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: มิตรสัมพันธ์กราฟิก.
- จีระพันธ์ พูลพัฒน์. (2548). **ความเข้าใจสำคัญเพื่อการทำงานกับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- นางลักษณ์ คำนั่งธรรม. (2540). **การศึกษาความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของครูที่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทางร่างกาย ในศูนย์อบรมเด็กด้อยโอกาสในวัด กรุงเทพมหานคร**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พชนี ว่างยวม. (2545). **การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคกลาง**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์.
- พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์. (2549). **สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2535). **การเล่นของเด็ก**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุทธชัย ทองอินทร์. (2546). **ศึกษาสภาพการใช้อุปกรณ์สนามเด็กเล่นในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วรวรรณ เหมชะญาติ. (2551). **หลักสูตรอนุบาลจุฬาลักษณ์ สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี**. บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). **สถิติประยุกต์ สำหรับการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). **แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาชั้นเด็กเล็ก**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนุสสรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการประเมินเพื่อรับรองต้นแบบโรงเรียนในฝัน**. นนทบุรี: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา 2555**. [31 มกราคม 2556], จาก <http://portal.bopp-obec.info/obec55/admin/list>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน 2558**. [18 มีนาคม 2558], จาก <http://data.bopp-obec.info/emis/index.php>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551 - 2552**. กรุงเทพมหานคร: เพลินสตูดิโอ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). **การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์. (2544). **การดูแล การเรียนรู้ และการเล่นของเด็กเล็ก**. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย.

ภาษาอังกฤษ

- Alfano, K. (2012). **The Benefit of Outdoor Play**. Retrieved 10 december 2012 from http://www.fisherprice.com/en_US/playtime/parenting/articlesandadvice/article/detail.html?article=tcm:169-20482
- Bilton, H. (2005). **Learning Outdoor in the Early Years**. Belfast: CCEA.

- Cartron, C. E, and Allen, J. (2003). **Early Childhood Curriculum: A Creative Play Model**. New Jersey: Pearson Education
- Casey, T. (2007). **Environments for Outdoor Play**. Great Britain: The Cromwell, Trowbridge.
- Chakravarthi, S. (2009). **Preschool teacher's beliefs and practices of outdoor play and outdoor environments**. university of north Carolina, Greensboro.
- Conner. (1987). **Pre - School Play Activities**. New York: Swallow.
- Consumer Product Safety Commission. (2003). **Handbook for Public Playground Safety**. Washington.
- DeBord, K, and others. (2002). **Making the Most of Outdoor Time with Preschool Children**. United State: North Carolina Cooperative Extension.
- Decker, A.C, and Decker, R.J. (2005). **Planning and Administer Early Childhood**. New Jersey: Merrill Publishing Company.
- Department of Education and Children's Service. (2006). **Promoting Natural Outdoor Learning Environments**. Retrieved 29 January 2013, from <http://www.sustainableschools.sa.edu.au/files/pages/PromotingNaturalOutdoorLe.pdf>
- Education Scotland. (2010). **Outdoor learning: Practical guidance, Ideas and Support for Teachers and Practitioners**. Retrieved 28 May 2015, from http://www.educationscotland.gov.uk/Images/OutdoorLearningSupport_tcm4-675958.pdf
- Erikson, E.H. (1963). **Children and Society**. New York: Norton.
- Guskey, T.R. (2000). **Evaluating Professional Development**. California: Corwin Press Inc.
- Isenberge, J.P, and Jalongo' M.R. (1997). **Creative Expression and Play in ST. Louis Early childhood**. New Jersey: Merrill, and imprint of Prentic Hall.
- Leicestershire Learning for Life. (2006). **Outdoor Learning**. Retrieved 16 February 2013, from http://www.leics.gov.uk/outdoor_learning_publication-2.pdf
- Little, H. (2010). **Finding the Balance: Early Childhood Practitioners' View on Risk, Challenge and Safety in Outdoor Play Setting**. sydney: Macquarie University.

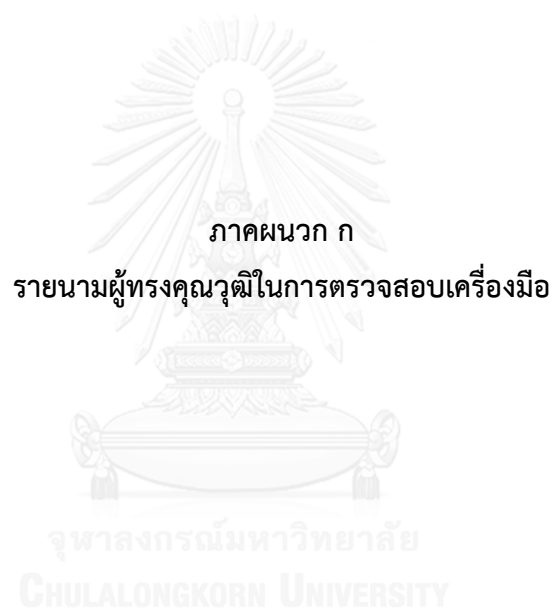
- Mckilip, J. (1987). **Needs Analysis: Tools for the Human Services and Education**. Newbury Park, CA: SAGE.
- Murray, M. (2011). Taking the active part: Everyday participation and effective consultation. In J White (Ed.), **Outdoor Provision in the Early Years** (pp. 107 - 110). London: SAGE.
- Natural Learning Initiative. (2012). Adding Value to Early Childhood Outdoor Play and Learning Environments: The Top Ten Activity Setting. **NC State University: College of Design, January**.
- News Health. (2011). **Lack of Outdoor Play Linked to Short-Sighted Children**. Retrieved 20 September 2012 from <http://www.bbc.co.uk/news/health-15427954>
- Oloumi, S, Mahdaveinejad, M, and Namvarrad, A. (2012). Evaluation of Outdoor Environment from the Viewpoint of Children. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, 35, 431 -439.
- Outdoor Connections Advisory Group. (2007). **Taking Learning Outdoors Partnerships for Excellence**. Scotland: Learning and Teaching Scotland.
- Perry, R. (1997). **Teaching Practice: a Guide for Early Childhood Student**.
- Piaget, J. (1962). **Play Dreams and Imitation in Childhood**. New York: Norton.
- Priest, S, and Gass, M. (1997). **Effective Leadership in Adventure Programming**. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Rice, F. P. (2001). **Human Development**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Rivkin, S.M. (1995). **The Great Outdoor: Restoring Children's Right to Play Outside**. United States of America: NAEYC.
- Rose, K.A, and others. (2008). Outdoor activity reduces the prevalence of myopia in children. **Ophthalmology**, 115(8), 1279 - 1285.
- Scarlett, W.G, Naudeau, S, Salonijs-Pasternak, D, and Ponte, Iris. (2005). **Children's Play**. United State: SAGE.
- Senge, P, and others. (1994). **The Fifth Discipline Fieldbook: Strategies and Tools for Building a Learning Organization**. New York: Doubleday.
- Sutton – Smith, B. (1972). **Child Psychology**. New York: Century Grofts.

- Swaminathan, M. (1990). **The First Three Year: A Sourcebook on Early Childhood and Education**. Paris: Unesco - Unicef.
- The Early Years Foundation Stage. (2007). **Effective practice: Outdoor Learning. Outdoor Matters**. Retrieved 09 February 2013, from http://outdoormatters.co.uk/wp-content/uploads/2011/03/eyfs_outdoor_learn_eff_prac1.pdf
- Tovey, H. (2007). **Playing Outdoor**. Great Britain: Bell and Brain.
- Tucker, P. (2008). The physical activity levels of preschool-aged children: A systematic review. **Early Childhood Research Quarterly**, 23(4), 547 - 558.
- Waller, T. (2011). Roles, Resources and relationship outdoor. In J White (Ed.), **Outdoor Provision in the Early Years** (pp. 35 – 44). London: SAGE.
- White, J. (2008). **Playing and Learning Outdoors: Making Provision for High - Quality Experiences in the Outdoor Environment**. Great Britain: TJ International.
- White, J. (2011). **Outdoor Provision in the Early Years**. London: SAGE.
- Willough, M. (2014). **Outdoor play matters: The benefits of outdoor play for young children**. Christchurch: Barnar.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. อาจารย์ ดร.วรนาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
2. อาจารย์ ดร.อรชา ตุลาพันธ์	นักวิชาการอิสระ
3. อาจารย์ รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี	หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปลัตม์ภัก)

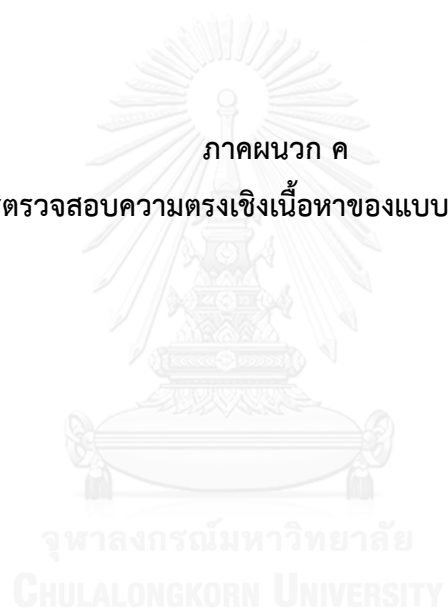
ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1. อาจารย์และนักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน
  - 1.1 อาจารย์ ดร. วรนาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา
  - 1.2 อาจารย์ ดร. สุภัทรา คงเรือง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
  - 1.3 อาจารย์ ดร.อรชา ตูลานันท์ นักวิชาการอิสระ

2. ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 ท่าน
  - 2.1 อาจารย์ วิภา ตัณฑุลพงษ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
  - 2.2 อาจารย์ สุรัสวดี จันทรวงศ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรีเขต 2
  - 2.3 อาจารย์ อารมณь วงศ์บัณฑิต ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

3. ครูปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน
  - 3.1 อาจารย์ รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์)
  - 3.2 อาจารย์ แฉ่งน้อย แจ็งศิริกุล ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสมุทรสงคราม
  - 3.3 อาจารย์ สายสมร นาคประเสริฐ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง

ภาคผนวก ค
ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)

ตารางที่ 12 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)

คำถาม	IOC
1. ด้านการวางแผน	
1.1 การจัดสรรเวลา	
1) การกำหนดเวลาในการจัดการเล่นตามความเหมาะสมของสภาพอากาศ เช่น การสลับช่วงเวลาในการเล่นนอกห้องเรียนกับกิจกรรมอื่นในวันที่ฝนตกหนัก	1
2) การกำหนดเวลาในการเล่นตามความสนใจและความต้องการของเด็ก เช่น การเพิ่มเวลาในการเล่นเมื่อพบว่าเด็กยังมีความสนใจและสนุกกับการเล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบทบาทสมมุติ เล่นเครื่องเล่นสนาม สสำรวจธรรมชาติ ปลูกต้นไม้ หรือทำกิจกรรมอื่นๆ นอกห้องเรียน	1
3) การกำหนดให้มีการเล่นห้องเรียนเป็นประจำทุกวัน เช่น การกำหนดให้มีเวลาสำหรับการเล่นนอกห้องเรียนไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน	0.67
4) การกำหนดเวลาที่เพียงพอในการเล่นนอกห้องเรียน เช่น กำหนดให้มีระยะเวลาสำหรับเล่นนอกห้องเรียนไม่น้อยกว่า 40 นาทีต่อวัน	1
5) การจัดเวลาอย่างสมดุลระหว่างกิจกรรมในและนอกห้องเรียน เช่น การกำหนดสัดส่วนของเวลาที่ใกล้เคียงกันในการให้เด็กเล่นและเรียนรู้ระหว่างในและนอกห้องเรียน ไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน	1
1.2 การจัดพื้นที่	
6) การจัดพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับการเล่นของเด็ก เช่น การออกแบบพื้นที่สำหรับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนในพื้นที่ที่มีรั้วรอบขอบชิด ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อและมีพื้นผิวที่รองรับการกระแทกได้ดีในกรณีที่เกิดหกล้ม	1
7) การจัดพื้นที่ที่มีความร่มรื่น และเป็นธรรมชาติ เช่น การออกแบบพื้นที่สำหรับการเล่นนอกห้องเรียนในบริเวณโรงเรียนที่มีต้นไม้ มีร่มเงาและ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ	1
8) การจัดพื้นที่ที่มีความเป็นสัดส่วนสำหรับการเล่นนอกห้องเรียน เช่น การออกแบบพื้นที่ที่ใช้ในการเล่นนอกห้องเรียนที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างครบถ้วน โดยกำหนดให้มีพื้นที่สำหรับวิ่งเล่นอิสระหรือเป็นกลุ่ม พื้นที่สำหรับสำรวจสิ่งต่างๆ กำหนดให้มีมุมสงบสำหรับฟังนิทาน พื้นที่สำหรับทำสวนครัว ปลูกต้นไม้ ดอกไม้ พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมศิลปะ	1
9) การจัดเตรียมพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ ตามความต้องการของเด็ก เช่น การออกแบบพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยน เคลื่อนย้ายตำแหน่งของเครื่องเล่น โต๊ะ เก้าอี้ ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ	0.67
10) การจัดพื้นที่ที่มีความหลากหลายและกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสของเด็ก เช่น การปลูกต้นไม้ที่มีกลิ่นหอม มีสีกลิ่นต่างๆ การสร้างเนินดิน อุโมงค์ หรือการปูพื้นสนามด้วยวัสดุที่แตกต่างกันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นหญ้า ดิน ยาง หรือทราย	1

ตารางที่ 12 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)

คำถาม	IOC
1.3 การจัดสื่อ อุปกรณ์	
11) การจัดเตรียมพื้นที่สำหรับจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์ที่สะดวกต่อการใช้งานของเด็ก เช่น การจัดหาชั้นวางของที่อยู่ในระดับสายตาเด็ก สำหรับจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์การเล่นที่เป็นหมวดหมู่	1
12) การจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์สำหรับการเล่นนอกห้องเรียนที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น การเลือกใช้ จัดหา วัสดุ อุปกรณ์ที่ทำจากกิ่งไม้ ท่อนไม้ ขอนไม้ ดิน ทราย ดอกไม้ มาใช้เป็นสื่อในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	1
13) การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมจินตนาการ เช่น บ้านจำลอง กระบะน้ำ กระบะทราย ท่อนไม้ เล็กๆ หรืออุปกรณ์การตัด ขุด เพื่อให้เด็กใช้ประกอบการเล่น	0.67
14) การจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่มีความหลากหลาย เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก เช่น การจัดหาสื่อ อุปกรณ์ประกอบการเล่นที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งจากสื่อของจริงและสื่อจำลอง ที่เอื้อต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของเด็ก	1
15) การจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่มีความเหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น เป็นสื่อ อุปกรณ์ที่มีขนาดเหมาะสม ไม่แหลมคม ไม่ชำรุด เป็นวัสดุ อุปกรณ์ที่มีการออกแบบโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและ การใช้งานสำหรับเด็กโดยเฉพาะ	1
2. การจัดการเล่น	
2.1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	
16) การฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่างคล่องแคล่ว เช่น การจัดการเล่นให้เด็กได้เคลื่อนไหว ร่างกายด้วยการเดิน ปีนป่าย วิ่งเล่น กระโดด กลิ้ง มุด ลอด คลาน หรือทรงตัวขณะเล่นนอกห้องเรียน	1
17) การฝึกการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว เช่น การจัดให้เด็กได้ใช้มือในการหยิบ จับ อุปกรณ์ต่างๆ ในกิจกรรมการเกษตร การเล่นน้ำ เล่นทราย	1
18) การฝึกให้เด็กดูแลรักษาสุขอนามัย เช่น การกำหนดให้เด็กล้างมือ ล้างหน้าหลังเล่น นอกห้องเรียนทุกครั้ง	0.67
19) การฝึกให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เช่น การให้คำแนะนำหรือสาธิต เกี่ยวกับวิธีการเล่นไม้สั่น การแกว่งชิงช้า การไต่เชือก การเดินบนคานทรงตัว อย่างปลอดภัยและถูกวิธี โดยไม่ชน กระแทก ปะทะ หรือทำให้ผู้อื่นได้รับอันตราย	1
20) การจัดการเล่นที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักและใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น การฝึกให้เด็ก ใช้ข้อวัยวะที่แตกต่างหลากหลายในการเล่นนอกห้องเรียนด้วยการบิดตาคลาน หรือลอดอุโมงค์ การเดิน เขย่งปลายเท้าบนสนามหญ้า การใช้ข้อศอกสัมผัสผิวไม้หรือส่วนต่างๆ ของต้นไม้ การกระโดดข้ามสิ่งกีดขวาง การใช้หัวโหม่งลูกบอล	0.67

ตารางที่ 12 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)

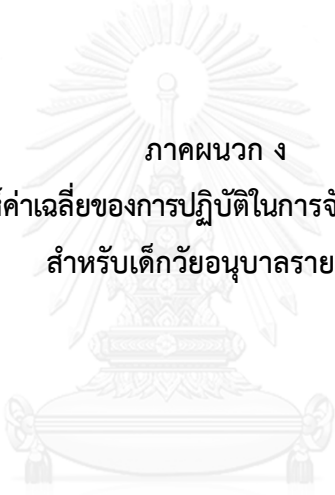
คำถาม	IOC
2.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ	
21) การฝึกการชื่นชมและดูแลรักษารรรมชาติรอบตัว เช่น การให้เด็กได้ชื่นชมความสวยงามของต้นไม้ ดอกไม้ หรือสิ่งแวดล้อมต่างๆ นอกห้องเรียน และจัดให้เด็กได้ช่วยกันดูแลต้นไม้ภายในบริเวณโรงเรียน	1
22) การฝึกให้เด็กได้เล่นร่วมกับผู้อื่น เช่น การให้เด็กได้เล่นร่วมกับผู้อื่นทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ โดยผ่านการออกกำลังกาย การเล่นเกมทบาทสมมติ หรือการละเล่นไทยต่างๆ	1
23) การฝึกทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตามให้แก่เด็ก เช่น การส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสผลัดกันเป็นผู้นำ ผู้ตาม ในกิจกรรมกายบริหารหน้าเสาธง เกมออกคำสั่ง	1
24) การสอนให้เด็กรับรู้และรู้จักควบคุมความรู้สึกของตนเอง เช่น การพูดคุย สนทนาเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น เพื่อให้เด็กรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง รวมทั้งให้คำแนะนำในการจัดการความรู้สึกของเด็ก	1
25) การฝึกให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง เช่น การกระตุ้นให้เด็กมีความกล้าในการเล่นนอกห้องเรียนด้วยตนเอง	1
2.3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	
26) การให้เด็กฝึกทักษะการสังเกต สำรวจ สืบค้นผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสังเกต สำรวจ ต้นไม้ ใบหญ้า ดอกไม้ และสิ่งต่างๆ นอกห้องเรียน	1
27) การจัดการเล่นให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ เช่น การให้เด็กได้ลงมือทดลองทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง	1
28) การจัดการเล่นที่ฝึกให้เด็กได้บันทึกข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การวาดภาพ ถ่ายภาพ หรือบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสังเกตลงในใบงาน	1
29) การจัดการเล่นที่ฝึกให้เด็กได้สรุปความคิดและถ่ายทอดความคิด ผ่านการเล่า หรือวาด เช่น การให้เด็กพูดคุย นำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ	1
30) การจัดการเล่นที่ฝึกให้เด็กตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสนใจ เช่น การกระตุ้นให้เด็กพูดคุย หรือถามคำถามในสิ่งที่เด็กอยากรู้ ในเรื่องของการเจริญเติบโตของต้นไม้ การเคลื่อนไหวของใบไม้ หรือการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ	1
3. บทบาทครู	
3.1 การมีส่วนร่วม	
31) การเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับเด็กในการเล่นนอกห้องเรียน เช่น การสาธิตการเล่นที่ปลอดภัย และถูกวิธีให้กับเด็ก การดูแลรักษา และจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์เมื่อใช้งานเสร็จเรียบร้อย การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้คำพูด น้ำเสียง สีหน้า ท่าทางที่เหมาะสมในการพูดคุยกับผู้อื่น	1

ตารางที่ 12 (ต่อ) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)

คำถาม	IOC
32) การรับฟังและพูดคุยกับเด็กอย่างเข้าใจ เช่น การตั้งใจฟังและไม่พูดแทรกขณะที่เด็กกำลังพูด พร้อมทั้งพูดคุย โต้ตอบในเรื่องราวเดียวกันกับที่เด็กต้องการสื่อสาร	1
33) การเปิดโอกาสให้เด็กคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง เช่น การใช้คำถามปลายเปิดในการส่งเสริมให้เด็กคิดหาคำตอบ การกระตุ้นให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง การนำเสนอข้อมูลหรือทางเลือกให้แก่เด็ก	1
34) การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก เช่น การฟัง และปฏิบัติตามข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นของเด็กในการทำกิจกรรม หรือการเล่นนอกห้องเรียนร่วมกับเด็ก	1
35) การเล่นร่วมกับเด็ก เช่น การเล่นสมมติตามบทบาทที่เด็กกำหนดให้ การแสดงบทบาทเป็นส่วนหนึ่งในการเล่นและเรียนรู้ในห้องเรียนของเด็ก	1
3.2 การเป็นผู้สนับสนุน	
36) การสอดแทรกความรู้ ประสบการณ์และเจตคติที่ดี ขณะเล่นร่วมกับเด็ก เช่น การพูดคุยถึงชื่อสถานที่ต่างๆ ขณะที่ครูแสดงบทบาทสมมติเป็นพนักงานต้อนรับบนรถไป และใช้ภาษาที่สุภาพขณะพูดกับเด็กซึ่งแสดงบทบาทสมมติเป็นผู้โดยสาร	0.67
37) การเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเอง เช่น การให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน และให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กร้องขอหรือเห็นว่าอาจเกิดอันตรายขึ้นกับเด็ก	1
38) การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่และอิสระ เช่น การให้เด็กได้เล่นนอกห้องเรียนอย่างอิสระภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ไม่ขัดจังหวะการเล่นด้วยการออกคำสั่ง หรือห้ามปรามเด็กอยู่ตลอดเวลา	1
39) การกระตุ้นให้เด็กได้คิดริเริ่มและสร้างสรรค์ด้วยตนเอง เช่น การถามคำถาม การกระตุ้นให้เด็กคิดริเริ่มและออกแบบการเล่นที่แตกต่างจากเดิม	1
40) การชื่นชมและยอมรับความสามารถของเด็ก เช่น การพูดจาชมเชยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ดี หรือประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ การสัมผัสเด็กเมื่อเด็กประสบความสำเร็จ หรือทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง	1
3.3 การให้ความช่วยเหลือ	
41) การใช้คำพูดโน้มน้าวให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น การใช้คำพูดชักชวนให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ดีแทนการว่ากล่าวหรือตำหนิ	1
42) การตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล เช่น การสังเกตพฤติกรรมและให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของเด็กแต่ละคน	1
43) การดูแลและระมัดระวังความปลอดภัยของเด็ก เช่น การเฝ้าสังเกตพฤติกรรม และให้ความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที เมื่อพบว่าเด็กมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย	0.67
44) การสื่อสารความต้องการของเด็กให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น การช่วยเด็กอธิบายหรือช่วยเด็กสื่อสารความคิด ความต้องการให้ผู้อื่นรับทราบ	1
45) การให้คำแนะนำหรือชี้แนะแก่เด็กในสถานการณ์ที่เหมาะสม เช่น การสอน อธิบาย ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือเมื่อเด็กไม่สามารถแก้ปัญหาในการเล่นและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	1

ตารางที่ 13 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (IOC)

คำถาม	IOC
1. ด้านการวางแผน	
1.1. ท่านคิดว่าสาเหตุใดที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการวางแผนการจัดการเรียนนอกห้องเรียนในประเด็น.....เพราะเหตุใด	0.67
1.2. จากการอภิปรายเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการวางแผนการจัดการเรียนนอกห้องเรียนในประเด็น... ท่านคิดว่าสาเหตุใดมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เพราะเหตุใด	0.67
1.3. ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการหรือแนวทางใดในการแก้ไขปัญหาประเด็น..... เพราะเหตุใด จากการอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาประเด็น.....ที่กล่าวมาทั้งหมด	0.67
1.4. ท่านคิดว่าแนวทางใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเหตุใด	1
2. ด้านการจัดการเรียน	
2.1. ท่านคิดว่าสาเหตุใดที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนในประเด็น.....เพราะเหตุใด	1
2.2. จากการอภิปรายเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนในประเด็น..... ท่านคิดว่าสาเหตุใดมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เพราะเหตุใด	1
2.3. ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการหรือแนวทางใดในการแก้ไขปัญหาประเด็น..... เพราะเหตุใด จากการอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาประเด็น.....ที่กล่าวมาทั้งหมด	1
2.4. ท่านคิดว่าแนวทางใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเหตุใด	1
3. ด้านบทบาทครู	
3.1. ท่านคิดว่าสาเหตุใดที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนในประเด็น.....เพราะเหตุใด	1
3.2. จากการอภิปรายเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนในประเด็น..... ท่านคิดว่าสาเหตุใดมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เพราะเหตุใด	1
3.3. ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการหรือแนวทางใดในการแก้ไขปัญหาประเด็น..... เพราะเหตุใด จากการอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาประเด็น.....ที่กล่าวมาทั้งหมด	1
3.4. ท่านคิดว่าแนวทางใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเหตุใด	1

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของกรปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน
สำหรับเด็กวัยอนุบาลรายด้าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัย
อนุบาลด้านการวางแผน จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น

การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรจะเป็น			t-test
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
การวางแผน							
1. การจัดสรรเวลา	3.38	0.58	ปานกลาง	4.73	0.32	สูงมาก	41.65*
1.1 การกำหนดเวลาในการจัดการเล่นตาม ความเหมาะสมของสภาพอากาศ	3.25	0.87	ปานกลาง	4.72	0.46	สูงมาก	29.27*
1.2 การกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมตาม ความสนใจและความต้องการของเด็ก	3.46	0.81	สูง	4.74	0.45	สูงมาก	29.35*
1.3 การกำหนดให้มีการเล่นนอกห้องเรียน เป็นประจำทุกวัน	3.34	0.93	ปานกลาง	4.76	0.44	สูงมาก	27.90*
1.4 การกำหนดเวลาที่เพียงพอในการเล่น นอกห้องเรียน	3.40	0.91	ปานกลาง	4.73	0.44	สูงมาก	26.14*
1.5 การจัดเวลาอย่างสมดุลระหว่างกิจกรรมในและ นอกห้องเรียน	3.45	0.78	สูง	4.72	0.46	สูงมาก	29.20*
2 การจัดพื้นที่	3.15	0.64	ปานกลาง	4.84	0.28	สูงมาก	45.73*
2.1 ความปลอดภัยสำหรับการเล่นของเด็ก	3.21	0.93	ปานกลาง	4.87	0.34	สูงมาก	31.11*
2.2 ความร่มรื่น สวยงาม และเป็นธรรมชาติ	3.55	0.92	สูง	4.89	0.32	สูงมาก	25.99*
2.3 ความเป็นสัดส่วนในการเล่นนอกห้องเรียน	3.08	0.83	ปานกลาง	4.82	0.37	สูงมาก	36.80*
2.4 ความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการ ของเด็ก	3.26	0.91	ปานกลาง	4.82	0.38	สูงมาก	31.57*
2.5 ความหลากหลายและกระตุ้นการเรียนรู้ ผ่านประสาทสัมผัส	2.68	0.87	ปานกลาง	4.80	0.40	สูงมาก	41.32*
3 การจัดสื่อ อุปกรณ์	3.26	0.69	ปานกลาง	4.82	0.29	สูงมาก	41.72*
3.1 การจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์สะดวกต่อการใช้งาน ของเด็ก	3.51	0.87	สูง	4.86	0.34	สูงมาก	29.36*
3.2 การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ	3.09	0.84	ปานกลาง	4.75	0.46	สูงมาก	34.35*
3.3 การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมจินตนาการ	2.96	0.93	ปานกลาง	4.79	0.41	สูงมาก	33.84*
3.4 ความหลากหลาย เพียงพอต่อความต้องการ ของเด็ก	3.14	0.84	ปานกลาง	4.85	0.35	สูงมาก	35.45*
3.5 ความเหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก	3.61	0.92	สูง	4.87	0.33	สูงมาก	25.94*

*p < .01

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับ

เด็กวัยอนุบาลด้านการจัดการเล่น จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น

การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรเป็น			t-test
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
การจัดการเล่น	3.69	0.56	สูง	4.84	0.24	สูงมาก	41.11*
1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	3.74	0.63	สูง	4.85	0.25	สูงมาก	34.64*
1.1 การฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่างคล่องแคล่ว	3.72	0.94	สูง	4.87	0.33	สูงมาก	22.87*
1.2 การฝึกการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว	3.52	0.92	สูง	4.82	0.37	สูงมาก	26.86*
1.3 การฝึกให้เด็กดูแลรักษาสุขอนามัย							
1.4 การฝึกให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	4.20	0.83	สูง	4.90	0.29	สูงมาก	16.22*
1.5 การให้เด็กรู้จักและใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายในการเล่น	3.90	0.85	สูง	4.87	0.33	สูงมาก	23.00*
	3.37	0.84	ปานกลาง	4.81	0.39	สูงมาก	31.30*
2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ	3.70	0.61	สูง	4.84	0.28	สูงมาก	37.09*
2.1 การฝึกการชื่นชมและดูแลรักษาธรรมชาติรอบตัว	3.63	0.84	สูง	4.82	0.37	สูงมาก	26.84*
2.2 การฝึกให้เด็กได้เล่นร่วมกับผู้อื่น	3.92	0.75	สูง	4.84	0.37	สูงมาก	24.00*
2.3 การฝึกทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตามให้แก่เด็ก	3.80	0.86	สูง	4.85	0.36	สูงมาก	24.26*
2.4 การสอนให้เด็กรับรู้และรู้จักควบคุมความรู้สึกของตนเอง	3.75	0.84	สูง	4.86	0.35	สูงมาก	24.76*
2.5 การฝึกให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง	3.40	0.86	ปานกลาง	4.84	0.35	สูงมาก	30.80*
3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	3.64	0.69	สูง	4.84	0.28	สูงมาก	32.86*
3.1 การให้เด็กฝึกทักษะการสังเกต สำรวจ สืบค้นผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	3.73	0.88	สูง	4.86	0.34	สูงมาก	24.44*
3.2 การจัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ	3.59	0.84	สูง	4.85	0.36	สูงมาก	26.57*
3.3 การจัดให้เด็กได้บันทึกข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.61	0.86	สูง	4.84	0.35	สูงมาก	26.96*
3.4 การจัดให้เด็กได้สรุปความคิด และถ่ายทอดความคิด ผ่านการเล่า ชิตเขียน หรือวาด	3.68	0.85	สูง	4.84	0.35	สูงมาก	25.52*
3.5 การจัดให้เด็กตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสนใจ	3.57	0.83	สูง	4.80	0.41	สูงมาก	27.31*

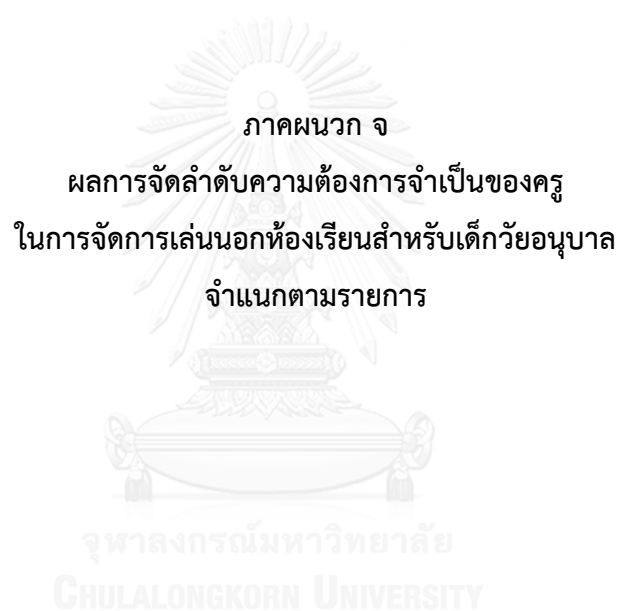
*p < .01

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลด้านบทบาทครู จำแนกตามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น

การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรเป็น			t-test
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
บทบาทครู	3.93	0.54	สูง	4.89	0.22	สูงมาก	33.24*
1 การมีส่วนร่วม	3.87	0.65	สูง	4.88	0.27	สูงมาก	29.27*
1.1 การเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับเด็ก	3.98	0.72	สูง	4.90	0.30	สูงมาก	22.80*
1.2 การรับฟังและพูดคุยกับเด็กอย่างเข้าใจ	3.88	0.78	สูง	4.89	0.30	สูงมาก	24.11*
1.3 การเปิดโอกาสให้เด็กคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง	3.84	0.75	สูง	4.89	0.31	สูงมาก	25.79*
1.4 การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก	3.87	0.78	สูง	4.88	0.32	สูงมาก	24.40*
1.5 การเล่นร่วมกับเด็ก	3.78	0.84	สูง	4.85	0.35	สูงมาก	23.34*
2 การเป็นผู้สนับสนุน	3.85	0.60	สูง	4.87	0.27	สูงมาก	30.58*
2.1 การสอดแทรกความรู้ ประสบการณ์และเจตคติที่ดีผ่านการพูดคุยขณะเล่นร่วมกับเด็ก	3.72	0.87	สูง	4.86	0.34	สูงมาก	24.04*
2.2 การเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.82	0.72	สูง	4.84	0.36	สูงมาก	24.55*
2.3 การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่และอิสระ	3.88	0.74	สูง	4.85	0.35	สูงมาก	22.87*
2.4 การกระตุ้นให้เด็กได้คิดริเริ่มและสร้างสรรค์ด้วยตนเอง	3.63	0.79	สูง	4.88	0.32	สูงมาก	28.16*
2.5 การชื่นชมและยอมรับความสามารถของเด็ก	4.18	0.76	สูง	4.92	0.26	สูงมาก	17.70*
3 การให้ความช่วยเหลือ	4.07	0.59	สูง	4.93	0.21	สูงมาก	27.00*
3.1 การใช้คำพูดโน้มน้าวให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์	4.06	0.64	สูง	4.92	0.25	สูงมาก	24.13*
3.2 การตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล	3.98	0.72	สูง	4.93	0.24	สูงมาก	24.51*
3.3 การดูแลและระมัดระวังความปลอดภัยของเด็ก	4.21	0.71	สูงมาก	4.94	0.23	สูงมาก	18.93*
3.4 การสื่อสารความต้องการของเด็กให้ผู้อื่นเข้าใจ	4.02	0.71	สูง	4.91	0.27	สูงมาก	23.01*
3.5 การให้คำแนะนำหรือชี้แนะแก่เด็กในสถานการณ์ที่เหมาะสม	4.10	0.74	สูง	4.93	0.25	สูงมาก	20.00*

*p < .01

ภาคผนวก จ

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครู
ในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
จำแนกตามรายการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 17 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการวางแผนเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครู
ในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การปฏิบัติในการจัดการเรียน นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	สภาพ	สภาพ	ความต้องการจำเป็น		
	ที่เป็นจริง (D)	ที่ควรจะเป็น (I)	(I - D)	$PNI_{Modified}$ (I - D) / D	ลำดับ
การวางแผน					
1. การจัดสรรเวลา	3.38	4.73	1.35	0.39	(3)
1.1 การกำหนดเวลาในการจัดการเรียน ตามความเหมาะสมของสภาพอากาศ	3.25	4.72	1.47	0.45	1
1.2 การกำหนดเวลาในการเล่นตามความ สนใจและความต้องการของเด็ก	3.46	4.74	1.28	0.36	4
1.3 การกำหนดให้มีการเรียนนอกห้องเรียน เป็นประจำทุกวัน	3.34	4.76	1.42	0.42	2
1.4 การกำหนดเวลาที่เพียงพอในการเล่น นอกห้องเรียน	3.40	4.73	1.33	0.39	3
1.5 การจัดเวลาอย่างสมดุลระหว่างกิจกรรม ในและนอกห้องเรียน	3.45	4.72	1.27	0.36	4
2. การจัดพื้นที่	3.15	4.84	1.69	0.53	(1)
2.1 ความปลอดภัยสำหรับการเรียน นอกห้องเรียนของเด็ก	3.21	4.87	1.66	0.51	3
2.2 ความร่มรื่น สวยงาม และเป็นธรรมชาติ	3.55	4.89	1.34	0.37	5
2.3 ความเป็นสัดส่วนในการเล่น นอกห้องเรียน	3.08	4.82	1.74	0.56	2
2.4 ความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตาม ความต้องการของเด็ก	3.26	4.82	1.56	0.47	4
2.5 ความหลากหลายและกระตุ้นการเรียนรู้ ผ่านประสาทสัมผัส	2.68	4.80	2.12	0.79	1
3. การจัดสื่อ อุปกรณ์	3.26	4.82	1.56	0.47	(2)
3.1 การจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์สะดวกต่อการ ใช้งานของเด็ก	3.51	4.86	1.35	0.38	4
3.2 การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ	3.09	4.75	1.66	0.53	3
3.3 การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมจินตนาการ	2.96	4.79	1.83	0.61	1
3.4 ความหลากหลาย เพียงพอต่อ ความต้องการของเด็ก	3.14	4.85	1.71	0.54	2
3.5 ความเหมาะสม ปลอดภัยสำหรับเด็ก	3.61	4.87	1.26	0.34	5

ตารางที่ 18 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเล่น เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครู
ในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การปฏิบัติในการจัดการเล่น นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	สภาพ ที่เป็นจริง (D)	สภาพ ที่ควรจะเป็น (I)	ความต้องการจำเป็น		
			(I - D)	$PNI_{Modified}$ (I - D) / D	ลำดับ
การจัดการเล่น					
1. การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	3.74	4.85	1.11	0.29	(3)
1.1 การฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่าง คล่องแคล่ว	3.72	4.87	1.15	0.30	3
1.2 การฝึกการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้อย่าง คล่องแคล่ว	3.52	4.82	1.30	0.36	2
1.3 การฝึกให้เด็กดูแลรักษาสุขอนามัย	4.20	4.90	0.70	0.16	5
1.4 การฝึกให้เด็กระมัดระวังความปลอดภัย ของตนเองและผู้อื่น	3.90	4.87	0.97	0.24	4
1.5 การให้เด็กรู้จักและใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายในการเรียนรู้	3.37	4.81	1.44	0.42	1
2. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ	3.70	4.84	1.14	0.30	(2)
2.1 การฝึกการชื่นชมและดูแลรักษาธรรมชาติ รอบตัว	3.63	4.82	1.19	0.32	2
2.2 การฝึกให้เด็กได้เล่นร่วมกับผู้อื่น	3.92	4.84	0.92	0.23	5
2.3 การฝึกทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตามให้แก่เด็ก	3.80	4.85	1.05	0.27	4
2.4 การสอนให้เด็กรับรู้และรู้จักควบคุม ความรู้สึกของตนเอง	3.75	4.86	1.11	0.29	3
2.5 การฝึกให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง	3.40	4.84	1.44	0.42	1
3. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	3.64	4.84	1.20	0.32	(1)
3.1 การให้เด็กฝึกทักษะการสังเกต สืบค้น สืบค้น ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	3.73	4.86	1.13	0.30	5
3.2 การจัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ	3.59	4.85	1.26	0.35	1
3.3 การจัดการเล่นที่ฝึกให้เด็กได้บันทึกข้อมูล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.61	4.84	1.23	0.34	2
3.4 การจัดการเล่นที่ฝึกให้เด็กได้สรุปความคิด และถ่ายทอดความคิด ผ่านการเล่า ขีดเขียน หรือวาด	3.68	4.84	1.16	0.31	4
3.5 การจัดการเล่นที่ฝึกให้เด็กตั้งคำถามในสิ่ง ที่ตนเองสนใจ	3.57	4.80	1.23	0.34	2

ตารางที่ 19 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านบทบาทครูเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครู
ในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การปฏิบัติในการจัดการเรียน นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	สภาพ ที่เป็นจริง (D)	สภาพ ที่ควรจะเป็น (I)	ความต้องการจำเป็น		
			(I - D)	$PNI_{Modified}$ (I - D) / D	ลำดับ
บทบาทครู					
1. การมีส่วนร่วม	3.87	4.88	1.01	0.26	(1)
1.1 การเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับเด็ก	3.98	4.90	0.92	0.23	5
1.2 การรับฟังและพูดคุยกับเด็กอย่างเข้าใจ	3.88	4.89	1.01	0.26	3
1.3 การเปิดโอกาสให้เด็กคิด ตัดสินใจ ด้วยตนเอง	3.84	4.89	1.05	0.27	2
1.4 การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก	3.87	4.88	1.01	0.26	3
1.5 การเล่นร่วมกับเด็ก	3.78	4.85	1.07	0.28	1
2. การเป็นผู้สนับสนุน	3.85	4.87	1.02	0.26	(1)
2.1 การสอดแทรกความรู้ ประสบการณ์ และ เจตคติที่ดีผ่านการพูดคุยขณะเล่น ร่วมกับเด็ก	3.72	4.86	1.14	0.30	2
2.2 การเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.82	4.84	1.02	0.26	3
2.3 การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก อย่างเต็มที่และอิสระ	3.88	4.85	0.97	0.25	4
2.4 การกระตุ้นให้เด็กได้คิดริเริ่มและ สร้างสรรค์ด้วยตนเอง	3.63	4.88	1.25	0.34	1
2.5 การชื่นชมและยอมรับความสามารถ ของเด็ก	4.18	4.92	0.74	0.17	5
3. การให้ความช่วยเหลือ	4.07	4.93	0.86	0.21	(2)
3.1 การใช้คำพูดโน้มน้าวให้เด็กมีพฤติกรรม ที่พึงประสงค์	4.06	4.92	0.86	0.21	3
3.2 การตอบสนองความต้องการของเด็กเป็น รายบุคคล	3.98	4.93	0.95	0.23	1
3.3 การดูแลและระมัดระวังความปลอดภัย ของเด็ก	4.21	4.94	0.73	0.17	5
3.4 การสื่อสารความต้องการของเด็กให้ผู้อื่น เข้าใจ	4.02	4.91	0.89	0.22	2
3.5 การให้คำแนะนำหรือชี้แนะแก่เด็ก ในสถานการณ์ที่เหมาะสม	4.10	4.93	0.83	0.20	4

ภาคผนวก ฉ

สาเหตุและแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 20 สาเหตุของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียน
สำหรับเด็กวัยอนุบาล

สาเหตุของความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	ลำดับความสำคัญ
ลำดับที่ 1 ด้านการวางแผน เรื่อง การจัดพื้นที่	
1.1 มุมมองของครูเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	
1) การจัดพื้นที่ เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก ซึ่งการประเมินของคณะกรรมการที่ประเมินด้านกายภาพเป็นประการสำคัญ	3
2) ครูให้ความสำคัญกับพื้นที่ภายในโรงเรียนเป็นหลัก โดยเป็นวิธีคิดของครูที่มองเรื่องพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถวางแผนในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดเตรียม และการปฏิบัติของตนเอง	1
3) ครูขาดทัศนคติที่ดี/ ความเชื่อ เกี่ยวกับการจัดพื้นที่เพื่อส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน	2
1.2 การจัดพื้นที่ภายในโรงเรียน	
1) ครูขาดอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการจัดพื้นที่ จัดหาวัสดุการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน	5
2) ข้อจำกัดของพื้นที่ และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กอนุบาล ส่วนใหญ่จัดขึ้นสำหรับเด็กประถม	4
ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเล่น เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	
2.1 ความรู้ ความเข้าใจของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	
1) ครูขาดความเข้าใจ ทักษะ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาเมื่อนำเด็กออกไปเล่นนอกห้องเรียน	1
2) ครูให้ความสำคัญในการขยายประสบการณ์ด้านสติปัญญาผ่านการเล่นนอกห้องเรียนน้อย โดยครูให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย และความปลอดภัยมากกว่า	2
3) ครูขาดการวางแผน การเตรียมการในการจัดการเล่นที่ส่งเสริมสติปัญญาโดยใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3
2.2 อัตราส่วนระหว่างเด็กกับครู	
1) ข้อจำกัดในเรื่องจำนวนเด็กกับครู ทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	5
2.3 การสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน	
1) ผู้บริหารไม่มีนโยบายส่งเสริมการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	4

ตารางที่ 20 (ต่อ) สาเหตุของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียน
สำหรับเด็กวัยอนุบาล

สาเหตุของความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	ลำดับความสำคัญ
ลำดับที่ 3 ด้านบทบาทครู เรื่อง การมีส่วนร่วม และการเป็นผู้สนับสนุน	
3.1 ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	
1) ครูมีความเชื่อว่าการออกนอกห้องเรียนคือการปล่อยให้เด็กเล่นอิสระ และส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จึงไม่มีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก	1
3.2 ความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทของครูในการปฏิบัติต่อเด็ก	
1) ครูมีความเชื่อว่าครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการออกคำสั่ง จัดการชั้นเรียนแบบครูเป็นใหญ่ มากกว่าเป็นผู้เล่นร่วมกันกับเด็ก	2
2) ครูมีความเชื่อว่าตนเองมีบทบาทเป็นผู้จัดเตรียม และควบคุมชั้นเรียนในการเล่นนอกห้องเรียนเท่านั้น จึงไม่คิดว่าตนเองต้องเล่นร่วมกับเด็ก	3
3.3 อัตราส่วนระหว่างเด็กกับครู	
1) จำนวนเด็กต่อครูมีอัตราส่วนมากเกินไป ทำให้ครูไม่สามารถมีส่วนร่วมกับเด็กและดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง	4
3.4 มุมมองของบุคลากรและผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทของครู	
1) มุมมอง ความคาดหวัง และความเข้าใจของบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน ที่มีต่อการเล่นร่วมกับเด็กว่าเป็นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับบทบาทของครู	5

ตารางที่ 21 แนวทางการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

แนวทางการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	ลำดับความสำคัญ
ลำดับที่ 1 ด้านการวางแผน เรื่อง การจัดพื้นที่	
1.1 การสนับสนุนการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	
1) ผู้บริหารให้การสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ครู เช่น การจัดสรรงบประมาณ ให้ความรู้แก่ครู นำตัวอย่างที่ดีในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่ครู	2
2) สร้างแรงจูงใจให้กับครู เพื่อให้ครูเปลี่ยนทัศนคติของตนเองและเห็นความสำคัญของพื้นที่ในการส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก โดยอาศัยการสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน การทำงานเป็นทีม	1
1.2 การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน	
1) การสนับสนุนให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านการจัดสรรพื้นที่ จะช่วยให้ครูเปลี่ยนวิธีคิดและเห็นความสำคัญในเรื่องนี้	3
1.3 การนิเทศ กำกับติดตามครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	
1) การใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน และศึกษานิเทศก์วางแผน และกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนร่วมกับครู เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาการวางแผนการจัดพื้นที่ และให้ความช่วยเหลือแนะนำที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับแนวทางในการจัดพื้นที่ จัดหาสื่อ อุปกรณ์ การวางแผน การจัดการเล่นร่วมกับครู พร้อมทั้งประเมินผล	4
ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเล่น เรื่อง การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	
2.1 การให้ความรู้และเทคนิคแก่ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนแบบบูรณาการ	
1) ให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่บูรณาการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน	1
2) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการที่ส่งเสริมสติปัญญาในการพาเด็กออกนอกห้องเรียน เช่น การบันทึก ชัดเขียน วาด การใช้แผนผังกราฟฟิคในการบันทึกสิ่งที่เด็กเรียนรู้นอกห้องเรียน	4
2.2 การส่งเสริมบทบาทครูในการเรียนรู้ร่วมกับเด็ก	
1) การส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ด้วยการยอมรับและสร้างความหมายในการเรียนรู้ร่วมกัน	2
2.3 การสนับสนุนการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	
1) ผู้บริหารมีความรู้ และให้การสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ครู เช่น การจัดสรรงบประมาณ ให้ความรู้แก่ครู นำตัวอย่างที่ดีในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่ครู	3
2) การจัดให้มีกระบวนการนิเทศติดตาม และรายงานผล เพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	6

ตารางที่ 21 (ต่อ) แนวทางการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

แนวทางการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล	ลำดับความสำคัญ
2.4 การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นนอกห้องเรียน	
1) ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญ สนับสนุนและเชื่อมโยงความรู้จากการเรียนรู้นอกห้องเรียน	5
ลำดับที่ 3 ด้านบทบาทครู เรื่อง การมีส่วนร่วม และการเป็นผู้สนับสนุน	
3.1 การให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียน	
1) สร้างความตระหนักให้แก่ครู เกี่ยวกับบทบาทในการมีส่วนร่วมและเป็นผู้สนับสนุนการเล่นนอกห้องเรียนที่ถูกต้อง	1
2) เปลี่ยนวิธีการให้ความรู้แก่ครู โดยให้ครูได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง กับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง เกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียน	2
3.2 การมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายร่วมกับผู้บริหาร	
1) ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย กำหนดดัชนีชี้วัดผลความสำเร็จของงาน (KPI) เกี่ยวกับบทบาทของครูในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก	3
3.3 การพัฒนาองค์ความรู้ในโรงเรียน	
1) มีกระบวนการในการถอดบทเรียน เพื่อให้ได้วิธีปฏิบัติที่ดี และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนภายในโรงเรียน	4
3.4 การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน	
1) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาและข้อความรู้ใหม่ และสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง	5

ภาคผนวก ช
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของครู
ในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน
สำหรับเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง

1. รายละเอียดของแบบสอบถามฉบับนี้จัดขึ้นเพื่อสอบถามความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยข้อความแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของครู เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นที่ท่านกำลังปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการสอน ขนาดของโรงเรียนที่สอน และพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้สำหรับจัดการเล่นภายในโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่ครูพบในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

2. การตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในเรื่องดังกล่าวอย่างแท้จริง ข้อมูลที่ได้จากท่านจะนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยจะไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด

3. หากมีความประสงค์จะทราบข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อผู้วิจัย คือ นางสาวเพลงไพรรัตนวงศ์ email: plengprairat@gmail.com

4. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามแล้ว ขอความกรุณาส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์โดยใส่ในซองที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้ให้

ขอกราบขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้เป็นอย่างดี

นางสาวเพลงไพรรัตนวงศ์
นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงและเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1 เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ

( ) ต่ำกว่า 30 ปี ( ) 31-40 ปี

( ) 41-50 ปี ( ) 51-60 ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

( ) ปริญญาตรี สาขา.....

( ) ปริญญาโท สาขา.....

( ) ปริญญาเอก สาขา.....

4. ระดับชั้นที่ท่านกำลังปฏิบัติงาน

( ) อนุบาลปีที่ 1 (4-5 ปี) จำนวนเด็ก.....คน

( ) อนุบาลปีที่ 2 (5-6 ปี) จำนวนเด็ก.....คน

5. ประสบการณ์ในการสอน

( ) ระดับอนุบาล ชั้นปีที่ (โปรดระบุ)..... ระยะเวลา (โปรดระบุ) .....ปี

( ) ระดับอื่นๆ (โปรดระบุ)..... ระยะเวลา (โปรดระบุ) .....ปี

6. ขนาดของโรงเรียนที่ท่านสอน **โรงเรียนมัธยมศึกษา**

( ) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

( ) เป็นโรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน)

( ) เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 – 120 คน)

7. พื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียนของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ภายนอกอาคารเรียน

( ) สนามเด็กเล่น ( ) ลานกิจกรรมกลางแจ้ง

( ) ลานกิจกรรมในร่ม ( ) สนามหญ้า

( ) กระบะทราย ( ) พื้นที่เล่นน้ำ

( ) แปลงเกษตร ( ) พื้นที่เลี้ยงสัตว์

( ) สวนหย่อม ( ) ห้องเก็บอุปกรณ์การเล่นและการเรียนรู้ในห้องเรียน

( ) อื่นๆ .....

ภายในอาคารเรียน

☐ ห้องสมุด	☐ ห้องคหกรรม
☐ ห้องคอมพิวเตอร์	☐ ห้องโสตน์ทัศนศึกษา
☐ ห้องพระ	☐ ห้องพยาบาล
☐ ห้องพลศึกษา	☐ ห้องดนตรี
☐ ห้องนาฏศิลป์	☐ ห้องศิลปะ
☐ อื่นๆ	

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนตามระดับที่ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ระดับการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลของท่าน
ในสภาพที่เป็นจริง

- 5 หมายถึง **มีการปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง **มีการปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง **มีการปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง **มีการปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง **มีการปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ระดับการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลของท่าน
ในสภาพที่ท่านคิดว่าควรจะเป็น

- 5 หมายถึง **ควรปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง **ควรปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมในระดับ มาก
- 3 หมายถึง **ควรปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง **ควรปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง **ควรปฏิบัติ**หรือมีพฤติกรรมในระดับ น้อยที่สุด

รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
45) การให้คำแนะนำหรือชี้แนะแก่เด็กในสถานการณ์ที่เหมาะสม เช่น การสอน อธิบาย ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือ เมื่อเด็กไม่สามารถแก้ปัญหาในการเล่นได้ด้วยตนเอง										

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่ครูพบในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1. ท่านพบปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้างในด้านการวางแผนการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

( ) ไม่พบปัญหาและอุปสรรค

( ) พบปัญหาและอุปสรรค (โปรดระบุ)

.....
 .....

2. ท่านพบปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้างในด้านการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

( ) ไม่พบปัญหาและอุปสรรค

( ) พบปัญหาและอุปสรรค (โปรดระบุ)

.....
 .....
 .....

3. ท่านพบปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้างในด้านบทบาทครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

( ) ไม่พบปัญหาและอุปสรรค

( ) พบปัญหาและอุปสรรค (โปรดระบุ)

.....
 .....
 .....

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูง
 เพลงไพโร รัตน์วงศ์

การจัดสนทนากลุ่ม

เรื่อง

การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ผู้ดำเนินรายการ

นางสาวเพลงไพโร รัตนวงศ์ นิสิตปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัน เวลา สถานที่ในการจัดสนทนากลุ่ม

วันที่ 9 มีนาคม 2558 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนเกษมพิทยา

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์สาเหตุความต้องการจำเป็นและแนวทางในการส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 3 ลำดับ ดังนี้ ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านการวางแผน ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียน ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ด้านบทบาทครู

รายละเอียดวิธีการ

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) มีลักษณะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มกับผู้วิจัย การถกประเด็นมีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการโต้แย้งอย่างมีเหตุผล

โครงสร้างคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

1. ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านการวางแผน

1.1 ท่านคิดว่าสาเหตุใดที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้านการวางแผนเพราะเหตุใด

1.2 จากการอธิบายเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้านการวางแผน ท่านคิดว่าสาเหตุใดมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เพราะเหตุใด

1.3 ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการหรือแนวทางใดในการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน เพราะเหตุใด

1.4 จากการอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน ที่กล่าวมาทั้งหมด ท่านคิดว่าแนวทางใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเหตุใด

2. ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเล่น

2.1 ท่านคิดว่าสาเหตุใดที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้านการจัดการเล่น เพราะเหตุใด

2.2 จากการอภิปรายเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ท่านคิดว่าสาเหตุใดมีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเพราะเหตุใด

2.3 ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการหรือแนวทางใดในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเล่น เพราะเหตุใด

2.4 จากการอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเล่นที่กล่าวมาทั้งหมด ท่านคิดว่าแนวทางใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเหตุใด

3. ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 บทบาทครู

3.1 ท่านคิดว่าสาเหตุใดที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้านบทบาทครู เพราะเหตุใด

3.1.1. จากการอภิปรายเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ด้านบทบาทครู ท่านคิดว่าสาเหตุใดมีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเพราะเหตุใด

3.1.3 ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการหรือแนวทางใดในการแก้ไขปัญหาด้านบทบาทครู เพราะเหตุใด

3.1.4 จากการอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านบทบาทครูที่กล่าวมาทั้งหมด ท่านคิดว่าแนวทางใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเหตุใด

ภาคผนวก ซ
รายชื่อโรงเรียนนำร่องที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 22 รายชื่อโรงเรียนนำร่องที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือวิจัย

ที่	ภาค	จังหวัด	รายชื่อโรงเรียน
1	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยเอ็ด	โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด
2		ร้อยเอ็ด	โรงเรียนบ้านชาติ
3		ชัยภูมิ	โรงเรียนอนุบาลเทพสถิต
4		อุดรธานี	โรงเรียนบ้านดุนประชารัฐ
5		อุบลราชธานี	โรงเรียนบ้านนาสนามนาหว่าเกษม
6		สกลนคร	โรงเรียนบ้านนาเลา
7		เลย	โรงเรียนชุมชนบ้านทรายขาว
8		ขอนแก่น	โรงเรียนบ้านทุ่งแค
9		บึงกาฬ	โรงเรียนบ้านศรีนาวา
10		อำนาจเจริญ	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านป่ากอ
11	กลาง	ระยอง	โรงเรียนบ้านมาบตาพุด
12		ระยอง	โรงเรียนบ้านเจริญสุข
13		ฉะเชิงเทรา	โรงเรียนสุเหร่าการุณานิรมิต
14		ปทุมธานี	โรงเรียนวัดท้ายเกาะ
15		สุพรรณบุรี	โรงเรียนวัดสระด่าน
16		สุพรรณบุรี	โรงเรียนวัดเทพพิทักษ์
17		สุพรรณบุรี	โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว
18		กรุงเทพฯ	โรงเรียนวัดสังข์กระจาย
19		อ่างทอง	โรงเรียนวัดอ่างทอง
20		สิงห์บุรี	โรงเรียนวัดโคกพระ
21	เหนือ	พิษณุโลก	โรงเรียนบ้านพร้าว
22		เชียงราย	โรงเรียนบ้านใหม่สุขสันต์
23		ลำปาง	โรงเรียนแม่เชียงรายวิทยา
24		เชียงใหม่	โรงเรียนบ้านแม่ต๋อม
25		เชียงใหม่	โรงเรียนชุมชนบ้านใหม่
26		พะเยา	โรงเรียนตำบลสันป่าม่วง
27		แม่ฮ่องสอน	โรงเรียนอนุบาลแม่ฮ่องสอน
28		ตาก	โรงเรียนบ้านพะละ
29		สุโขทัย	โรงเรียนศรีมหาโพธิ์(ประชาสรรค์)
30		กำแพงเพชร	โรงเรียนบ้านวังประดา

ตารางที่ 22 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนนาร่องที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือวิจัย

ที่	ภาค	จังหวัด	รายชื่อโรงเรียน
31	ใต้	นครศรีธรรมราช	โรงเรียนวัดจันดี
32		นครศรีธรรมราช	โรงเรียนชุมชนบ้านนาวา
33		นครศรีธรรมราช	โรงเรียนบ้านคลองงา
34		นครศรีธรรมราช	โรงเรียนวัดมะนาวหวาน
35		พังงา	โรงเรียนบ้านกระโสม (ผดุงนิคมวิทยา)
36		กระบี่	โรงเรียนบ้านท่าประตู่
37		ชุมพร	โรงเรียนบ้านยายไท
38		พัทลุง	โรงเรียนวัดควนนางพิมพ์
39		ระนอง	โรงเรียนบ้านเกาะพยาม
40		ยะลา	โรงเรียนนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ 9

ภาคผนวก ฅ
รายชื่อโรงเรียนตัวอย่างประชากร จำแนกรายภาค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างประชากร แยกตามจังหวัดในแต่ละภาค

ตารางที่ 23 รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
1	นครราชสีมา	18	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านหนองพลวงใหญ่ 2. โรงเรียนบึงพญาปราบ 3. โรงเรียนบ้านพะเนา 4. โรงเรียนวัดเหมสูง 5. โรงเรียนบ้านโนนพะไล 6. โรงเรียนบ้านหนองบัวกลาง 7. โรงเรียนบ้านหนองโบสถ์ 8. โรงเรียนครบุรีวิทยา 9. โรงเรียนบ้านบุหว่าสามัคคี 10. โรงเรียนสันติวิทยา 11. โรงเรียนกิริวัฒน์ศักดิ์ 12. โรงเรียนบ้านโป่งสามัคคี 13. โรงเรียนชุมชนบ้านกุดม่วง 14. โรงเรียนวัดบ้านกลาง 15. โรงเรียนบ้านโคกตะพาน 16. โรงเรียนวัดบ้านหนองกก 17. โรงเรียนดอนอีลุ่ม (ประชารัฐพัฒนา) 18. โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา
2	บุรีรัมย์	13	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านสำโรงพรหมอนุสรณ์ 2. โรงเรียนอนุบาลเมืองบุรีรัมย์ (บ้านบัว) 3. โรงเรียนวัดบ้านเมืองฝาง 4. โรงเรียนบ้านตลาดชัย 5. โรงเรียนบ้านไม้แดง 6. โรงเรียนบ้านยาง 7. โรงเรียนบ้านหนองรักษ์ 8. โรงเรียนบ้านแท่นบัลลังก์ 9. โรงเรียนวัดน้ำไหล 10. โรงเรียนบ้านชุมแสง (บุญคุรุราษฎร์บำรุง) 11. โรงเรียนบ้านปะคำสำโรง 12. โรงเรียนวัดบัวทอง 13. โรงเรียนบ้านโคกนาคท่าม่วง

ตารางที่ 23 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
3	สุรินทร์	11	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านนาสม (วิไลราษฎร์ศึกษา) 2. โรงเรียนบ้านอังกัญเสกแอ (ประดิษฐ์ราษฎร์สามัคคี) 3. โรงเรียนบ้านส้มป่อย 4. โรงเรียนบ้านตำปุง 5. โรงเรียนบ้านน้ำเขียว (น้ำเขียววิทยาคม) 6. โรงเรียนบ้านชีเหล็กโนนจาน 7. โรงเรียนสระซุดตงสำราญวิทยา 8. โรงเรียนบ้านโนนโพ 9. โรงเรียนบ้านรันแดง 10. โรงเรียนบ้านตานี 11. โรงเรียนบ้านหนองหรี
4	ศรีสะเกษ	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านฮ่องแฉัดดำ 2. โรงเรียนตะดอบวิทยา 3. โรงเรียนบ้านหนองโพธิ์ 4. โรงเรียนบ้านบัวหุ้ง (รัฐราษฎร์สามัคคี) 5. โรงเรียนจินดาวิทยาคาร 2(บ้านหนองศาลา) 6. โรงเรียนบ้านฮ่องข่า 7. โรงเรียนบ้านใจดี 8. โรงเรียนบ้านสะเดาใหญ่ 9. โรงเรียนบ้านหนองกาด 10. โรงเรียนบ้านสามแยก-หินกอง 11. โรงเรียนบ้านตระกาศขอนแก่น 12. โรงเรียนบ้านชะบุง
5	อุบลราชธานี	13	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านขามใหญ่ 2. โรงเรียนปทุมวิทยากร 3. โรงเรียนบ้านทุ่งขุ่นใหญ่ 4. โรงเรียนชุมชนบ้านเจียด 5. โรงเรียนตชด.ทองพูนพิทยา 6. โรงเรียนบ้านกุดยาลวน 7. โรงเรียนชุมชนบ้านดอนใหญ่-บูรพา 8. โรงเรียนบ้านจันทัย

ตารางที่ 23 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
			9. โรงเรียนบ้านหนามแห้ง 10. โรงเรียนบ้านบัววัด 11. โรงเรียนบ้านโนนแดง 12. โรงเรียนบ้านนาอุดม 13. โรงเรียนบ้านโนนแก้ง
6	ยโสธร	5	1. โรงเรียนบ้านดอนกลอย 2. โรงเรียนบ้านตาตอง 3. โรงเรียนบ้านนาสะไมย์ 4. โรงเรียนบ้านเหล่าเมย 5. โรงเรียนบ้านสองคร
7	ชัยภูมิ	10	1. โรงเรียนบ้านหนองบัวขาว 2. โรงเรียนนาเสียวศึกษา 3. โรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ 4. โรงเรียนบ้านกุดโง้งดสวรรค์ 5. โรงเรียนบ้านแก้งตาตไซ 6. โรงเรียนบ้านโคกสะอาดแก้งวิทยา 7. โรงเรียนสระโพนทอง 8. โรงเรียนบ้านใหม่ญาติ 9. โรงเรียนบ้านหนองโดน 10. โรงเรียนชุมชนบัวบานสามัคคี
8	อำนาจเจริญ	3	1. โรงเรียนบ้านภูเขาราม 2. โรงเรียนบ้านนาเยี่ย 3. โรงเรียนบ้านแก้งถิ่น
9	บึงกาฬ	3	1. โรงเรียนบ้านโคกกระแซชีเหล็กน้อย 2. โรงเรียนบ้านโนนแก้วโพนทอง 3. โรงเรียนบ้านโนนเสถียร
10	หนองบัวลำภู	5	1. โรงเรียนบ้านนาอ่าง 2. โรงเรียนชุมชนบ้านขามธาตุนิเทศ 3. โรงเรียนบ้านห้วยทามต่าง 4. โรงเรียนบ้านดงสวรรค์วิทยา 5. โรงเรียนบ้านเอื้องโนนโรโนนสาวิทยา

ตารางที่ 23 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
11	ขอนแก่น	13	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านโนนเขวา 2. โรงเรียนบ้านห้วยเตยพัฒนา 3. โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ 4. โรงเรียนเบญจมิตรวิทยาคม 5. โรงเรียนบ้านลาน 6. โรงเรียนแก่นาโนมีวิทยา 7. โรงเรียนบ้านโนนเมืองโคกกู่ 8. โรงเรียนวัดอัมพร(คุรุราษฎร์รังสรรค์) 9. โรงเรียนบ้านหนองแวงนางเข้า 10. โรงเรียนน้ำพองประชาชนกุล 11. โรงเรียนกู่สว่างสามัคคี 12. โรงเรียนบ้านโนนทอง 13. โรงเรียนบ้านโนนจันทน์ห้วยแสงพรสวรรค์
12	อุดรธานี	11	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านเชียงยืน 2. โรงเรียนถ่อนใหญ่ถ่อนน้อย 3. โรงเรียนบ้านปากดงส่งเสริมธรรม 4. โรงเรียนบ้านยางหล่อโนนน้ำย่อย 5. โรงเรียนบ้านหนองหญ้ารังกาห้วยชุมปูน 6. โรงเรียนชุมชนวัดป่าทรงธรรม 7. โรงเรียนบ้านหนองสองห้องแก้วโนนศรี 8. โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง 9. โรงเรียนบ้านหงสาวดี 10. โรงเรียนบ้านห้วยกองสี 11. โรงเรียนบ้านบ่อคำ
13	เลย	5	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านน้ำทบ 2. โรงเรียนอนุบาลด่านซ้าย 3. โรงเรียนบ้านนาบัว 4. โรงเรียนบ้านโนนป่าซาง 5. โรงเรียนบ้านศาลาน้อย

ตารางที่ 23 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
14	หนองคาย	4	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนเชือกหมีวิทยุ 2. โรงเรียนบ้านนาคลอง 3. โรงเรียนบ้านนาเพียงน้อยนาสมบูรณ์ 4. โรงเรียนบ้านแป้น
15	มหาสารคาม	8	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ 2. โรงเรียนบ้านแก้ง 3. โรงเรียนบ้านสมศรี 4. โรงเรียนบ้านป่าตองหนองงู 5. โรงเรียนบ้านหนองแสง 6. โรงเรียนบ้านนางเลิ้งโคกล่าม 7. โรงเรียนบ้านแพงหนองเหนือ 8. โรงเรียนบ้านเขื่อน (เขื่อนศึกษาการ)
16	ร้อยเอ็ด	11	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านโนนสันหนองแควสามัคคี 2. โรงเรียนโสภโณประชาสรรค์ 3. โรงเรียนบ้านหนองแวงยาว 4. โรงเรียนรัฐประชาวิทยาการ 5. โรงเรียนทุ่งกุลาประชารัฐ 6. โรงเรียนไตรคามสามัคคี 7. โรงเรียนวัดบ้านโพเงิน 8. โรงเรียนบ้านชีเหล็ก 9. โรงเรียนบึงอุดมบึงคำ 10. โรงเรียนบ้านหนองแวงแห่ 11. โรงเรียนอนุบาลโพหนอง
17	กาฬสินธุ์	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ 2. โรงเรียนหามแหโพหนองวิทาคม 3. โรงเรียนปลาเค้าวิทยาการ 4. โรงเรียนหนองกาวคุรุราษฎร์บำรุง 5. โรงเรียนเย็นสยามวิทยา 6. โรงเรียนจุมังคุปกรณเจริญเวทย์ 7. โรงเรียนคำปลาฟาโนชัย

ตารางที่ 23 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
18	สกลนคร	9	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านหนองหอยคัน 2. โรงเรียนสกลนคร(วันครู2501) 3. โรงเรียนบ้านดงยอสามัคคีพิทยาศิลป์ 4. โรงเรียนบ้านนาดอกไม้ 5. โรงเรียนบ้านบะทองนาหัวช้าง 6. โรงเรียนบ้านโคกสี (จตุรภูมิพิทยา) 7. โรงเรียนบ้านเดื่อศรีคันไชย 8. โรงเรียนบ้านหนองซุ่น 9. โรงเรียนบ้านปลาหลาย
19	นครพนม	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านวังไฮหนองกุ้ง 2. โรงเรียนบ้านสร้างหิน 3. โรงเรียนบ้านวังกระแสด 4. โรงเรียนบ้านท่าแต่ปู่แก 5. โรงเรียนบ้านโคกสว่าง 6. โรงเรียนบ้านท่าหนามแก้วสวนกล้วย
20	มุกดาหาร	3	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนบ้านโนนสะอาด2 2. โรงเรียนบ้านหนองแคนนาจาน 3. โรงเรียนบ้านหนองหอยป่าหวาย
รวม		170	

ตารางที่ 24 รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคกลาง

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
1.	กรุงเทพมหานคร	1	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์
2.	สมุทรปราการ	3	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนคลองมหาวัง 2. โรงเรียนพลอยจตุรจินดา 3. โรงเรียนคลองหลุมลึก
3.	ปทุมธานี	3	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ 2. โรงเรียนวัดกล้าช่อ 3. โรงเรียนวัดอัยการาม
4.	นนทบุรี	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนวัดโชติการาม 2. โรงเรียนชุมชนวัดบางไผ่

ตารางที่ 24 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคกลาง

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
5.	พระนครศรีอยุธยา	5	1. โรงเรียนวัดกลาง (ปากกรานสามัคคี) 2. โรงเรียนวัดบัวงาม 3. โรงเรียนวัดโพธิ์เอน 4. โรงเรียนบ้านเชียงรากน้อย 5. โรงเรียนวัดไทรน้อย
6.	อ่างทอง	2	1. โรงเรียนอนุบาลเมืองอ่างทอง 2. โรงเรียนวัดไชโย
7.	ลพบุรี	5	1. โรงเรียนวัดคอกกระบือ 2. โรงเรียนวัดยาง ณ รังสี 3. โรงเรียนวัดหลวงท้ายตลาด 4. โรงเรียนบ้านคลองสาริกา 5. โรงเรียนซอย 17 สาย 2 ซ้าย
8.	สิงห์บุรี	2	1. โรงเรียนวัดตึกราชา 2. โรงเรียนวัดวังขรณ์
9.	ชัยนาท	3	1. โรงเรียนอนุบาลเมืองชัยนาท 2. โรงเรียนวัดใหญ่ (นากประสูตประชาชนุสรณ์) 3. โรงเรียนบ้านหัวถนน
10.	สระบุรี	4	1. โรงเรียนบ้านป่าไม้พระฉาย 2. โรงเรียนวัดบ้านกล้วย 3. โรงเรียนวัดป่าไผ่ 4. โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง
11.	ชลบุรี	5	1. โรงเรียนวัดเตาปูน 2. โรงเรียนบ้านห้วยกะปิ 3. โรงเรียนอนุบาลพานทองวัดหนองกระทุ่ม 4. โรงเรียนบ้านเนิน 5. โรงเรียนบ้านมาบประชัน
12.	นครนายก	2	1. โรงเรียนวัดเจดีย์ทอง(สุขวิทยาคาร) 2. โรงเรียนวัดสันตยาราม
13.	ระยอง	3	1. โรงเรียนวัดยายดา 2. โรงเรียนวัดเขาสำเภาทอง 3. โรงเรียนวัดปากน้ำพังราด

ตารางที่ 24 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคกลาง

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
14.	จันทบุรี	3	1. โรงเรียนบ้านท่าแฉลบ 2. โรงเรียนบ้านเขาแก้ววิทยา 3. โรงเรียนวัดวังจะอ้าย
15.	ตราด	2	1. โรงเรียนบ้านสวนใน 2. โรงเรียนวัดบางปรือ
16.	ฉะเชิงเทรา	4	1. โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไข 2. โรงเรียนวัดบางปรอง 3. โรงเรียนวัดเสม็ดเหนือ 4. โรงเรียนบ้านม่วงโพรง
17.	ปราจีนบุรี	3	1. โรงเรียนบ่อแร่-ธารเลา 2. โรงเรียนเมืองปราจีนบุรี 3. โรงเรียนบ้านหนองบัว
18.	สระแก้ว	4	1. โรงเรียนบ้านคลองศรีเมือง 2. โรงเรียนบ้านท่าระพา 3. โรงเรียนบ้านโคกปราสาท 4. โรงเรียนชุมชนบ้านแซร์อ้อ
19.	ราชบุรี	5	1. โรงเรียนวัดเขาสูงสันติธรรม 2. โรงเรียนวัดท้ายเมือง 3. โรงเรียนวัดห้วยไผ่ 4. โรงเรียนวัดชาวเหนือ 5. โรงเรียนวัดสัมมาราม
20.	กาญจนบุรี	6	1. โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว 2. โรงเรียนบ้านจันอูย 3. โรงเรียนบ้านหินลาด 4. โรงเรียนบ้านเขาสามชั้น 5. โรงเรียนบ้านบ้องตี้ 6. โรงเรียนบ้านหนองหวาย
21.	สุพรรณบุรี	6	1. โรงเรียนวัดสามทอง 2. โรงเรียนวัดโพธิ์ท่าทราย 3. โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชาอนุสรณ์ดอนเจดีย์ 4. โรงเรียนบ้านโคกสูงห้า

ตารางที่ 24 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคกลาง

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
			5. โรงเรียนวัดกุ่มโคก
			6. โรงเรียนวัดหนองกระท่อม
22.	นครปฐม	5	1. โรงเรียนวัดดอนเสาคีเขียด 2. โรงเรียนบ้านลำพญา 3. โรงเรียนวัดสามควายเผือก 4. โรงเรียนวัดห้วยตะโก 5. โรงเรียนวัดโคกเขมา
23.	สมุทรสาคร	2	1. โรงเรียนบ้านท่าทราย 2. โรงเรียนเมืองสมุทรสาคร
24.	สมุทรสงคราม	1	1. โรงเรียนวัดบางน้อย(แจ่มประชาชนกุล)
25.	เพชรบุรี	3	1. โรงเรียนบ้านไร่ดอน (อินทโชติวิริยานุสรณ์) 2. โรงเรียนบ้านบ่อชม 3. โรงเรียนบ้านดอนมะกอก
26.	ประจวบคีรีขันธ์	3	1. โรงเรียนบ้านคอกช้าง 2. โรงเรียนสามัคคีร่วมจิต 3. โรงเรียนอนุบาลกุยบุรี (วัดวังยาว)
รวม			87

ตารางที่ 25 รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
1.	เชียงใหม่	8	1. โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ 2. โรงเรียนบ้านแม่ดอกแดง 3. โรงเรียนสันป่าสักวิทยา 4. โรงเรียนวัดบ้านเหล่า 5. โรงเรียนบ้านแม่ป๋าม 6. โรงเรียนวัดสามหลัง 7. โรงเรียนบ้านขุน 8. โรงเรียนศรีจอมทอง
2.	ลำพูน	3	1. โรงเรียนวัดศรีบังวัน 2. โรงเรียนวัดน้ำพุ 3. โรงเรียนบ้านก้อจัดสรร

ตารางที่ 25 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
3.	ลำปาง	5	1. โรงเรียนบ้านทุ่งฝาย 2. โรงเรียนสภมยสามัคคีวิทยา 3. โรงเรียนบ้านแม่หลง-สบจาง 4. โรงเรียนบ้านแม่ก๊ิด 5. โรงเรียนไผ่งามวิทยา
4.	อุตรดิตถ์	4	1. โรงเรียนวัดอรุณฤๅการาม 2. โรงเรียนบ้านจี้งาม 3. โรงเรียนบ้านห้วยฝ้าง 4. โรงเรียนบ้านซำบ้อ
5.	แพร่	3	1. โรงเรียนอนุบาลแพร่ 2. โรงเรียนบ้านร่องพอง 3. โรงเรียนบ้านบ่อแก้ว
6.	น่าน	4	1. โรงเรียนบ้านดอน(ศรีเสริมกสิกร) 2. โรงเรียนบ้านสองแคว 3. โรงเรียนปากกลาง(มิตรภาพที่ 166) 4. โรงเรียนสกาดพัฒนา
7.	พะเยา	3	1. โรงเรียนบ้านดอกบัว(ราษฎร์บำรุง) 2. โรงเรียนบ้านภูเงิน 3. โรงเรียนบ้านยางขาม
8.	เชียงราย	8	1. โรงเรียนบ้านหัวดอย 2. โรงเรียนแม่ยาววิทยา 3. โรงเรียนบ้านป่าบง 4. โรงเรียนบ้านป่าต๋าก 5. โรงเรียนบ้านแม่ลากเนินทอง 6. โรงเรียนบ้านแม่จัน(เชียงแสนประชานุสาสน์) 7. โรงเรียนอนุบาลทุ่งทรายพัฒนา 8. โรงเรียนบ้านแผ่นดินทอง
9.	แม่ฮ่องสอน	4	1. โรงเรียนชุมชนบ้านผาป้อง 2. โรงเรียนขุนยวม 3. โรงเรียนทองสวัสดิ์วิทยาการ 4. โรงเรียนบ้านจอมแจ้งมิตรภาพที่ 193

ตารางที่ 25 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
10.	นครสวรรค์	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบวิวัฒน์สุขวิทยา) 2. โรงเรียนวัดนิเวศุฒาราม 3. โรงเรียนวัดสวรรค์ประชากร 4. โรงเรียนวัดบ้านวัง 5. โรงเรียนวัดบ้านปลั่ง 6. โรงเรียนบ้านเขานางต๋วม 7. โรงเรียนบ้านเขามะเกลือ
11.	อุทัยธานี	3	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนอนุบาลทัพทัน(อุดมพิทยา) 2. โรงเรียนบ้านสวนขวัญ 3. โรงเรียนอนุบาลบ้านไร่
12.	กำแพงเพชร	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนผืนสหราษฎร์พัฒนา 2. โรงเรียนวัดคูยาง 3. โรงเรียนอนุบาลไทรงาม 4. โรงเรียนชุมชนบ้านคลองลาน 5. โรงเรียนอนุบาลปางศิลาทอง 6. โรงเรียนบ้านบึงหล่มสามัคคี
13.	ตาก	4	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ 2. โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา 3. โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง 4. โรงเรียนบ้านแม่พลู
14.	สุโขทัย	4	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย 2. โรงเรียนบ้านลานกระบือ 3. โรงเรียนบ้านดงยาป่า 4. โรงเรียนบ้านสารจิตร
15.	พิษณุโลก	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนวัดยาง (มีมานะวิทยา) 2. โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก 3. โรงเรียนวัดบางกระทุ่ม 4. โรงเรียนบ้านเนินสะอาด 5. โรงเรียนชุมชน 8 ราษฎร์อุทิศพิทยา 6. โรงเรียนบ้านหนองกะท้าว

ตารางที่ 25 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคเหนือ

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
16.	พิจิตร	4	1. โรงเรียนอนุบาลพิจิตร 2. โรงเรียนอนุบาลวังทรายพูน 3. โรงเรียนอนุบาลบางมูลนาก ราษฎร์อุทิศ 4. โรงเรียนวัดพร้าว
17.	เพชรบูรณ์	7	1. โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ 2. โรงเรียนบ้านสามแยกวังชมภู 3. โรงเรียนบ้านห้วยสะแก 4. โรงเรียนบ้านป่าบง 5. โรงเรียนอนุบาลหล่มเก่า 6. โรงเรียนบ้านนาไร่เดียว 7. โรงเรียนชุมชนบ้านพุเตย
รวม		83	

ตารางที่ 26 รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคใต้

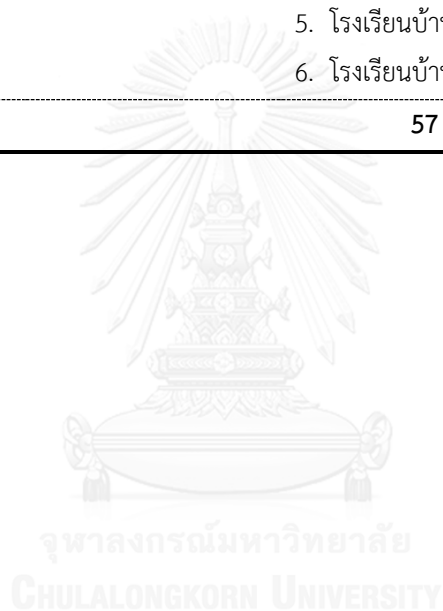
ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
1.	นครศรีธรรมราช	9	1. โรงเรียนอนุบาลนครศรีธรรมราช 2. โรงเรียนบ้านปากพญา 3. โรงเรียนวัดท่านคร 4. โรงเรียนวัดควนยุง 5. โรงเรียนวัดเพ็ญมิตร 6. โรงเรียนบ้านปากเชียร 7. โรงเรียนบ้านคกงค้อม 8. โรงเรียนบ้านคลองแคว 9. โรงเรียนบ้านช่องเขาหมาก
2.	กระบี่	3	1. โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่ง 2. โรงเรียนบ้านดินแดงน้อย 3. โรงเรียนบ้านถ้ำโกบ
3.	พังงา	2	1. โรงเรียนบ้านทุ่งเจดีย์ 2. โรงเรียนบ้านพรุใน
4.	ภูเก็ต	1	1. โรงเรียนอนุบาลภูเก็ต

ตารางที่ 26 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคใต้

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
5.	สุราษฎร์ธานี	6	1. โรงเรียนบ้านบางใหญ่ 2. โรงเรียนวัดบางไปไม้ 3. โรงเรียนวัดวิเวการาม 4. โรงเรียนบ้านวังหิน 5. โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง 6. โรงเรียนบ้านกลาง
6.	ระนอง	1	1. โรงเรียนบ้านด่าน
7.	ชุมพร	4	1. โรงเรียนอนุบาลชุมพร 2. โรงเรียนอนุบาลเมืองชุมพร (วัดสุบรรณนิมิตร) 3. โรงเรียนวัดประสาธนิกร 4. โรงเรียนบ้านเขาแงน
8.	สงขลา	7	1. โรงเรียนอนุบาลสงขลา 2. โรงเรียนอนุบาลบ้านท่าสะอ้าน 3. โรงเรียนบ้านแม่ใหญ่ 4. โรงเรียนบ้านควนสะอาด 5. โรงเรียนบ้านบางแพบ 6. โรงเรียนบ้านปางาม 7. โรงเรียนบ้านเกาะทาก
9.	สตูล	2	1. โรงเรียนอนุบาลสตูล 2. โรงเรียนบ้านห้วยน้ำดำ
10.	ตรัง	4	1. โรงเรียนอนุบาลตรัง 2. โรงเรียนวัดควนวิเศษ 3. โรงเรียนบ้านบางสัก 4. โรงเรียนบ้านโตน
11.	พัทลุง	3	1. โรงเรียนวัดอภยาราม 2. โรงเรียนอนุบาลเมืองพัทลุง 3. โรงเรียนบ้านควนยวน
12.	ปัตตานี	6	1. โรงเรียนชุมชนบ้านกรือเซะ 2. โรงเรียนชุมชนบ้านปูยู 3. โรงเรียนบ้านควนแดน 4. โรงเรียนบ้านคลองหิน 5. โรงเรียนบ้านบาโงยือริง

ตารางที่ 26 (ต่อ) รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดในภาคใต้

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รายชื่อโรงเรียน
			6. โรงเรียนบ้านต้อเบาะ
13.	ยะลา	3	1. โรงเรียนบ้านท่าสาป 2. โรงเรียนบ้านตะบิงตังจี 3. โรงเรียนบ้านโต
14.	นราธิวาส	6	1. โรงเรียนบ้านเปล 2. โรงเรียนบ้านจะแลเกาะ 3. โรงเรียนบ้านกูบู 4. โรงเรียนเพลินพิศ 5. โรงเรียนบ้านบ่อทอง 6. โรงเรียนบ้านจะแนะ
	รวม		57

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวเพลงไพโร รัตนวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2530 จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำเร็จการศึกษาจากคณะโบราณคดี สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีการศึกษา 2553 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี 2554

